

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0-2141-9563-77 โทรสาร 0-2143-8175
www.kpi.ac.th

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

ISBN : 978-616-476-100-1

9 786164 761001

ราคา 197 บาท

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

สถาบันพระปกเกล้า

จังหวัด...พลังพลเมือง

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า

สภามันพระปกเกล้า

10

จังหวัด...
พลังพลเมือง

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สภามันพระปกเกล้า

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

สถาบันพระปกเกล้า

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สุภารัตน์ พรหมสวัสดิ์.

สถาบันพระปกเกล้า. 10 จังหวัด...พลังพลเมือง-กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2563

172 หน้า.

1.การมีส่วนร่วมทางสังคม. 2.การมีส่วนร่วมทางการเมือง. 1.ชื่อเรื่อง.

302.14

ISBN 978-616-476-100-1

ลิขสิทธิ์สถาบันพระปกเกล้า

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-476-100-1

รหัสสิ่งพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า สสม.63-21-1000.0

ราคา 197 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2563

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ออกแบบปก/รูปเล่ม สุชาติ วิวัฒน์ตระกูล

พิสูจน์อักษร จันจิรา วัฒนพงษ์

จัดทำโดย สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี

ชั้น 5 ฟังก์ชันได้ เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์ 02-141-9600 โทรสาร 02-143-8186

<http://www.kpi.ac.th>

โรงพิมพ์ บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด

88/5 วัฒนานิเวศน์ 5 ถนนสุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง

กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ 02-276-6545 โทรสาร 02-277-8137

สารจากผู้บริหาร

สถาบันพระปกเกล้า เป็นสถาบันวิชาการในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ธรรมภิบาล และสันติวิธี เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม สถาบันพระปกเกล้า

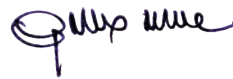

ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเป็นพลเมืองที่มีความตระหนักรู้ (Concerned Citizen) และพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active Citizen) ในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบ ตลอดจนสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีไปสู่การลงมือปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

สถาบันพระปกเกล้า ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองขึ้นใน 56 จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกับสถาบัน และเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับเครือข่ายในแต่ละจังหวัด เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จนเกิดความสำเร็จไม่เพียงแต่การจัดการและแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังสามารถป้องกันมิให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วกลับมาเป็นใหม่อีกครั้งในพื้นที่ของตนเอง

หนังสือ “10 จังหวัด...พลังพลเมือง” เล่มนี้ ได้รวบรวมตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งเป็นผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จนเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งที่สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองในฐานะชุมชนพลเมืองที่มีสำนึกรับผิดชอบ มีวินัย มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์ และจิตสาธารณะได้อย่างแท้จริง

สถาบันพระปกเกล้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “10 จังหวัด...พลังพลเมือง” เล่มนี้จะเป็นตัวอย่างความสำเร็จใน “หลักคิด” “หลักทำ” และ “หลักใจ” ของการพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองให้กับผู้อ่านหรือชุมชนที่กำลังค้นหาวิธีการสร้างชุมชนพลเมืองเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีได้เพียงแค่การไปทำหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากภายในที่เรียกว่าระเบิดจากข้างในและในฐานะพลเมืองที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ทุกวัยในประเทศอย่างต่อเนื่องและสืบไป

(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

เรื่องดี ๆ... มีไว้แบ่งปัน

“ การมีส่วนร่วม ”

เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เริ่มตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ในเรื่อง

ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ประชาชน ปัจจุบันมีการพูดถึงหลักการและวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมอย่างมาก แต่มีมุมมองหรือมิติที่แตกต่างกันเป็น 2 แนวคิดใหญ่ ๆ คือ แนวคิดหนึ่งกล่าวว่า “การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนในเรื่องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นเรื่องไม่จำเป็น เสียเวลา และที่สำคัญทำให้เกิดภาระงาน และปัญหาอื่น ๆ เพิ่มขึ้น แนวคิดที่สองซึ่งตรงกันข้ามกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นและเป็นหัวใจแห่งความสำเร็จที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในทุก ๆ ขั้นตอน โดยเฉพาะการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน อาทิ การจัดการ และแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นต้น

หนังสือ “10 จังหวัด...พลังพลเมือง” เล่มนี้เป็นตัวอย่างความสำเร็จที่เด่นชัดของการนำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปใช้เพื่อจัดการปัญหาหรือไปนำไปสู่เป้าหมายที่

กำหนดไว้ในจังหวัดต่าง ๆ โดยมีรูปแบบกระบวนการที่หลากหลาย อาทิ การเปิดพื้นที่เพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริง การร่วมกันระบุปัญหาของชุมชน การร่วมกันศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง การร่วมกันจัดแผนปฏิบัติการ และที่สำคัญการร่วมกันพัฒนา และเสนอเป็น “นโยบายสาธารณะ” ที่มาจากภาคประชาชนและนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาที่ตรงจุดและตอบสนองความต้องการของพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังนั้น ถ้าองค์กรหรือหน่วยงานจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว สิ่งที่ดีกว่าเป็นการเสียเวลาหรือเพิ่มภาระย่อมจะไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มิใช่กระบวนการที่ทำขึ้นมาเพื่อสร้างความชอบธรรมหรือแฝงด้วยผลประโยชน์ซ่อนเร้นให้ดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ คงไม่ใช่เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ทำให้เกิดปัญหาใหม่ แต่เป็นเพราะเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริงต่างหาก

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ “10 จังหวัด...พลังพลเมือง” จะเป็นแนวทางและแรงบันดาลใจให้กับผู้อ่านหรือผู้ที่กำลังจะพัฒนาชุมชนให้เกิดความเป็นพลเมือง และขยายสู่ชุมชนพลเมืองเข้มแข็ง นำไปประยุกต์ใช้กับตัวเองและพื้นที่เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประเทศชาติต่อไป แล้วท่านจะพบว่า “ทำหน้าที่และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง” ก็เป็นพลเมืองที่ได้พัฒนาประเทศแล้ว

(นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ)

รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

คำนำ

การพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมือง เป็นยุทธศาสตร์ที่สถาบันพระปกเกล้าให้ความสำคัญและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง พลเมืองหมายถึงผู้ที่มีสำนึกความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น โดยไม่เป็นภาระให้กับสังคม แต่ในทางกลับกันคือผู้ที่เป็นกำลังของบ้านเมือง รวมตัวกันทำเรื่องดี ๆ เพื่อช่วยเหลือ ดูแล สนับสนุน และมีส่วนร่วมไปกับสังคมเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม ดังนั้น คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่พึงปรารถนา จึงต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ มีวินัย มีเหตุผล ซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิตัวเองและผู้อื่น เคารพความแตกต่างหลากหลาย เป็นต้น

บ้านเมืองและประเทศชาติจะพัฒนาได้มิได้ขึ้นอยู่กับผู้นำเพียงคนเดียว หากแต่เกิดจากพลังกำลังของพลเมืองในประเทศนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองจึงต้องดำเนินการในทุกกลุ่มเป้าหมาย เริ่มตั้งแต่เด็กเยาวชนจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งนับว่าเป็นงานที่ยิ่งใหญ่และสำคัญมาก โดยที่สถาบันพระปกเกล้าเพียงลำพัง มีอาจดำเนินการได้อย่างครอบคลุมทุกในกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ การจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นเครือข่ายในการเสริมสร้างการดำเนินงานให้เป็นตัวบวก ตัวคูณ และตัวยกกำลังให้เป้าหมายประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดต่าง ๆ ได้ช่วยกันสร้างรากฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จนสามารถนำนโยบายไปสู่

การปฏิบัติ และนำผลการปฏิบัติไปสู่ระดับนโยบาย(ประเทศ) ได้เป็นอย่างดี รุปรธรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนและพื้นที่ ในมิติต่าง ๆ อาทิ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

หนังสือ “10 จังหวัด...พลังพลเมือง” เป็นตัวอย่างผลงานความสำเร็จของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ที่ได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองไปลงมือปฏิบัติ ผ่านการดำเนินกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในพื้นที่ ตั้งแต่การเปิดโอกาสหรือพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น หรือการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาของชุมชนและร่วมกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนการคิด ริเริ่ม พัฒนา และผลักดันให้เป็นนโยบายสาธารณะที่เกิดมาจากความต้องการที่แท้จริงของชุมชน อันเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ได้ศึกษาและนำไปประยุกต์ต่อไป

สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ขอขอบคุณคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และเสียสละ เข้ามาร่วมดำเนินการพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองกับสถาบันพระปกเกล้า จนเกิดความสำเร็จที่เด่นชัดและเป็นรูปธรรม และมั่นใจว่า “พร้อมที่จะเดินหน้าไปด้วยกันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดไป”

สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า

สารบัญ

	หน้า
สารจากผู้บริหาร	III
เรื่องดี ๆ...มีไว้แบ่งปัน	V
คำนำ	VII
บทนำ	1
แผนที่จังหวัดศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า	7
“ความสำเร็จ...เกิดจาก...การลงมือทำ...ไม่ใช่แค่คำอธิษฐาน...”	8
1. “แผนจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง” จังหวัดนครศรีธรรมราช	15
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช)	
2. “ชุมชนต้นวารี วิถีวัฒนธรรมแห่งชีวิต”	29
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี)	
3. “ชุมชนม่วงกลวง: การพลิกฟื้นวิถีชุมชนด้วยพลเมืองและการมีส่วนร่วม”	43
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง)	
4. “หยุดเสียง เลี้ยงท่วม”	55
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร)	
5. “พลเมืองขยับ สู่ จังหวัดเขยื้อน”	69
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด)	
6. “ยกระดับการศึกษา พัฒนาพลเมือง”	87
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย)	
7. “GIS เปลี่ยนชีวิต กำหนดทิศให้คนน่าน”	99
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน)	

สารบัญ

หน้า

---

8. “เขียงรายรำลึก ผืนก(กำลัง)เป็นหนึ่งใน”	111
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเขียงราย)	
9. “ปลุกพลัง...พลเมือง...ผลักดันยุทธศาสตร์จังหวัด”	123
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี)	
10. “ปักหมุดพลเมือง กำจัด...ขยะ...ตราด”	133
(ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด)	
รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2562	145
รายการอ้างอิง	157

The background is a deep green gradient representing a night sky. It is filled with numerous small, bright green stars of varying sizes. Several prominent constellations are outlined with thin, light green lines. These include a large cross-like shape in the upper left, a large 'W' or 'M' shape in the center, and a large 'A' shape in the lower right. The overall effect is a serene and celestial atmosphere.

ຫນ້າ

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”... คำกล่าวที่มีเป้าหมายใหญ่ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่จะพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้ความสามัคคีปรองดอง ประชาชนทุกคนในประเทศมีโอกาสทัดเทียมกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้วยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านที่ 4 คือ “ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม” อันมีเป้าหมายที่จะเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกกระดับ และแผนปฏิรูปประเทศ กล่าวคือ ต้องการให้คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น เกิดสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง...อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ภารกิจ และเป้าหมายของสถาบันพระปกเกล้า

“สถาบันพระปกเกล้า” สถาบันวิชาการในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา เป็นองค์กรวิชาการเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยธรรมาภิบาล และสันติวิธี ที่ได้วางแนวทางขับเคลื่อนงานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้แก่ “การเสริมสร้างพลังทางสังคม” และ “การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนาการพึ่งตนเองและจัดการตนเอง” ผ่านการดำเนินการภายใต้ “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า”

...รู้จักศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง...

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า แรกเริ่มก่อตั้งในชื่อ “ศูนย์กิจกรรมร่วมรัฐสภา-ประชาสังคม” เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่าง สมาชิกรัฐสภา ชุมชน และเครือข่ายประชาสังคม ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาประชาธิปไตย โดยเริ่มเปิดดำเนินการนำร่องใน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดกาญจนบุรี และ จังหวัดยะลา

เกร็ดน่ารู้ สู่ ชื่อที่เปลี่ยนไป...

จาก “ศูนย์กิจกรรมร่วมรัฐสภา-ประชาสังคม” เป็น “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า”

เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2550 ได้มีมติที่ประชุมสภาสถาบันพระปกเกล้า เห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า” เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมสร้างเครือข่ายการทำงานของภาคประชาสังคม อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความเข้มแข็งทางการเมืองภาคพลเมือง และเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานของสถาบันพระปกเกล้า ในการพัฒนาให้เกิดพลเมืองที่ตระหนักรู้ (Concerned citizen) และพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizen) ซึ่งเป็นผู้ที่ตระหนักรู้ในสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและมีส่วนร่วมกับสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนรวม...

... “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเป็นศูนย์ฯ พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองที่เน้นผลงานให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ต่อสังคมในวงกว้างตามวิถีประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญและการมีส่วนร่วมของพลเมืองอย่างแท้จริง”

การประชุมสภาสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 8/2550, 3 สิงหาคม 2550

“Concerned citizen”
พลเมืองที่ตระหนักรู้ “Active citizen” พลเมืองที่กระตือรือร้น ... 2 คำนี้ที่แสนจะง่าย แต่ลงมือทำได้ไม่ยาก ... จึงทำให้เกิดเป็น ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อ...

1. เพื่อพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมือง
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เรื่องการเมืองภาคพลเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยในพื้นที่
3. เพื่อเป็นผู้นำการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยในพื้นที่
4. เพื่อให้เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่กับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและสถาบันพระปกเกล้า

ทำงานอย่างไรให้เกิดความร่วมมือ?... หลักการทำงานง่าย ๆ ที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองพึงปฏิบัติ คือ...

1. หลักความเป็นกลางทางการเมือง
2. หลักประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนเป็นศูนย์กลาง
3. หลักการมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตย
4. หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และติดตามประเมินผล

กิจกรรมขับเคลื่อนงานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

1. การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)
2. การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
3. การแก้ปัญหาพื้นที่โดยจัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

1. ประชาชนทั่วไป
2. กลุ่มผู้นำชุมชน
3. กลุ่มเยาวชน/คณาจารย์และนักเรียน
4. กลุ่มผู้สูงอายุ

ต่อเนื่อง ยาวนาน และกว้างขวาง... จาก 4 จังหวัดนำร่องในวันนั้นสู่ 56 จังหวัดในวันนี้...

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ได้ขยายผลการดำเนินอย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกพื้นที่ที่เกิดเครือข่ายความร่วมมือและเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองประกอบไปด้วย...

- ๑ ภาคเหนือ 12 จังหวัด ได้แก่ 1. เชียงราย 2. แม่ฮ่องสอน 3. พะเยา 4. เชียงใหม่ 5. ลำพูน 6. ลำปาง 7. น่าน 8. แพร่ 9. สุโขทัย 10. พิษณุโลก 11. กำแพงเพชร และ 12. อุดรดิตถ์

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

- ๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 จังหวัด ได้แก่ 1. หนองคาย 2. เลย 3. อุดรธานี 4. สกลนคร 5. ขอนแก่น 6. กาฬสินธุ์ 7. ร้อยเอ็ด 8. อุบลราชธานี 9. ศรีสะเกษ 10. บุรีรัมย์ 11. นครราชสีมา 12. นครพนม 13. ชัยภูมิ และ 14. บึงกาฬ
- ๑ ภาคกลางและตะวันออก 18 จังหวัด ได้แก่ 1. อุทัยธานี 2. ชัยนาท 3. สิงห์บุรี 4. ลพบุรี 5. สุพรรณบุรี 6. พระนครศรีอยุธยา 7. ปทุมธานี 8. กาญจนบุรี 9. นครนายก 10. สระแก้ว 11. ระยอง 12. จันทบุรี 13. ตราด 14. ราชบุรี 15. สมุทรสาคร 16. สมุทรสงคราม 17. เพชรบุรี และ 18. ปราจีนบุรี
- ๑ ภาคใต้ 12 จังหวัด ได้แก่ 1. ชุมพร 2. ระนอง 3. สุราษฎร์ 4. นครศรีธรรมราช 5. กระบี่ 6. ภูเก็ต 7. พัทลุง 8. สงขลา 9. สตูล 10. ปัตตานี 11. นราธิวาส และ 12. ยะลา

“ความสำเร็จ...เกิดจาก...การลงมือทำ...ไม่ใช่แค่คำอธิษฐาน...”

จากคำที่กล่าวว่า “ความสำเร็จ...เกิดจาก...การลงมือทำ...ไม่ใช่แค่คำอธิษฐาน” คือสิ่งที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ทั้ง 56 ศูนย์ ยึดเป็นหลักการในการดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้สังเคราะห์และรวบรวมหลักการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่

1) หลักคิด 2) หลักทำ และ 3) หลักใจ

มานำเสนอให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวม ตลอดจนเปิดเผย “เคล็ดลับ” ที่นำไปสู่ความสำเร็จว่าคืออะไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจได้รวดเร็วขึ้นเมื่ออ่านในรายละเอียดของแต่ละจังหวัด ขอกระซิบบอ ๆ ว่า ..“หลักการดี ๆ ....สามารถเปลี่ยนชีวิตคนได้....” สามารถที่จะช่วยให้ชุมชนและสังคมเกิดการพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองอย่างไม่รู้ตัว มาดูกันเลยว่า หลักการและเคล็ดลับมีอะไรบ้าง

- 1) หลักคิด คือ “การให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่” “การเน้นพื้นที่เป็นศูนย์กลาง” และ “การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง” เพื่อให้คนและพื้นที่ช่วยกันระบุนโยบาย วิธีการหรือเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จะเป็นผู้ให้การสนับสนุน เป็นพี่เลี้ยง เป็นคนให้คำแนะนำ เป็นคนกระตุ้น หรือเป็นคนสร้างแรงจูงใจ เป็นต้น

หลักการคิดจากเล็กไปใหญ่ หรือ จากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว โดยเน้นการพึ่งตนเองเป็นหัวใจสำคัญ การปรับเปลี่ยนความคิดจากส่วนตัวเองเป็นส่วนรวมผ่านการมองปัญหาเล็ก ๆ ในพื้นที่ตนเองก่อน สามารถช่วยปลดล็อกความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนออกจากใจได้ การปรับเปลี่ยนความคิดจาก “รอ รอ รอ” ไปเป็น “ไม่รอ แต่ร่วมมือและ

ฟังตนเอง” เป็นเป้าหมายที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นก่อนลงมือปฏิบัติ **หลักคิด**ที่อยากจะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบอันพึงมีก่อน **หลักคิด**เรื่องการสร้าง**ความเข้าใจ ความไว้วางใจ เชื่อใจซึ่งกันและกัน** ก่อนลงมือทำเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เช่นกัน แม้ในพื้นที่จะมีความแตกต่างเกิดขึ้นมากมายทั้ง ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต แต่ความแตกต่างเหล่านี้ต้องไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน และสังคม ของการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า การร่วมกันเป็นหนึ่งในคนในสังคมอยู่กันเสมือนพี่น้องต่างหากเป็นเป้าหมายและหลักคิดที่เกิดขึ้น ภายใต้คำว่า **“ประชาชนคิด ประชาชนทำ ภาครัฐหนุน”**

- 2) **หลักทำ...คือการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน** คำนี้ถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ **สร้างความเท่าเทียมกัน**ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ของการพัฒนา และที่สำคัญ **“เกาให้ถูกที่คัน”** อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลไก เครื่องมือ หรือวิธีดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า มีหลากหลายรูปแบบได้แก่ **การจัดเวทีสาธารณะ**เพื่อให้เกิด**การแลกเปลี่ยน** และรับฟังเสียงของกันและกัน โดยลงพื้นที่ กระตุก กระตุ้น ให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดการรวมตัว เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการในพื้นที่ **การนำเทคโนโลยีสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์** จนเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

การปลูกและปลูกฝังความเป็นพลเมืองโดยการจัดอบรมให้ความรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งของ

การดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถ มีกรอบหรือวิธีการในการจัดการตนเองในการอยู่ร่วมกัน ในชุมชน จนเกิดการเปลี่ยนในตนเองที่สามารถคิดวิเคราะห์ ปัญหาในชุมชนได้ สามารถสื่อสารกับผู้นำให้รับทราบ ปัญหาได้เท่านั้น หากแต่เบื้องหลังลึก ๆ ของการลงมือทำ ในครั้งนี้ **ขาดความต่อเนื่อง ความสม่ำเสมอ ก็คงจะไม่เกิดผลสำเร็จ** ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นแน่แท้... (พูดคุย ประธานงาน ทบพวน และทำซ้ำ ๆ) นี่คือนักเทคนิคง่าย ๆ ที่ต้องอาศัย การลงมือทำด้วยตัวเองเช่นกันหรือแม้กระทั่งการใช้กลไกของ การเปิดพื้นที่เป็นที่เรียกว่า “โรงเรียนพลเมือง” ให้เป็น ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จนสามารถผลักดันเป็น นโยบายสาธารณะระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ได้สำเร็จ ซึ่งล้วนแต่เป็นหลักการทำทั้งสิ้นของศูนย์พัฒนา การเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

- 3) **หลักใจ... คือ “การเปิดใจเข้าหากันและกัน” “ใจมา ขาไป” หรือ “ใจแลกใจ”** เป็นคำฮิตติดปากผู้เริ่มต้นกระทำการสิ่งใหม่ที่ดี ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การลงมือทำสิ่งใดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง “กำลังใจ” ย่อมเป็นสิ่งสำคัญให้เราก้าวต่อไป “ไม่มีสิ่งใดอยู่สูงกว่าพยายาม” วิธีการ **“ใจแลกใจ”** จึงเป็นหลักใจหนึ่งประการ ที่ทำให้การดำเนินการของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ก้าวต่อไปอย่างมั่นคง รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นเรื่องยาก หากแต่กำลังใจที่ให้กับไม่สิ้นสุดการทำงานก็จะมี วันหยุดตามด้วย ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นสิ่งเลวร้าย ที่ทำลายความตั้งใจแรก แต่กลับเป็นแรงผลักดันให้เกิด ความภูมิใจใหม่ **การเปิดใจเข้าหากันและกัน** ระหว่าง กรรมการศูนย์ ชาวบ้าน ประชาชน หรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดนั้น

ทำให้เราได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักการประเมินคุณค่าของตนเอง จนเกิดเป็นการปรับ เปลี่ยนทัศนคติ จะไม่พูดคำว่า “ยาก” จนเป็นนิสัย นั้นเป็นสิ่งที่บั่นทอนจิตใจให้ท้อแท้ตามลดความสำคัญของตนเอง เพิ่มความสำคัญของผู้อื่น ไม่มองข้ามความคิดของผู้อื่น สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจคน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน หากคุณเชื่อมั่นว่าคุณสามารถทำได้ นั้นเท่ากับว่าคุณได้ทำสำเร็จไปครั้งหนึ่งแล้ว

“เคล็ดลับ” ที่ไม่ลับอีกต่อไป

1. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “แผนจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง” จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การใช้ “ปาล้อมเมือง” กล่าวคือ สร้างศรัทธาพลังประชาชนจากการปลูกฝังความเป็นพลเมืองในเกิดขึ้นในใจคน เพื่อให้ชุมชนเตรียมพร้อมและรู้ตนเอง สร้างพื้นที่ต้นแบบเพื่อศึกษาเรียนรู้จนเกิดเป็นความสนใจของหน่วยงานจึงดึงหน่วยงานลงพื้นที่เข้าหาชุมชน

2. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “ชุมชนต้นวารี วิถีวัฒนธรรมแห่งชีวิต” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี คือ การ “สร้างศรัทธา ในใจคน” สร้างศรัทธาผ่านหลักธรรมคำสอนของหลักปรัชญาแนวคิดตะวันออก เพื่อสร้างกลุ่มก่อการ สู่กลุ่มก่อการต่อ

3. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “ชุมชนม่วงกลวง: การพลิกพื้นวิถิชุมชนด้วยพลเมืองและการมีส่วนร่วม” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง คือ “การกำหนดชีวิตตนด้วยยุทธศาสตร์” โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดทำขึ้นเป็นตัวดำเนินการในการพลิกพื้นวิถิชุมชน จนเกิดเป็นผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงในชุมชนขึ้น และเกิดภาคีเครือข่ายเข้าร่วมสนับสนุน ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่ผ่านการสร้างความเป็นพลเมืองของหลักสูตรสร้างสำนึกพลเมืองทั้งสิ้น

4. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “หยุดเสียง เลียงท่วม” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร คือการ “สร้างงาน” ไม่ “สร้างภาพ” เน้นการปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จ ไม่ใช่เพียงแค่ทำ แล้วหาย เปรียบเสมือนไฟไหม้ผาง สร้างงานคือ สร้างให้เห็นความสำเร็จ หากสร้างภาพก็จะเห็นแค่ภาพ แต่ไม่เห็นผลงาน

5. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “พลเมืองขยับ สู่ จังหวัดเข็ยอน” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด คือการ “ทำให้ดู...ดูแล้วจำ...จำแล้วนำไปใช้” ทำให้ดู ทำให้เห็น และทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความสำเร็จทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมจะมาร่วมสนับสนุนเอง

6. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “ยกระดับการศึกษา พัฒนาพลเมือง” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย คือ การ “ผูกมิตร ก่อนผูกงาน” การพูดคุยเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยก่อนการทำงานอาจใช้เวลานานแต่ เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และมักจะยาวนาน มากกว่าการตั้งมั่นทำแต่งานเพียงอย่างเดียว ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรจึงเป็นอีกกุศโลบายหนึ่งจะช่วยทำให้การดำเนินงานราบรื่นและเกิดความสำเร็จ

7. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “GIS เปลี่ยนชีวิต กำหนดทิศให้คนน่าน” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน คือ การ “ให้ประชาชนเป็นพระเอก” ให้โอกาสประชาชนทุกระดับทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอนและเรียนรู้ไปพร้อมกัน แต่ให้ประชาชนเป็นตัวเด่นในการจัดการปัญหาชุมชน

8. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “**เชียงรายรำลึก ผนัง(กำลัง)เป็นหนึ่ง**” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัด เชียงราย คือ การ “**แปลงบ้าน แปลงเมือง**” เป็นกลยุทธ์ที่ปลูกฝังให้คนหวงแหน สำนักรักษาบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง และหันกลับมาทำนุบำรุงรักษาบ้านเมืองตนเองมากขึ้น

9. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “**ปลูกพลัง...พลเมือง...ผลักดันยุทธศาสตร์จังหวัด**” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี คือ การ “**กุมผู้คนไว้ในมือ**” ให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาคประชาชน ประชาสังคมทุกภาคส่วน ดำเนินการขยายการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมจนเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานให้เต็มพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดการติดต่อและประสานงาน

10. **เคล็ดลับความสำเร็จ** ของ “**ปักหมุดพลเมือง กำจัด...ขยะ...ตราด**” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด คือ “**บนเวทีมวย จะชนะคู่แข่งได้ต้องชกมวยทำเดียวกัน**” ให้ความสำคัญกับพื้นที่ ชุมชนมากกว่าให้ความสำคัญของตนเอง การสื่อสารต้องเป็นภาษา และท่วงทำนองเดียวกับชุมชน นี่คือหัวใจของนักพัฒนา

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

1

“แผนจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง”
จังหวัดนครศรีธรรมราช
ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

“แผนจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง”

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดนครศรีธรรมราช

“จังหวัดนครศรีธรรมราช” เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ (โดยมีถึง 1,556,903 คน) ใน 23 อำเภอ 165 ตำบล 1,551 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำประมง ทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา ปลูกผลไม้ ทำสวนมะพร้าว และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ด้วยความที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และมีทรัพยากรทางธรรมชาติด้านพลังงานอีกมากมาย นอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์แล้ว ยังมีประเพณีอันดีงามที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถกล่าวได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

...ความสมบูรณ์เป็นเหตุของปัญหา...

อย่างไรก็ตาม ความอุดมสมบูรณ์ทั้งในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด นครศรีธรรมราชที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้ามาทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรธุรกิจทุกภาคส่วนเพื่อต้องการที่จะใช้ ประโยชน์ของสิ่งที่มีทั้งภาครัฐ และองค์กรเอกชน ด้วยเหตุผลเดียวที่ว่า “ต้องการความสะดวกสบาย ทันสมัย และก้าวทันเทคโนโลยี” ไม่ว่าจะ เป็นการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน การสร้างท่าเรือน้ำลึก (อันส่งผลกระทบต่อ พื้นที่ชายทะเล (ชาวบ้านเรียกว่า อ่าวทองคำ) ส่งผลกระทบต่อระบบ นิเวศ) ในปี 2555 และโครงการที่เกิดจากความปรารถนาดีของรัฐเพื่อ แก้ไขปัญหาน้ำท่วมในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โครงการขุดคลอง เลี่ยงเมืองขนาดใหญ่เพื่อระบายน้ำเมื่อเกิดอุทกภัย แต่ก็ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหา ของชาวนครศรีธรรมราช ในทางกลับกันการขุดคลองเลี่ยงเมืองนี้ยังส่ง ผลกระทบทำให้ในหลายพื้นที่เกิดปัญหาภัยแล้งแทน ทำให้เกิดไฟป่า ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวทั้งของภาครัฐ และเอกชน นั้นเป็น การกระทำที่เป็นแนวคิดขององค์กรเพียงฝ่ายเดียว ชาวบ้านและผู้ เกี่ยวข้อง *ไม่มี*ส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว แต่ผลกระทบคือ ชาวบ้านเป็นคนได้รับ...

เมื่อเมืองนครเกิดปัญหา...ใครจะแก้ไขได้ดีที่สุด?...

ความโชคดีมีอยู่จริง!!!... จังหวัดนครศรีธรรมราชนับเป็นอีกจังหวัด ที่โชคดีจังหวัดหนึ่งที่มีองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่หลายองค์กร ที่รวม ตัวกันดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นอีกองค์กรหนึ่งของภาคประชาชนที่ทำงานคู่ขนานกับ องค์กรภาคพลเมืองอื่น ๆ ซึ่งเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2548 จึงมีแนวคิด ประสานเครือข่ายต่าง ๆ ที่กระจายตัวอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เข้าด้วยกัน เพื่อเสริมสร้างพลังในการเคลื่อนไหวของภาคพลเมืองให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น...

เวทีสาธารณะ...สื่อกลาง
แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 การเปิดเวทีสาธารณะเพื่อให้
 ประชาชนและเครือข่ายได้
 แลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็น
 ร่วมกัน ถึงความต้องการและ
 พัฒนาในพื้นที่แล้ว ยังเป็นอีก
 ช่องทางหนึ่งที่ส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดังภารกิจสำคัญของศูนย์พัฒนา
 การเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราชด้วย
 ซึ่งผลของการจัดเวทีสาธารณะในหลาย ๆ ครั้ง ทำให้สามารถรวบรวม
 ประเด็นต่าง ๆ ได้มากมาย และได้พัฒนาขึ้นเป็น “วาระพัฒนาเมือง
 นครฯ” ซึ่งในปัจจุบันได้ปรับปรุงและพัฒนาเป็นแผนที่ชื่อว่า “แผนพัฒนา
 จังหวัดนครศรีธรรมราช ฉบับเจ้าเมือง”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจารี แก้วคง ประธานศูนย์พัฒนาการเมือง
 ภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวไว้ว่า ...
 “การทำงานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง มีวัตถุประสงค์คือเราต้องทำ
 ทั้งนำการขับเคลื่อน สร้างนวัตกรรมประชาธิปไตย การจะสร้างการเมือง
 ภาคพลเมืองได้ ต้องเริ่มจากการพัฒนาคน การเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้
 กระบวนการมีส่วนร่วม ใช้แผนในการเรียนรู้ตั้งแต่เข็มทิศชีวิต กระทั่ง
 เชื่อมโยงไปสู่แผนระดับชาติ ซึ่งคนเราจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะ
 จะเป็นการบริหารจัดการท้องถิ่น ธรรมาภิบาล จิตสาธารณะและจิตสำนึก
 ประชาธิปไตย เพราะทุกคนต่างก็มุ่งสู่การอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขร่วมกัน
 ในสังคม อันเป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งของการสร้างการเมืองภาคพลเมือง”...

...จากอดีต สู่ ปัจจุบัน ของแผนเจ้าเมือง...

แนวคิดเรื่องแผนพัฒนาจังหวัดฉบับเจ้าเมือง คือแผนของประชาชนเกิดขึ้นจากความต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมากมาย ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ผ่านมาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า ...แผนที่ผ่านมาแม้จะมีแผนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงความต้องการที่แท้จริง และผลจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและเครือข่ายที่รวมตัวกันได้ในขณะนั้น ทำให้ทราบว่า เพราะแผนการดำเนินการของชุมชนที่กำหนดขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดที่ส่งผลกระทบต่อประมาณ และการร่างแผนพัฒนาจังหวัดนี้ก็ไม่ได้เปิดโอกาสให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมมากนัก ซึ่งเป็นผลมาจากช่วง 10 กว่าปีที่แล้ว หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย บางหน่วยงานมองเป็นเรื่องที่ยุ้งยากหากประชาชนเข้ามาร่วมจำนวนมาก และอาจเนื่องมาจากการสื่อสาร และการไม่ตื่นรู้ และไม่กระตือรือร้นของประชาชน แผนพัฒนาจังหวัดจึงไม่สามารถสะท้อนความต้องการของคนในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาก็ไม่สามารถทำได้ตรงความต้องการและทั่วถึง

การตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การผลักดันความต้องการของคนในพื้นที่ให้เป็น “นโยบายสาธารณะ” ในรูปแบบของแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ที่จำเป็นให้ไปในทิศทางเดียวกัน และที่สำคัญคือ *สะท้อนความต้องการของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง...*

การผลักดัน เอาจริง เอาจัง ของประชาชน และองค์การภาคประชาชนทุกระดับในการยกร่าง และนำเสนอ “แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ฉบับเจ้าเมือง” ผู้ผู้มีอำนาจที่ประชาชนเป็นผู้ยกร่างเพื่อเสนอต่อภาครัฐ พิจารณาดำเนินการแก้ไขและออกเป็นนโยบายสาธารณะจึงเป็นเป้าหมาย

สูงสุดของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนและยังเป็นข้อท้าทายสำหรับชาวนครศรีธรรมราชต่อไป...หากแต่ความสำเร็จไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้ “แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ฉบับเจ้าเมือง” ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้!!

10 ปี ที่ผ่านมา คนมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ หัวเรือก็เปลี่ยนไปมากขึ้นเช่นกัน... ด้วยสถานการณ์บ้านเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสถานการณ์ที่ประชาชนต้องปรับตัวเพื่อร่วมกันปฏิรูปประเทศไทยไปพร้อม ๆ กัน

ทำให้ ประชาชนเริ่มตระหนักขึ้น มีวิธีการจัดการตนเอง และผู้อื่นในการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น มีการตระหนักรู้ในสิทธิ หน้าที่ของตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม เสมอภาค เคารพในความเท่าเทียม เคารพในความแตกต่าง รู้จักการมีจิตสาธารณะ ไม่หวังผลตอบแทน เสียสละมากขึ้น อันเป็นคุณลักษณะที่พึงมีของ “พลเมือง” ซึ่งเป็นการถ่ายทอดแนวคิดนี้จากรุ่น สู่ รุ่นจนถึงปัจจุบัน...

การดำเนินการตาม “แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ฉบับเจ้าเมือง” ของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและต่อเนื่องนั้น กลับต้องพบเจอกับปัญหาที่ตามมาอีกครั้ง เมื่อ ผู้ว่าราชการจังหวัด “ย้ายเข้ามา ย้ายออกไป” ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงาน เป็นปัญหาที่ประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราชพบเจออีกครั้งและบ่อยที่สุดในช่วงที่ผ่านมา (ผลจากการทบทวนแผนยุทธศาสตร์จังหวัด) การย้ายมา และย้ายไปของ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช(ที่บ่อยครั้ง) จึงเป็นที่มาของแนวคิดที่จะให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหาไม่สูญหาย เสี่ยงจาก

ประชาชนต้องสำคัญที่สุด ทำให้ภาคประชาชนเริ่มผลักดันแผนพัฒนาจังหวัดฉบับประชาชนนี้ให้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันและต่อเนื่องของ “หัวเรือ” โดยมีเป้าหมายสูงสุดที่ว่า ...“แผนฉบับประชาชน ได้ถูกรรจ เข้าสู่แผนจังหวัดนครศรีธรรมราช”... ซึ่งหมายความว่าไม่ว่าผู้ว่าราชการของจังหวัดจะเปลี่ยนไปตามกระบวนการทางภาครัฐก็คนที่ตามแต่แผนพัฒนาจังหวัดฉบับประชาชน (หรือที่เรียกว่า “แผนเจ้าเมือง”) ยังต้องคงอยู่ให้เป็นแผนที่สามารถใช้ได้ตลอดและสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้จริง ๆ (ปัจจุบันนี้ได้ทำสำเร็จแล้ว) อีกทั้งแผนยังได้รับการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และประชาชนชาว “นคร” จริง ๆ

หากจะกล่าวถึงความสำเร็จในครั้งนี้ “การที่เรามีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ ทำให้เกิดการนำมาซึ่งยุทธศาสตร์ที่ใหญ่ยิ่ง...” เห็นจะเป็นเรื่องจริงอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้!!!...

การมีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ของคณะกรรมการศูนย์ฯในการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านการจัดทำยุทธศาสตร์ ที่มองการณ์ไกลในอนาคต (ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้หลายปี) จนเกิดการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านมา และพัฒนากระบวนการของการมีส่วนร่วม (ที่นอกจากประชาชนแล้วมีภาคส่วนอื่นอีกไหม? ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย) อีกทั้งการเข้ามาของกระบวนการนโยบายสาธารณะที่จะขับเคลื่อนไปได้(ดี) จากการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ คนที่รู้ดีที่สุดคือ “คนในพื้นที่เอง”

เมื่อมีเป้าหมาย ย่อมมีการดำเนินการ...

“หากการดำเนินการขาดซึ่งข้อมูล และเครือข่าย การดำเนินงานต่าง ๆ ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ”... การค่อย ๆ สร้างและขยายเครือข่าย

จึงเป็นเรื่องสำคัญในลำดับแรกของการจัดทำแผน จึงเริ่มสร้างเครือข่ายให้มีคุณภาพที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนในปัจจุบันนี้มีเครือข่ายที่ก่อตั้งเป็น “สภาพลเมือง” ในจังหวัดที่มากกว่า 1,000 คน และเครือข่ายหน่วยงานมากกว่า 50 เครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง (หากใครเข้ามาหวังผลประโยชน์มักจะไม่ได้อยู่ไม่ได้และออกไปเอง ด้วยวิธีการทำงานที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ และต้องทำงานร่วมกันของสภาพลเมือง)

เพราะความต้องการของคนไม่เหมือนกัน “การได้มาซึ่งปัญหา...จึงไม่ใช่เรื่องง่าย” ...การดำเนินการของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มุ่งหวังให้เกิดแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน ทุกภาคส่วนในพื้นที่ ที่ต้องช่วยกันนำเสนอประเด็นความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นของตนเอง ผ่านการวิจัย การเก็บข้อมูล การจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และนำปัญหานั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปสู่การกำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องและยั่งยืนต่อไป (ตามที่มีมุ่งหวัง)...

การจัดเวทีสาธารณะเพื่อนำเสนอข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัดฉบับประชาชนและส่งข้อมูลที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาจังหวัดดังกล่าวแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ปัจจุบันกอ.รมน.จังหวัด เห็นความสำคัญมากและเข้าร่วมในแผนพัฒนาจังหวัด) เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปนั้น จึงเป็นเป้าหมายการดำเนินงานในลำดับถัดไปที่หลังการรวบรวมประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข...

การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยวิธี **ควบคู่** ทั้งทางด้านนโยบาย การจัดทำแผนเจ้าเมืองและด้านพื้นที่ (ผ่านการจัดตั้งโรงเรียนพลเมือง

จากการให้ทุนของสถาบันพระปกเกล้า) ส่งผลให้...พื้นที่เปลี่ยน ชุมชน
เปลี่ยน สังคมเปลี่ยน...

จากเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ที่ได้กำหนดไว้...นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง
ที่เกินความคาดหวัง พื้นที่ทดลองจาก 1 พื้นที่ สู่ 2 พื้นที่ 3...4...5... พื้นที่
ตามลำดับ โดยการดำเนินการตลอด 10 ปี ที่ผ่านมา ไม่ว่า “ผู้ว่าราชการ
จังหวัด” จะเปลี่ยนไปกี่คนก็ตาม แต่สิ่งที่ยังเหมือนเดิมและพร้อม
จะพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ คือ ผู้ว่าฯ ต้องรับ แผนพัฒนาจังหวัดที่
ชาวนครศรีธรรมราชเรียกกันว่า “แผนเจ้าเมือง” นี้ ไว้เป็นแนวทาง
ในการปฏิบัติและพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชสืบต่อไป และในปัจจุบันนี้
(ปี2562) ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมาย นายภาคภูมิ อินทรสุวรรณ
(รองผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้รับมอบแผนพัฒนาจังหวัด องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช โดย นายมนูญ ศิริธรรม รองปลัด อบจ. เป็น
ผู้รับมอบ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ประมาณ 20 หน่วยงาน)
ด้วยประเด็นความต้องการและปัญหาการพัฒนา ประกอบด้วย 5 ประเด็น
ได้แก่

ประเด็นที่ 1	การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน
ประเด็นที่ 2	ประเด็นเกษตรที่เป็นธรรม ปลอดภัยและมั่นคง ทางอาหาร
ประเด็นที่ 3	การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (ป่าชายเลน ประมง ทะเล และชายฝั่ง)
ประเด็นที่ 4	การท่องเที่ยวชุมชน
ประเด็นที่ 5	การเตรียมพร้อมของประชาชนสู่การเป็นพลเมือง อาเซียน

สิ่งที่ค่อย ๆ เปลี่ยนไปของชุมชน สังคม และพื้นที่อย่างต่อเนื่องตลอด 10 ปี ที่ผ่านมา คือ ชุมชนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดเศรษฐกิจชุมชน เกิดการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของตนเอง จากการทำงานที่ควบคู่กันไปทั้ง 2 ด้าน **ด้านนโยบายการจัดทำแผนเจ้าเมืองและด้านพื้นที่ (โรงเรียนพลเมือง)** ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เรียกว่า **“นักเรียนพลเมือง”** ซึ่งเป็นกำลังหลักในการเข้ามามีส่วนร่วมในสภาพพลเมืองและร่วมขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การดำเนินการจึงเป็นการดำเนินงานที่เอื้อกันของ ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาไปพร้อมกันของชุมชนและกลุ่มสภาพพลเมืองเนื่องจากมีเครือข่ายที่หลากหลายและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานที่เป็นระบบมาจนถึงปัจจุบัน

ทบทวน ทำซ้ำ และพัฒนา... หากจะกล่าวว่าทุกสิ่งจริง ๆ ยั่งยืนตลอดไป โดยไร้ซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงก็คงจะเป็นไปไม่ได้ เช่นเดียวกับกับแผนการดำเนินงานพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป ทั้ง ทรัพยากร บุคลากร ปัญหาในพื้นที่ และความต้องการของประชาชน จึงทำให้ยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานถูกนำมาทบทวน และพัฒนาต่อยอดร่วมกันในทุก ๆ ปี เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ...

กำลังใจที่คุ้มค่าเกิดจากความสำเร็จที่ต่อเนื่อง

หน่วยงานต่าง ๆ ที่มารับมอบแผนพัฒนาจังหวัดฉบับเจ้าเมืองต่างกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจ ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า และสภาพพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเสียงเดียวกันว่า...

“การที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า และสภาพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะ “แผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชฉบับเจ้าเมือง” ส่งมอบมาให้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญนโยบายสาธารณะดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการจัดทำแบบมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วนร่วมกับสภาพลเมือง ผ่านการเก็บข้อมูลจากปัญหาและความต้องการในการพัฒนาจังหวัด ผ่านกระบวนการลงฉันทามติร่วมกันเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ก่อนส่งมอบข้อเสนอต่อจังหวัดนครศรีธรรมราช กอ.รมน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น ทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการที่แท้จริงของ พื้นที่และประชาชนจริง ๆ อีกทั้งการเสนอแนวทางที่แก้ไขที่มองว่า “ในฐานะผู้มีอำนาจจะต้องช่วยแก้ไขให้ได้” จึงตัดสินใจรับและนำแผนพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชฉบับเจ้าเมืองไปบรรจุในแผนยุทธศาสตร์ในทันที”

โดย รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวอีกว่า... “หากพลเมืองรู้จักใช้สิทธิและทำหน้าที่ เพื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมแบบสภาพลเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อร่วมกับขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชและร่วมกันปฏิรูปประเทศไทยต่อไป...”

จากใจคนศูนย์ฯ...

หากจะมองว่าสิ่งที่ทำให้ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาและเข้มแข็งนั้น จริง ๆ แล้วเกิดจากการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือ จากทุก ๆ ฝ่าย ความเข้มแข็งขององค์กรและภาคีเครือข่าย คณะกรรมการศูนย์เป็นเพียงสื่อกลางในการทำงาน แต่ทุกคนในพื้นที่คือผู้คิด และลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นความต่อเนื่องของการดำเนินงานและร่วมกันสานต่อการพัฒนาอาระจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างต่อเนื่อง (พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน) ที่มุ่งหวังอยากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืนตลอดไป...

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “แผนจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง” จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การใช้ “ปาล้อมเมือง” กล่าวคือ สร้างศรัทธาพลังประชาชนจากการปลูกฝังความเป็นพลเมืองในเกิดขึ้นในใจคน เพื่อให้ชุมชนเตรียมพร้อมและรู้ตนเอง สร้างพื้นที่ต้นแบบเพื่อศึกษาเรียนรู้จนเกิดเป็นความสนใจของหน่วยงาน จึงดึงหน่วยงานลงพื้นที่เข้าหาชุมชน

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผศ.สุจารี แก้วคง ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความรู้เรื่องแผนพัฒนาจังหวัด

ผู้การอบรม และเรียนรู้ร่วมกัน

เกิดเป็นพลังพลเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชทุกอำเภอ

ลงมือปฏิบัติ เริ่มจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลรวบรวม และวิเคราะห์ปัญหา พร้อมกำหนดเป็นนโยบายเพื่อส่งมอบต่อผู้มีอำนาจ

ผู้ว่าราชการจังหวัดรับนโยบายแผนเจ้าเมือง เพื่อดำเนินการต่อ

SCAN ME

แผนจังหวัดฉบับเจ้าเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

2

**“ชุมชนต้นวารี
วิถีวัฒนธรรมแห่งชีวิต”**

**ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดปัตตานี**

แผนที่จังหวัดปัตตานี

อำเภอไทย รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 073

“ชุมชนต้นวารี วิถีวัฒนธรรมแห่งชีวิต” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

“จังหวัดปัตตานี” จังหวัดปลาย
ด้านขวานของประเทศไทยที่มีประชากร
ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมา
คือศาสนาพุทธ ชาวปัตตานีมีอาชีพ
หลักคือการทำนา สวนยาง นอกจากนี้
ประชาชนที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันออก
ของจังหวัด เช่น อำเภอเมืองปัตตานี
อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี
ยังประกอบอาชีพประมง ซึ่งส่งผลให้
เกิดผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
อย่างมาก ด้วยความหลากหลาย
ของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม
การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่าง
จึงเป็นเหตุผลหลักของการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี
ที่เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2543 ผ่านการดำเนินงาน (วิชาการ) ของรอง
อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี...

...การดำเนินงานที่ต้องต่อสู้กับความรุนแรง ทั้งด้านความคิด
และการช่วงชิงอำนาจ... จนทำให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบที่ส่งผลให้เกิด
ความไม่ไว้วางใจกันหวาดระแวงกันของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกัน
ในพื้นที่ การดำรงชีวิตที่ยากลำบากให้ช่วงสงคราม จึงทำให้เกิดความ
แตกแยกในแผ่นดิน 3 จังหวัดภายใต้...***แม้รัฐบาลจะส่งกำลังทหารจาก

กองทัพต่าง ๆ เข้ามาควบคุมความสงบ แต่เหมือนกลับจะเป็นการเพิ่มความรุนแรงให้เกิดขึ้น เพราะไม่มีใครเข้าใจวิถีการดำรงชีวิตเท่ากับคนในพื้นที่เอง ...อิสระที่หายไป... กับการถูกควบคุมอย่างเข้มงวดเข้ามาแทนที่... การดำรงชีวิตประจำวันถูกควบคุม ตรวจสอบ และติดตามอย่างเอาจริงเอาจริงของรัฐบาลทหาร ทำให้เกิดเป็นความยุ่งยากและความลำบากในการใช้ชีวิต สร้างแรงกดดันจนกลายเป็นสงครามที่ยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน...

...ไม่มีใครอยากให้สงครามเกิด... ปัตตานีหนึ่งจังหวัดพื้นที่สีแดง และเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ยากจะให้พื้นที่เกิดความสงบสุขและเป็นประชาธิปไตย ประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข พื้นที่และชุมชนได้รับการพัฒนา...

“...หนึ่งคนเปลี่ยน หลายคนเห็น...” จากการดำเนินการตามกรอบแนวคิดเดิมของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า ที่มุ่งเน้นในด้านของการศึกษาดูงานและการให้ความรู้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือจัดเวทีเพื่อเชิญประชาชนมาพบปะพูดคุยกัน เสนอสภาพปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและเขียนข้อสรุปรายงานเท่านั้น จึงเปลี่ยนมุมมองใหม่ เปลี่ยนพื้นที่ใหม่ โดย อาจารย์อังคาร กาญจนเพชร รองประธานศูนย์ฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมือง อันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติสูง แต่กำลังจะถูกทำลายลง เพราะการรุ้เข้าไม่ถึงการณ์ของประชาชนที่ต่างมุ่งหวังผลประโยชน์แต่ไม่มีทักษะ ประสบการณ์ในการรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ จึงมีแนวคิดที่จะเน้นให้ประชาชนในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่สูงที่สุด เพราะ “จุดแตกหักอยู่ที่หมู่บ้าน” ประชาชนมีจิตสำนึกรักและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงให้เป็นพลเมืองที่มีส่วนรวม ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

วิถีประชาธิปไตยเพราะเชื่อว่า “ประชาชนคือคำตอบ” ของ การแก้ไขปัญหาทั้งหมด จึงนำ หลักสูตรการปลูกฝังรากฐาน ประชาธิปไตย ที่ประกอบด้วย หลักสูตรการปลูกจิตสำนึก พลเมืองเป็นฐานราก หลักสูตร

ชุมชนพลเมืองเข้มแข็งซึ่งมุ่งเน้นการจัดทำนโยบายสาธารณะ หลักสูตร โรงเรียนพลเมืองพหุวัฒนธรรม มาประยุกต์เข้าด้วยกัน โดยผ่านการเรียน การสอนภายใต้โรงเรียนพลเมือง จังหวัดปัตตานี จนทำให้เกิดเป็น “ธรรมนูญสมัชชาพลเมืองพหุวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้” และเกิด ชมรมต่าง ๆ มากขึ้นในพื้นที่ อีกทั้งยังขยายผลจนเกิดเป็นคณะทำงาน พลเมืองพหุวัฒนธรรมขึ้นอย่างกว้างขวางภายใต้เครือข่ายที่เกิดจากความ ร่วมมือด้วยกันมากมายในพื้นที่ “...อยู่ด้วยกันอย่างจริงจัง ฉันทมิตร ชิดใกล้เหมือนพี่น้อง...”

การเสียสละตนเองเพื่อทำงานให้กับส่วนรวมของ อาจารย์อังคาร กาญจนเพชร นั้น นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลายพื้นที่ในจังหวัดปัตตานี “ต้องยอมรับว่าทุกพื้นที่ที่มีความเสี่ยง การได้รับความเชื่อใจ ได้รับความ ไว้วางใจ และการสื่อสารที่ตรงใจไม่ใช่เรื่องง่าย หากแต่ถ้าเกิดความท้อ และถอยหลังกลับ ก็จะไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังเช่น ทุกวันนี้....”

“ธรรมนูญสมัชชาพลเมืองพหุวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้” ที่ถือว่าเป็น ต้นแบบปัญหาของพลเมือง จึงถูกนำมาปรับและประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนา ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบพหุวัฒนธรรม ระบบการปกครอง ชุมชนท้องถิ่นพหุวัฒนธรรม และระบบเทคโนโลยีการสื่อสารของชุมชน ต้นวารี โดยมุ่งหมายที่จะให้ปลูกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เป็นต้นแบบ

สังคมและชุมชนด้วยพลังของชุมชนเอง โดยยึดแนวทาง ภายใต้แนวคิด “ประชาชนคิด ประชาชนทำ ภาครัฐหนุน” ตาม “ธรรมนูญสมัชชาพลเมืองพหุวัฒนธรรมชายแดนภาคใต้” ของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี เพราะเชื่อว่า “คำตอบสุดท้ายของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอยู่ที่ชุมชน”

ทำให้ในปัจจุบันนี้ นายชม ไชยบุตร (จากที่ไม่เอาอะไรเลย) ต้องมาดำรงตำแหน่งประธานชมรมต้นวารี ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชน ตำบลบาโหย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา (พื้นที่ภูเขาทอดยาวติดกับจังหวัดปัตตานี)

บริบท “บ้านบาโหย”...พื้นที่ซุกปัญหา และเป็นพื้นที่ต้นแบบแห่งการแก้ไข และพัฒนา...(ผ่านการร้องขอของ นายชม ไชยบุตร) เป็นชุมชนโบราณของสยาม ที่ยังคงมีกลิ่นอายของการปกครองทั้งระบอบคอมมิวนิสต์หรือประชาธิปไตยรวมศูนย์ และเสรีประชาธิปไตยควบคู่กันไป เนื่องจากเป็นชุมชนบนพื้นที่สูงแบบพื้นที่ราบบนภูเขา (แต่ละภูเขาเท่ากับหนึ่งหมู่บ้าน) ประชากรส่วนหนึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ เนื่องจากสภาพพื้นดิน เป็นดินร่วนซุย อุดมสมบูรณ์ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูก ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดยาวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ เป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำเทพา ที่ไหลผ่านอำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพาหล่อเลี้ยงประชาชน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ก่อนไหลออกสู่อ่าวไทย...

ความร่วมมือนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ...

จากคำกล่าวที่ว่า “เมื่อคุณช่วย ประเทศช่วย” เห็นทีจะเป็นเรื่องจริง... 1 คนเริ่ม นำมาซึ่งหลายคนร่วม การแสดงเจตนาธรรมและขอความ

อนุเคราะห์ให้เปิดโรงเรียนพลเมืองในพื้นที่ป่าไผ่ ของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี โดยใช้ชื่อว่า “โครงการโรงเรียนพลเมืองพหุวัฒนธรรม สำหรับชมรมต้นวารีตำบลปาโง” ผ่านการเห็นชอบและการสนับสนุนจาก (นายไกรศร วิศิษฐ์วงศ์) ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี และมีหน่วยงานที่เห็นถึงเจตนารมณ์ ความสำคัญของการพัฒนาชุมชน และพร้อมที่จะสนับสนุน ในครั้งนี้มากมาย อาทิ กอ.รมน.จังหวัดปัตตานี (พ.ต.โสมนัส ลพเลิศล้ำ), (พล ต.ธิรา แดหวา) ผอ.ศูนย์สันติวิธี กอ.รมน. ภาคที่ 4 ส่วนหน้า, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.), และนายอำเภอสะบ้าย้อยมาร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ ถือเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่ ที่เกิดจากมือประชาชนล้วน ๆ ไม่มีกลไก อำนาจรัฐใดออกหนังสือเชิญ งานทุกชิ้นเกิดจากองค์กรที่มีชื่อว่า “ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี” ทำให้ ชุมชนเกิดความตื่นตัว กระตุ้นความรู้รักสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจ ในการพัฒนาตำบลปาโง ภายใต้รูปแบบการเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นการคิดและทำงานที่เกิดจากความต้องการของประชาชนโดยมีกลุ่มพลเมืองพหุวัฒนธรรมเป็นแกนนำครั้งแรก...

จากความร่วมมือในครั้งนี้ ส่งผลให้ “เกิดธรรมบุญตำบลปาโง” ขึ้น ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน จนเกิดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภูเขาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีการเสริมศักยภาพชุมชนโดยส่งเสริมกิจกรรมชมรม สร้างอาชีพตามความต้องการของชุมชน เช่น ชมรมการผลิตลูกประคบ ปลูกสมุนไพร ชมรมฝึกมโนราห์เด็ก และ

การฝึกซ่อมเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องไฟฟ้า อีกทั้งการเปิดพื้นที่
 บาโฮยในครั้งนี้ ทำให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานจัดกิจกรรมขึ้น
 มากมาย เช่น

- กิจกรรมที่ 1 การจัดตลาดนัดขายสินค้าชุมชน
- กิจกรรมที่ 2 การจัดงานเทศกาลแสดงศิลปหัตถกรรม
 ชายแดนใต้ ครั้งที่ 1/2562
- กิจกรรมที่ 3 การจัดงานเดินวิ่งมินิมาราธอน และการแข่งขัน
 วิ่งวิบากเชิงนิเวศน์

โดยกิจกรรมทั้งหมดนี้ชุมชนต้นวารีเป็นเจ้าภาพ...แม้ว่าบางกิจกรรม
 ยังอยู่ในภาพแห่งจินตนาการ แต่ก็เล็งเห็นผลต่อความสำเร็จอย่างเป็น
 ตรรกะ

อีกทั้งยังจัดให้พื้นที่เป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้
 ประชาชน หรือคนทั่วไปที่มาเยือนได้มีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ติดตัวกลับไป
 เมื่อมาถึงแล้วบาโฮย ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาพื้นที่ชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน
 พื้นที่ราบสูงบนเชิงภูเขา ถ้ำโบราณ และฐานที่มั่น (ทับ) ของอดีตสมาชิก
 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) หลักแหล่งชุมชนร้างครั้ง
 โบราณ ดันทุเรียนขนาดใหญ่ 5-6 คนโอบ (กอด) รวมทั้งแหล่งส่องสัตว์
 อนุรักษ์สมเสร็จ ช้างแคระ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภายใต้ชื่อของ
 ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

มากกว่าพื้นที่เปลี่ยนคือ ประชาชน (ทุกคนในชุมชน)

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัด
 ปัตตานี ได้ดำเนินการสร้างชุมชนต้นแบบสังคมพหุวัฒนธรรมตำบล
 บาโฮย โดยได้เข้าไปสร้างความเป็นพลเมืองและผลานเครือข่ายชุมชน

พหุวัฒนธรรมโดยเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนให้เป็นพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง จนเกิดสำนึกความเป็นพลเมืองในการแก้ปัญหาพร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามวิถีประชาธิปไตย ผ่านกิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการและเปิดพื้นที่ชุมชนผ่านการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และโดยการสนับสนุนของสถาบันพระปกเกล้า ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรภาค และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ชุมชนยังได้ร่วมกันคิดให้เกิดงานเทศกาลแสดงศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรมจังหวัด ชายแดนใต้ ครั้งที่ 1 ขึ้น ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนาต่อผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา และผู้เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง...

จากใจคนศูนย์ฯ...

การยอมรับซึ่งกันและกัน การเปิดใจเข้าหากันของกลุ่มคนที่มองไม่เหมือนกัน การทำงานบนความแตกต่าง แลกเปลี่ยนของคนในสังคม เพื่อลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำที่ไม่ได้เกิดจากคนในพื้นที่ แต่ เกิดจากคนนอกพื้นที่ที่มองเข้าไป การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี แสดงให้เห็นแล้วว่า ความแตกต่างของศาสนา เชื้อชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง แต่การไม่ร่วมมือกัน การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมต่างหากที่ทำให้สังคมเกิดความขัดแย้งรวมทั้งการไปเคลื่อนไหวทางการเมืองผิดเวทีโดยที่ไม่มีฐานความรู้เพียงพอก็ตกลงไปในหลุมพรางทางการเมือง...

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดปัตตานี ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “ชุมชนต้นวารี วิถีวัฒนธรรม
แห่งชีวิต” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี คือ การ “สร้างศรัทธา
ในใจคน” สร้างศรัทธาผ่านหลักธรรมคำสอนของ
หลักปรัชญาแนวคิดตะวันออก เพื่อสร้างกลุ่มก่อการ
สู่กลุ่มก่อการต่อ

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

สร้างจุดร่วม สงวนจุดต่าง
ผ่านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม

สร้างจุดร่วม สงวนจุดต่าง ผ่านการแสดงศิลปะ
วัฒนธรรม ท้องถิ่น(การรำมะโนรา)

พัฒนาท้องถิ่นให้เป็นการจัดตลาดนัดขายสินค้า
ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน
ผ่านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

โดยได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายภาคส่วนของรัฐ

3

**“ชุมชนเมืองกลาง:
การพลิกฟื้นวิถีชุมชนด้วยพลเมือง
และการมีส่วนร่วม”**

**ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดระนอง**

แผนที่จังหวัดระนอง
www.sabuy.com

ชุมชนม่วงกลวง: การพลิกฟื้นวิถีชุมชนด้วยพลเมืองและการมีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง

ม่วงกลวงชุมชนวิถีแห่งความสุข

ลองจินตนาการว่า ท่านตื่นขึ้นมา ณ บ้านหลังหนึ่ง ท่ามกลางอากาศเย็นสบายภายหลังฝนตกพรำ โดยล้อมรอบด้วยทะเลสาบสุดลูกหูลูกตา หลังบ้านเป็นภูเขา หน้าบ้านเป็นทะเล ซึ่งเป็นทิวทัศน์อันตระการตาและสวยงามไม่น้อยในการได้เห็นภาพเหล่านั้นทุกวัน สำหรับชีวิตประจำวันตื่นเช้าก็ทำไร่ ทำสวน หรือล่องเรือไปหาปลา ตามอัตวิสัยชีวิตประจำวัน ที่สุขใจโดยไม่มีเรื่องเร่งรีบ ได้รับประทานอาหารสด ๆ จากท้องทะเล มีงานอดิเรกบางครั้งในการท่องเที่ยว ดำน้ำชื่นชมธรรมชาติตามเกาะแก่งสถานอันมีอยู่ดาษดื่น ซึ่งเป็นชีวิตที่มีความสุขและน่าอิจฉาเสียนี้กระไร เรากำลังกล่าวถึง “ชุมชนม่วงกลวง ก่อนปี 2547”

ตำบลม่วงกลวงเป็นหนึ่งในตำบลที่อยู่ในอำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มี 4 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ภูมิประเทศเป็นที่ราบริมฝั่งทะเลสลับกับภูเขาขนานขนานไปกับชายฝั่งทะเลอันดามัน ฝนตกชุกตลอดทั้งวันอากาศจึงอบอุ่นชื้น โดยมีทะเลสาบระนอง

หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “อ่าวกะเปอร์” เป็นพื้นที่เศรษฐกิจในการดำรงวิถีชีวิตที่สำคัญของชุมชน ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ส่งผลให้ตำบลม่วงกลวงในอดีตมีระบบนิเวศที่หลากหลายทำให้ชุมชนม่วงกลวงมีวิถีชีวิตและเศรษฐกิจที่อิงอาศัยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์โดยการประกอบอาชีพเกษตรกรรม การประมง การท่องเที่ยว

การเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเล การผลิตและแปรรูปสินค้าทางทะเล เป็นสำคัญแล้วสิ่งที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น

คลื่นยักษ์ “สึนามิ” พัดพราวิถีชุมชน

“26 ธันวาคม 2547” เป็นหนึ่งวันสำคัญบนหน้าปฏิทินที่อยากลืมเลือนของชาวชุมชนม่วงกลวง จากคลื่นยักษ์สึนามิเข้าถล่มตำบลม่วงกลวง ส่งผลมีผู้เสียชีวิต 6 ราย บ้านเรือนเสียหายกว่า 200 ครัวเรือน กระจก เลี้ยงปลาและเรือหาปลาเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว ก่อให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวัง แม้ในช่วงแรกภาครัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศจะเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาเศรษฐกิจและสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ประสบภัยก็สามารถช่วยได้เพียงร่างกายที่พอประทังชีวิตได้วันต่อวัน แต่ไม่สามารถเยียวยาจิตใจ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่แต่เดิมของชุมชนที่ล่มสลายลงได้ จะต้องอาศัยระยะเวลาและแรงศรัทธาของชาวชุมชนม่วงกลวงก็แรมปี ที่จะลุกขึ้นสู้และพลิกฟื้นวิถีชุมชนจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวให้กลับมาได้จากที่ไหน และอย่างไร

ประกายแห่งการพลิกฟื้นวิถีชุมชน

“เราจะทำให้พี่น้องม่วงกลวงกลับมาอยู่ดีกินดีเหมือนเดิมได้อย่างไร” คำถามจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดระนอง ในปี 2550 เปรียบเสมือนหนึ่งการจุดประกายการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ในการพลิกฟื้นวิถีชีวิตชุมชนม่วงกลวงให้เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมความเป็นอยู่กลับมามีชีวิตชีวา ด้วยการรวมตัวกันของกลุ่มผู้นำ การเปลี่ยนแปลงโดยมีหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแหลมสน นายอำเภอ กะเปอร์ และศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จ.ระนอง เป็นกลจักรร่วม ที่สำคัญ ขนานไปกับการผนึกกำลังร่วมของภาคีจิตอาสาภายนอก คือ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ที่เข้ามาให้การช่วยเหลือในกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และวิถีชีวิตชุมชน กิจกรรมในช่วงแรกเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนแบบไม่เป็นทางการ แต่ก่อเกิดความหมายอันยิ่งใหญ่ อาทิ การจัดสภาพาแฟของกลุ่มผู้ก่อร่าง ร่วมกับพี่น้องชุมชนม่วงกลวงที่ประสบปัญหาเพื่อสร้างแนวทางฟื้นฟู ทรัพยากรทางทะเล จนเกิดทิศทาง (ยุทธศาสตร์) “4 สร้าง 2 ใช้”¹ และ **วิธีการพัฒนา (กลยุทธ์) 3 แนวทาง** ได้แก่ 1).การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ ทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว 2).การแปรรูปสินค้า ชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และ 3).การให้ความสำคัญกับสินค้าชุมชน เพื่อแปรรูป ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนความสงสัยเป็นแรงขับเคลื่อนการทำงาน ของพวกเขาโดยแท้ และคำถามที่ตามมาให้ครุ่นคิดต่อ คือ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ดังกล่าวสามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

¹ ยุทธศาสตร์ 4 สร้าง 2 ใช้ คือ 1. สร้างพลัง (คุยต่อเนื่อง รู้จักแบ่งปัน) 2. สร้างความหวัง 3. สร้างโอกาส (พลิกวิกฤตเป็นโอกาสให้เกิดทุน) 4. สร้างสุขภาวะ (ความปลอดภัยและวิสาหกิจชุมชน) 5. ใช้ศักยภาพชุมชน (ทุนชุมชนเกิดมูลค่าเพิ่ม และนวัตกรรมชุมชน) และ 6. ใช้ทุนภายนอก (หยิบยื่นทุนภายนอกเข้าสู่ชุมชน)

รอยทางวิถีชุมชนเดิมเริ่มปรากฏ

กระแสการพัฒนาชุมชนม่วงกลวง เริ่มปรากฏผลขึ้นเป็นลำดับภายใต้หัวขบวน **ผู้นำและภาคีการเปลี่ยนแปลง** โดยระหว่างปี 2552-2556 มีหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนม่วงกลวงอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดระนอง อำเภอกะเปอร์ องค์กรพัฒนาเอกชน (พอช.) UNSCR สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (BEDO) อุทยานแห่งชาติแหลมสน และสถาบันพระปกเกล้า เพื่อเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนม่วงกลวงแต่เดิมให้กลับตลอดจนชุมชนสามารถจัดการตนเอง และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดแผนพัฒนาชุมชน แผนพัฒนาทะเลสาบระนอง เกิดกติการ่วม เกิดข้อมูล และเกิดกิจกรรมการผลิตอาหารแปรรูปและการท่องเที่ยวชุมชนตามรอยทางวิถีชุมชนแต่เดิม กระทั่งเกิดศูนย์เรียนรู้ตำบลม่วงกลวงที่เป็นผลผลิตแห่งรวมข้อมูลและทรัพยากรการบริหารจัดการชุมชนม่วงกลวงภายใต้สโลแกน “ทรัพยากรยั่งยืน ประชาชนมั่งคั่ง” ซึ่งเหมือนกับว่าการขับเคลื่อนงานนี้จะสะตวราบรินไปตลอดรอดฝั่ง และจบลงเพียงบรรทัดนี้

เพียงหนึ่งหัวขบวนรถจักรมีอาจลากโบกี้อื่นให้ถึงฝั่งฝัน

จากสัญญาณแห่งความรุ่งโรจน์ ผันสู่คำพูดที่ว่า “พีเหอเหน้อยนิ²” เสี่ยงปรารภจากประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จ.ระนอง ที่แผงเร้นถึงความเหน้อยและท้อแท้ ผสานกับประโยคต่อไปว่า “ช่วงนั้นเราเชื่อว่าการทำงานของเราจะสามารถสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับชุมชนได้ แต่

² พีเหอเหน้อยนิ เป็นภาษาใต้ แปลว่า พีครับเหน้อยครับ

การเคลื่อนไหวของเราเหมือนรถไฟที่มีเครื่องจักรเฉพาะหัวรถจักรแล้วลากโบกี้อื่นๆ ที่ไม่มีเครื่องจักรให้ไปถึงสถานีเป้าหมายได้อีกที่สถานีกันเขียว” เสริมสะท้อนถึงภาระผู้นำอันหนักอึ้งในการบริหารงานที่คล้ายกับว่าแสงสว่างที่พวกเขา กำลังสร้างขึ้นมาใกล้จะดับลงทุกขณะ แต่ทันใดนั้นเสียงที่เติมไปด้วยความอึมครึมก็ได้ปรากฏขึ้นอีกครั้งจากความปรารถนาต่อมาว่า “แต่ในปี 2556 ที่สถาบันพระปกเกล้า มาอบรมเรื่อง “สำนึกพลเมือง” **พี่เหอมันเหมือนได้แรงเลยนิ³** ศูนย์ฯ เราได้นำความรู้นี้ไปใช้กับชุมชนม่วงกลวง ให้ชุมชนตระหนักถึงความเป็นพลเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมกับไหม้เรา⁴จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และเข้ามาช่วยจัดการเศรษฐกิจแปรรูปอาหารร่วมกันในศูนย์เรียนรู้ม่วงกลวง” สะท้อนให้เห็นว่า **แม้อุโมงค์ที่แสนมืดมิด ยังมีแสงสว่างปลายอุโมงค์ที่ยังรอให้คนชุมชนม่วงกลวงได้พบเจอ** เพียงอาศัยพาหนะ คือ “รถไฟแห่งความเป็นพลเมือง” ที่ทุกโบกี้มีเครื่องจักร และพร้อมขับเคลื่อนขบวนรถร่วมกันเพื่อผ่านพ้นความมืดมิดสู่ฝั่งฝันของการพลิกฟื้นวิถีชุมชน”

นับตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จ.ระนอง ขับเคลื่อนงานโดยนำหลักสูตรโครงการ “สร้างสำนึกพลเมือง” มาประยุกต์ใช้ในชุมชนม่วงกลวง เพื่อสร้างคนในชุมชนให้มีความเป็นพลเมืองและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน ขณะที่ภาคีอื่น ๆ ก็ยังคงให้ความช่วยเหลืออยู่เป็นระยะ โดยเฉพาะ BEDO ที่เข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปอาหารทะเล ขณะที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา ปัจจุบันชุมชนม่วงกลวงสามารถบริหารจัดการพัฒนาสินค้าชุมชนและอาหารทะเลแปรรูปภายใต้วิสาหกิจชุมชน ทั้งสิ้น 13 รายการ เกิดการจัดการท่องเที่ยวชุมชนทางทะเลแบบมีส่วนร่วม เช่น การดำน้ำชมปะการัง การทัศนจรตามเกาะแก่ง และ

³ พี่เหอมันเหมือนได้แรงเลยนิ เป็นภาษาใต้ แปลว่า พี่ได้รับมันเหมือนมีพลังเลยครับ

⁴ ไหม้เรา เป็นภาษาใต้ แปลว่า พวกเรา

องค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ อวอร์ด 3). รางวัล SME ดีเด่นระดับประเทศ และ 4). รางวัล Bioeconomy Challenge รางวัลเสมือนเครื่องปลอบประโลมและสร้างขวัญกำลังใจอย่างหนึ่ง แต่ความหวังของการพลิกฟื้นวิถีชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยว และสร้างมาตรฐานสินค้าชุมชน เป็นรางวัลชั้นสำคัญที่สามารถลบบาดแผลใจ และสร้างความเข้มแข็งกลับมาแก่ชุมชนม่วงกลวง ซึ่งพวกเขา กำลังจะเผชิญความท้าทายครั้งใหม่อีกครั้ง

ก้าวต่อไป

ลองจินตนาการอีกครั้งว่า ท่านตื่นขึ้นมา ณ บ้านหลังหนึ่งท่ามกลางอากาศเย็นสบายภายหลังฝนตกพริ้ว โดยล้อมรอบด้วยทะเลสาบสุดลูกหูลูกตา หลังบ้านเป็นภูเขา หน้าบ้านเป็นทะเล ซึ่งเป็นทัศนียภาพอันตระการตาและสวยงามไม่น้อยในการได้เห็นภาพเหล่านั้นทุกวัน สำหรับชีวิตประจำวันตื่นเช้าก็ทำไร่ ทำสวน หรือล่องเรือไปหาปลา ตามอัธยาศัยชีวิตประจำวันที่สุดใจโดยไม่มีเรื่องเร่งรีบได้รับประทานอาหารสด ๆ จากท้องทะเล มุ่งงานอดิเรกบางครั้งในการท่องเที่ยวดำน้ำขึ้นชมธรรมชาติตามเกาะแก่งสถานอันมีอยู่ดาษดื่น ซึ่งเป็นชีวิตที่มีความสุขและน่าอัศจรรย์นี้กระไร เรากำลังกล่าวถึง “ชุมชนม่วงกลวงในปัจจุบัน”

ความท้าทายต่อไปของการพัฒนาชุมชนม่วงกลวง คือ ทำอย่างไรให้ชุมชนม่วงกลวงเป็นชุมชนต้นแบบ (ของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน) อย่างแท้จริง และเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่ได้มาตรฐานได้รับการยอมรับในระดับสากล ภายใต้วิสัยทัศน์ “ตำบลม่วงกลวงสะอาดปลอดภัย เป็นธรรม มีมาตรฐาน” ซึ่งมีความจำเป็นที่ชุมชนม่วงกลวงจะก้าวต่อไปในเรื่อง “การจัดการความรู้และระบบสินค้าออนไลน์” โดยชุมชนม่วงกลวงได้วางแผนการพัฒนา 3 ปีต่อจากนี้ (ปี 2563-2565) ในการจัดทำคัมภีร์ท่องเที่ยวตำบลม่วงกลวง ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต และองค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษ ช่วยจัดทำเอกสารคู่มือการท่องเที่ยว ควบคู่กับการจัดทำสินค้าในตลาดออนไลน์ และพัฒนาสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างประชาชนในชุมชนม่วงกลวงให้สามารถบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

จากใจคนศูนย์ฯ...

ชุมชนม่วงกลวงมาถึงจุดนี้ได้ เกิดจากวิสัยทัศน์ผู้นำ มิตรภาพภาคี หนุนเสริม และความเป็นพลเมืองของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมวางแผน บริหารจัดการ และดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน หากในอนาคตสิ้นนามิเข้ามาถล่มชุมชนม่วงกลวงอีกครั้งรอยทางแห่งการขับเคลื่อนงานและพลังแห่งชุมชนสามารถเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาอุปสรรคที่เข้ามา เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ตามครรลองวิถีชุมชนม่วงกลวงได้สืบไป

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดระนอง ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “ชุมชนม่วงกลวง: การพลิกฟื้นวิถีชุมชนด้วยพลเมืองและการมีส่วนร่วม ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง คือ “การกำหนด ชีวิตตน ด้วยยุทธศาสตร์” โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดทำขึ้นเป็นตัวดำเนินการในการพลิกฟื้นวิถีชุมชน จนเกิดเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนขึ้น และเกิดภาคีเครือข่ายเข้าร่วมสนับสนุน ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่ผ่านการสร้างความเป็นพลเมืองของหลักสูตรสร้างสำนักพลเมืองทั้งสิ้น

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง

จากชุมชนเล็ก ๆ สู่การขยายเป็นชุมชน
แห่งการท่องเที่ยว สร้างงาน สร้างอาชีพ และ
สร้างความสุขให้กับผู้มาเยือน

สร้างกิจกรรม รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ
ผ่านการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน
จนพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
สู่การสร้าง อาชีพ ให้ตนเองและครอบครัว

“รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย”

รางวัลอันทรงเกียรติ รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ อันเป็นผลสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชน

4

“หยุดเสียง เลี้ยงท่วม”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดสกลนคร

แผนที่จังหวัดสกลนคร

รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 042

“หยุดเสียง เลี้ยงท่วม”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร

จังหวัด “สกลนคร เมืองแห่ง
ยุทธศาสตร์” พระธาตุห้าแห่งแหล่ง
อารยธรรมสามพันปีจังหวัดแถบภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตั้งอยู่
ริมทะเลสาบน้ำจืด “หนองหาร”
ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็น
ที่ราบสูง ในทางด้านทิศเหนือและ
ทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มลอนคลื่น
ไม่สม่ำเสมอ ประชาชนส่วนใหญ่
ประกอบอาชีพเกษตรกร ใช้ทรัพยากร
น้ำจากลำห้วยในการทำนา ส่วนทาง
ตอนใต้เป็นเทือกเขาสูง และมี
แอ่งกระทะขนาดใหญ่ เรียกว่าแอ่ง
สกลนคร จุดต่ำ สุด ของแอ่งคือ

ทะเลสาบหนองหาร อำเภอเมืองสกลนคร ที่เชื่อมต่อติดกับหนองญาติ
อำเภอเมืองนครพนม นอกจากนี้ยังมีทิวเขาภูพานทางด้านทิศตะวันตกและ
ทิศใต้มีลักษณะภูมิประเทศแบบภูเขาสูงสลับกับที่ราบลูกคลื่นที่อยู่ช่วงกลาง
ระหว่างทิวเขาภูพาน สภาพกายภาพของหนองหาร เป็นลุ่มแม่น้ำตาม
ธรรมชาติที่มีลุ่มน้ำย่อยมากมายไหลลงสู่หนองหาร ไหลลงสู่ลำน้ำก่ำ และ
ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนมไปในที่สุด

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

(สารานุกรม : "ลุ่มหนองหาร" ลุ่มน้ำย่อยของลุ่มน้ำก่ำ มีพื้นที่ประมาณ 583 ตารางกิโลเมตร โดยรับน้ำจากแม่น้ำหนองหารและแม่น้ำพุงมาทั้งหมด 20 สาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รับน้ำมากที่สุด ถึง 1,070 ตารางกิโลเมตร)

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร เริ่มก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ.2542 ที่มุ่งหวังแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดสกลนคร ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบการลดทอนความเสี่ยงภัยพิบัติน้ำท่วม เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูง จึงทำให้จังหวัดสกลนครประสบกับปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนทุกปี และประสบปัญหาภัยแล้ง (จนไม่มีน้ำใช้) ทุกปี ในช่วงฤดูร้อน เช่นกัน แม่น้ำสายสำคัญหลายสายที่ไหลผ่านเพื่อหล่อเลี้ยง

ผู้คนในจังหวัดสกลนครมีมากมายถึง 7 สาย ด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 1. ลำน้ำสงคราม 2. ลำน้ำห้วยน้ำยาม 3. ลำน้ำอูน 4. ลำน้ำทวย 5. ลำน้ำพุง 6. ลำน้ำก่ำ 7. ลำน้ำห้วยบางทราย และเมื่อถึงฤดูแล้งสายน้ำแห่งชีวิตที่หล่อเลี้ยงทั้ง 7 สายนี้ก็ไม่ใช่

จึงทำให้เป็นปัญหาที่ชาวสกลนครประสบและพบเจอมาโดยตลอดทุกปี

...เมื่อปัญหากลายเป็นความเคยชิน...

จากปัญหาน้ำท่วมซ้ำทุกปี และปัญหาภัยแล้งทุกปี ที่คนจังหวัดสกลนครประสบพบเจอซ้ำแล้ว ซ้ำเล่า จนกลายเป็นความเคยชิน ไม่เป็นเรื่องที่น่าตระหนกตกใจ และเป็นเรื่องที่ไม่ได้ตระหนักถึงสถานการณ์นี้ จึงไม่มีแม้แต่จะจัดทำมาตรการรับมือ

เพราะทางออกที่แก้ปัญหาทุกปี คือ การร้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งทุกคนต่างคิดว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดไปวัน ๆ ในช่วงภาวะแบบนี้ แม้ว่าจะได้รับการเยียวยาเพียงเล็กน้อยก็ตาม...

มีคำกล่าวหนึ่งที่ว่า **“ปัญหาไม่ใหญ่จริง...มักจะไม่มีใครเห็น”** เห็นทีจะเป็นเรื่องจริง จนกระทั่งเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติน้ำท่วมใหญ่ จังหวัดสกลนครขึ้นเมื่อ ปี 2560 ที่ผ่านมา โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณเทศบาลเมืองสกลนครที่ดูท่าว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นจนถึงมากที่สุดจากฝนที่ตกลงมาอย่างหนัก และน้ำจากพื้นที่ราบสูงไหลลงมาสู่พื้นที่ต่ำอย่าง 18 อำเภอในจังหวัดสกลนคร และท่วมขังซึ่งไม่มีที่ท่าว่าจะระบายออกได้สักทาง เป็นระยะเวลายาวนานถึง 15 วันเต็ม ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างหนักหน่วงให้กับจังหวัดสกลนคร มีทั้งผู้เสียชีวิตมากขึ้น พื้นที่เกษตรเสียหายมากกว่า 100,000 ไร่ สัตว์เลี้ยงล้มตายเป็นจำนวนมาก ทรัพย์สินบ้านเรือน เกิดความเสียหาย...

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร ในฐานะหน่วยงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อหวังให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ สิทธิ ของตนเอง และมุ่งหวังให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ด้วยเล็งเห็นว่า **“คนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางในการเปลี่ยนแปลงปัญหา”** การผลักดันนโยบายการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยน้ำท่วมสกลนคร (หยุดเสี่ยง

เสี่ยงท่วม) จึงเป็นเป้าหมายที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนครต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและความเดือดร้อนมากขึ้นและพร้อมที่

จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่ไปพร้อม ๆ กัน และเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเป็นพลเมืองในพื้นที่ผ่านการแก้ไขปัญหาที่ท่วม ส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงความเดือดร้อนของตนเองและส่วนรวมมากกว่าปล่อยผ่านไปให้เป็นวิธีการแก้ไข (ที่อาจผิดวิธี) ของภาครัฐ...

หากจะแก้ปัญหานี้...ต้องมีข้อมูล

ข้อมูลเป็น “หัวใจ” สำคัญของการขับเคลื่อนงาน การจัดการข้อมูล ที่เริ่มต้นจากระดับชุมชน ระดับหน่วยงานท้องถิ่น/ท้องที่ สู่ข้อมูลระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ผ่านวิธีการสำรวจข้อมูล ผ่านการสัมภาษณ์ผ่านการทำแบบสอบถาม ทั้งแบบปฐมภูมิ และการปักหมุดเพื่อทำ Mapping ด้วยมุ่งหวังที่จะแก้ปัญหากที่เกิดขึ้นทุกปีให้ได้ การสำรวจและศึกษาพื้นที่ตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบ 2 พื้นที่ ที่มีความแตกต่างกันทั้งสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ และการดำรงชีวิต ที่เรียกว่าชุมชนชนบท และชุมชนเมือง จึงเกิดขึ้น หากจะถามว่า “ทำไม ต้อง 2 พื้นที่ นี้ เพราะชุมชนเมืองดูเหมือน จะไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในครั้งนี้ ถ้าหากเป็นชุมชนชนบทต่างหาก ที่น้ำท่วมจริง ๆ”

นั่นเป็นเพราะว่า “พื้นที่เขตชนบทเป็นพื้นที่ทำนน้ำของกลุ่มน้ำหนองหาร และอยู่ในพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำก่ำคือรอยต่อระหว่างน้ำหนองหาร น้ำก่ำ แล้วก็จะไหลลงสู่หนองหารที่จังหวัดนครพนม” ต่อไป

แต่ “พื้นที่เขตเมือง ถึงจะไม่ถูกน้ำท่วม ณ ตอนนี้ แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ฝนตกหนักมากขึ้น น้ำในเขตชนบทไม่ลดลง อาจจะขยายพื้นที่กว้างสู่เขตเมืองได้ อีกทั้งการเกิดปัญหาน้ำท่วมยังส่งผลทั้งด้านเศรษฐกิจ เป็นอย่างมาก เพราะว่าเขตเมืองเป็นศูนย์รวมของการบริการทุกด้าน” เป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องถึงจะมองว่าเพียงแค่ 1 พื้นที่ท่วม แต่ผลกระทบคือหลายพื้นที่ท่วม

“พลังสำคัญในพื้นที่ ทำให้ได้ทีมงานคุณภาพ” ข้อมูลมักได้มาจากการบูรณาการการทำงานในครั้งนี้เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคน 3 Gen (เด็กวัยรุ่น วัยทำงาน และผู้ใหญ่ผู้มีประสบการณ์) ที่มีความแตกต่างกัน หากแต่มีเป้าหมายเดียวกัน โดยแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเริ่มต้นขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความตระหนักร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันให้ได้ก่อน การสร้างนวัตกรรมชุมชนให้คนในชุมชนลุกขึ้นมาจัดการปัญหาด้วยตนเองอย่างมีส่วนร่วม ผ่านการสื่อสารการพูดคุย (เพราะเชื่อว่าพลังมักเกิดขึ้นจากตัวเองก่อน) “แผนที่เดินดิน” เครื่องมือเล็ก ๆ แต่มีพลังการสร้างที่ยิ่งใหญ่ เป็นจุดกำเนิดการบูรณาการและการร่วมมือ ร่วมใจกัน

การสำรวจและจัดทำแผนที่เดินดิน โดยผ่านความร่วมมือกันระหว่างชาวบ้าน และนักศึกษาศาखाวิชาการพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งเป็นคนในพื้นที่อยู่แล้ว และมองเห็นโอกาสในการพัฒนาตนเองจากการเรียนนอกห้องเรียนและเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนของตนเองจริง ๆ จึงทำการสำรวจพื้นที่น้ำท่วม ผลกระทบ ความเสียหาย และวิธีการแก้ไข รวมทั้งวางแผนร่วมกันถึงวิธีการเตรียมการและรับมือเมื่อมีภัย

มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านโดยวิธี “ตีฆ้อง ร้องบอก” จึงถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้งโดยจุดศูนย์กลางจะอยู่ที่บ้านผู้นำชุมชน ที่จะทำการตี เคาะ ส่งสัญญาณให้ชาวบ้านรู้เมื่อน้ำมา แต่เมื่อมีการเดินสำรวจแล้ว จะไม่มีแผนที่ได้อย่างไร

แผนที่เดินดิน ที่ผ่านการเดินสำรวจ ได้ถูกจัดทำขึ้นจากการเขียนด้วยมือลงบนแผ่นกระดาษขนาดใหญ่ของชาวบ้าน ถูกปักหมุดจุดสำคัญของสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงแหล่งภัยพิบัติ แหล่งอพยพ แหล่งปลอดภัย และแหล่งที่ต้องขอความช่วยเหลือ 1 แผ่นใหญ่ ใช้ประโยชน์ทั้งหมด

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้รู้ปัญหา สาเหตุ... พื้นที่จุดเสี่ยง หมู่บ้านที่เป็นที่ราบลุ่มราบต่ำน้ำท่วมถึงประตูน้ำที่สร้างเพื่อระบายน้ำยังสร้างไม่เสร็จเนื่องจากหมดงบประมาณ (จากความหวังดีของรัฐกลายเป็นประสงค์ร้ายในทันที) เพียงเพื่อหวังยกระดับปริมาณน้ำในลำน้ำทำให้มีพื้นที่กักเก็บน้ำมากขึ้นเท่านั้น แต่ใครจะรู้ว่าเมื่อถึงช่วงฤดูฝนน้ำป่าจากทางทิศเหนือไหลลงมาวมกันไม่สามารถระบายออกไปทางไหนดี เพราะติดคันกันน้ำที่ยังสร้างไม่เสร็จของทางรัฐ จึงเกิดปัญหามวลน้ำไหลย้อนกลับเข้ามาในลำห้วย และเกิดเป็นการเอ่อล้นในหมู่บ้านแทน ซึ่งมีระดับน้ำที่สูงถึง 120-130 เมตร เลยทีเดียว อีกทั้งสะพานที่เป็นจุดระบายน้ำหลัก มีฝักตบชวา วัชพืชขวางลำน้ำ ทำให้น้ำระบายผ่านสะพานช้า การจัดการเรื่องการเตือนภัยจากภาครัฐ จากทางราชการซึ่งส่งมาเป็นหนังสือแจ้งเตือนเกิดความล่าช้าและใช้เวลานานในการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน ขาดการตั้งศูนย์อำนวยการภัยพิบัติ ในแต่ละหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่เสี่ยง ขาดการประชุมอบรมให้ความรู้ทั้งก่อนและหลังการเกิดน้ำท่วมของหน่วย ปก. (ป้องกันและบรรเทาภัยจังหวัด) การสร้างคันกันน้ำที่สูงมาก ปรากฏผลสองด้าน คือ คันกันน้ำที่สูงมากในช่วงฤดูแล้งชาวบ้านไม่สามารถสูบน้ำมาทำการเกษตรได้ และเมื่อก่อนวิกฤตน้ำท่วม

น้ำที่ทะลักมาจากอีกด้านของทางน้ำหลักจะไม่สามารถไหลลงสายน้ำได้ ทำให้เกิดน้ำท่วมในหมู่บ้านและท่วมขังเป็นเวลานาน...

(เทคนิคเพียงเล็กน้อย แต่ได้ผลลัพธ์ที่ยิ่งใหญ่...) การทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพราะความต้องการของชุมชนทำให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจริง เกิดความเดือดร้อนจริงชุมชนก็จะยิ่งต้องการหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้เร็วที่สุด “ลงมือเร็วเท่าไร ผลตอบรับมักเกิดขึ้นเร็วเท่านั้น” แม้ชีวิตต้องทำมาหากิน หาเช้ากินค่ำ แต่ความปลอดภัยในทรัพย์สินและความเป็นอยู่ก็สำคัญ ชาวบ้านจึงเข้ามาเรียนรู้ไปพร้อมกันอย่างจริงจังในช่วงวัน เสาร์-อาทิตย์ สืบค้น ทดลองจนนำไปสู่การผลักดันเป็นนโยบายสาธารณะที่เสนอต่อเทศบาลตำบล เพื่อระบุเป็นวาระจังหวัดในการแก้ไขปัญหาและเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยพิบัติต่อไปได้

การดำเนินการที่ผ่านมา นั้น หากจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องคืนข้อมูลสู่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน นี่คือการใส่ใจในการทำงานร่วมกันของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร จึงทำให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่มากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบถึงวิกฤตในครั้งนี้ และตระหนักถึงวิธีการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นให้เด็ดขาดให้ได้...

การใช้เทคนิคการดึงคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดข้อเสนอจากเวทีประชาคมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในระยะยาว คือการมีแอปพลิเคชันของอำเภอในการเตือนภัยและแจ้งเตือนข่าวมูลข่าวสารให้รวดเร็วและทันเวลา มีจุดวัดน้ำ บริเวณแก้มลิงของชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ส่งข้อมูลให้กรมชลประทานในทุก ๆ ปี กรมทรัพยากรน้ำควรเข้ามาดูแลด้านแหล่งน้ำบาดาล ทำการขุดลอก

ลำห้วยในทุก ๆ ปี จัดทำกติกาชุมชนร่วมกันใน การเปิด - ปิด ประตูน้ำ
สุรัสวดี เพื่อระบายน้ำออกช่วงฤดูฝน และกักเก็บน้ำในช่วงฤดูแล้ง ให้พื้นที่
เกิดความเสียหายร่วมกันน้อยที่สุดหากจำเป็นต้องเกิดน้ำท่วม...

จากบทเรียน สู่ การต่อยอด ผ่านการถอดบทเรียน

“ได้รับทุกข์จากภัยมา ได้รับสุขจากความช่วยเหลือ แจกข้าวของ
ให้เงินสนับสนุน นั้นเป็นเพียงการสุขใจแค่ชั่วคราว หากแต่ความทุกข์
ยังคงอยู่ ไม่มีใครอยากให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำซากเช่นนี้ขึ้นอีกแน่นอน...”

เมื่อพื้นที่ยังเป็นพื้นที่น้ำท่วมอยู่ เพียงแต่มีระบบการจัดการ
การช่วยเหลือที่ดีขึ้น และพื้นที่ก็ยังต้องประสบภัยพิบัติอยู่ การต่อยอดเพื่อ
พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสจึงเกิดขึ้น ผ่านการถอดบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อ
พัฒนา ปรับปรุง เพื่อใช้ประโยชน์จากวิกฤตน้ำหลาก “การสำรวจพื้นที่
สายน้ำ” จึงเกิดขึ้น เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสายน้ำและที่ดินหลัง
น้ำท่วม เพราะการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงทาง
สายน้ำที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบริเวณรอบ ๆ สายน้ำ โดย
ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร
เป็นผู้นำร่องการดำเนินโครงการต่อยอดผ่านการบูรณาการลงในแผน
กิจกรรมของธรรมนูญตำบลสุขภาวะ และนี่เป็นสิ่งที่พิเศษเหนือกว่าที่ผ่านมา
คือ “การดึงภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมได้สำเร็จรัฐให้ความสำคัญ”

โดย ดร.ปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง ในฐานะประธานศูนย์พัฒนา
การเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร ได้กล่าว
ไว้ว่า...

“(เราต้องเอาให้ถูกที่คั่น) การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจ
เป็นเรื่องสำคัญมากซึ่งมันเป็นบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ที่จะต้องไปบูรณา
สร้างความร่วมมือ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและ

ภาคประชาชนในพื้นที่ อันนี้เราต้องใช้เวลาและต้องใช้ความละมุนละม่อม เราต้องเป็นสื่อกลางในการประสานงานทั้งภาครัฐและประชาชน อันเป็นลักษณะงานที่เราต้องจับมือคู่กันทั้งระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐ แม้การดำเนินงานจะยาวนานแต่เพราะเราเชื่อว่า ...ยาวนานแต่ยั่งยืน...”

“จะไม่มีใครทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อรับปัญหาปลายทางนี้ไว้คนเดียว”

จากการดำเนินการด้วยพลังเล็ก ๆ สู่การขยายเครือข่าย เพื่อนร่วมอุดมการณ์... การดำเนินการผลักดันนโยบายการจัดการอุทกภัย เข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดสกลนคร ขับเคลื่อนโดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร เป็นการขับเคลื่อนผ่านกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยจังหวัดสกลนคร ซึ่งปัจจุบันนี้ได้มีเครือข่ายร่วมดำเนินการมากมาย ได้แก่

1. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. โรงพยาบาลสุขภาพตำบลบ้านโพน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพน
4. เทศบาลเชียงสือ
5. ท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร
6. อำเภอโพนนาแก้ว
7. กรมพัฒนาที่ดินผ่านเทศบาลตำบลและอำเภอโพนนาแก้ว

จุดเปลี่ยนความร่วมมือสำคัญในการมีส่วนร่วมที่ขาดไม่ได้ คือ ชุมชนอำเภอเมือง ชุมชนอำเภอโพนนาแก้ว และชุมชนอำเภออากาศอำนวย ซึ่งเป็นพื้นที่ตัวอย่างนำร่องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมจังหวัดสกลนคร

พื้นที่ทดลอง นำไปสู่แผนระยะยาว 3 ปี ทุกพื้นที่ต้องดีขึ้น!!!... คำปฏิญาณที่ต้องทำให้ได้ จึงเป็นแผนที่จะเริ่มดำเนินการจากปี พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564 และขยายผลการดำเนินโครงการผ่านสื่อ

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

ประชาสัมพันธ์ พร้อมกับถอดบทเรียนการดำเนินงานในทุก ๆ ปี เพื่อปรับปรุง พัฒนาแผนจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยน้ำท่วมสกลนครต่อไป...

“เพราะงานทุกอย่างต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ
แต่สิ่งที่ได้กลับมาย่อมคุ้มค่าและยั่งยืนเสมอเช่นกัน”

จากใจคนศูนย์ฯ...

เพราะน้ำท่วมทุกปีจนเกิดเป็นความเคยชิน การปรับตัว การดำรงชีวิตในช่วงน้ำท่วมจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนมองว่าเป็นเรื่องปกติ สิ่งที่ได้คือการรอ รอคนมาช่วย รอภาครัฐชดเชยค่าเสียหาย จนทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีนี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง รัฐทำได้เพียงแค่ชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้น แต่คนที่ทราบถึงปัญหานี้ได้ดีที่สุดคือคนในพื้นที่เอง การกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหา ความรุนแรง ผลกระทบระยะยาว และร่วมกันคิดวิธีการจัดการปัญหานี้ไปพร้อม ๆ กัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร เพราะเชื่อว่าไม่มีความพยายามใดที่สูญเปล่าหากเราร่วมมือกัน...

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดสกลนคร ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “หยุดเสียง เลี้ยงท่วม” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร คือการ “สร้างงาน” ไม่ “สร้างภาพ” เน้นการปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จ ไม่ใช่เพียงแค่ทำแล้วหาย เปรียบเสมือนไฟไหม้ฟาง สร้างงานคือ สร้างให้เห็นความสำเร็จ หากสร้างภาพก็แค่เห็นแค่ภาพ แต่ไม่เห็นผลงาน

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร

พื้นที่สายน้ำของจังหวัดสกลนคร เมื่อฝนตก น้ำจะท่วม เมื่อถึงหน้าแล้งน้ำจะแห้งจนไม่เหลือ

นำไปสู่การสร้างคันกันน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม แต่ไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่ตั้งใจ

เมื่อคันกันน้ำไม่สามารถกันน้ำได้ การลงพื้นที่สำรวจ ปัญหาจึงเกิดขึ้นโดยกลุ่มชาวบ้านที่เดือดร้อน

นำมาซึ่งการสำรวจเส้นทางสายน้ำ และวางแผนการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป

และออกเป็นแผนที่ชุมชน กำหนดทิศทางสายน้ำได้สำเร็จ

5

“พลเมืองขยับ สู่ จังหวัดเขยื่อน”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดร้อยเอ็ด

แผนที่จังหวัดร้อยเอ็ด

รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 043

“พลเมืองขยับ สู่ จังหวัดเขื่อน”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด

“ร้อยเอ็ดพื้นที่แห่งพลเมือง” เพราะชาวร้อยเอ็ดเชื่อว่า “จิตสำนึก เป็นบ่อเกิดแห่งการกระทำทุกสิ่ง” การจะเป็นพลเมืองได้นั้นต้องเกิดจากการสร้าง (สำนึกพลเมือง) โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เริ่มก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2551 นั้น ได้มีเป้าหมายสำคัญที่จะสร้างความเป็นพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ดให้ได้มากที่สุดในทุก ๆ ปี...

“เพราะการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการพัฒนา” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการสร้างสำนึกพลเมืองให้เกิดขึ้นในใจคนร้อยเอ็ด ผ่านกิจกรรมที่ทั้งปลูก และปลุก ให้ชาวร้อยเอ็ดเป็นพลเมืองอย่างเต็มตัว ซึ่งโครงการต่าง ๆ ล้วนแต่ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งสิ้น...

...เพราะ การมีส่วนร่วม เป็นอีกช่องทางสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชน...

มีหนึ่งคำที่ชาวร้อยเอ็ดกล่าวไว้ว่า **ประเมินคุณค่าตัวเอง** ก่อนแล้วเราจะมีศักยภาพในการพัฒนาต่อไปได้ **“ขอเพียงแค้ใจมา ชุมชนก็พัฒนาได้”** แล้ว เพราะการจะสร้างคน จะสร้างแกนนำได้นั้นไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่ เป็นผู้นำในหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชนใด ๆ ทั้งสิ้น ตนเอง ก็สามารถสร้างและพัฒนาตนได้

การลงไปของสถาบันพระปกเกล้า กับบทบาททั้งผู้ให้และผู้สร้าง

การขับเคลื่อนจังหวัดร้อยเอ็ดให้เป็นจังหวัดต้นแบบในการพัฒนาประชาธิปไตยของสถาบันพระปกเกล้า เป็นอีกหนึ่งโอกาสสำคัญที่ทำให้จังหวัดร้อยเอ็ด เปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด **“ชัยทุกอำเภอ”**

“เราไม่สามารถสร้างคนทั้งหมดได้ แต่เราสามารถสร้างแกนนำ เพื่อขยายต่อได้” ทำให้ **“แกนนำ”** เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ ที่จะปลูกความเป็นพลเมืองในตัวเองของชาวร้อยเอ็ด นำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่ไม่ต้องเป็นผู้นำชุมชน แต่ผู้ที่ขับเคลื่อนร้อยเอ็ดกลับกลายเป็น **“ชาวบ้าน”**

ต้องบอกไว้ก่อนว่า ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเข้าถึงชุมชน เพราะชุมชนมีความเป็นชุมชนในแบบฉบับของตนเองสูงมาก

***ชุมชนในแบบฉบับของตนเอง คือ ต้องดำรงชีวิตทำมาหากินเป็นอันดับแรก จึงให้ความสนใจหรือมีส่วนร่วมน้อยเพราะคำว่าไม่ใช่ปัญหาของตัวเอง จึงมองปัญหาเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ใช่สิ่งที่เราต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง
หน้าที่ของใครก็ทำไป***

...หลายคนมักจะเคยได้ยินโรคระบาดหนักของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ชื่อว่า “โรคร้อยเอ็ด” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกปรากฏการณ์การใช้จ่ายเงินซื้อเสียง ในการเลือกตั้ง ในความเป็นจริงแล้ว การซื้อเสียงในการเลือกตั้งคงจะมีมานานแล้ว แต่ที่ที่มีความรุนแรงมากเป็นพิเศษ จนมีการเรียกขานกันว่า “โรคร้อยเอ็ด” ในการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดร้อยเอ็ด เขตหนึ่ง วันที่ 9 สิงหาคม 2524 จนทำให้โรคนี้ได้ระบาด เป็นการซื้อสิทธิขายเสียงทั่วประเทศ จนกลายเป็น วัฒนธรรมการเมือง ของชาวบ้านคนไทยที่ต้องมีเงินมีทองหรือข้าวของติดไม้ติดมือเมื่อถึงฤดูเลือกตั้ง”

บทความโดย รศ. ดร.นิยม รัฐอมฤต

จากโรคระบาดดังกล่าว ทำให้ชาวร้อยเอ็ดเกิดความหวาดระแวงการเข้าไปของหน่วยงานภาครัฐ การจะเปิดใจชาวร้อยเอ็ดจึงไม่ใช่เรื่องง่าย “สถาบันพระปกเกล้า” เองก็หนีไม่พ้นกับคำถามที่ว่า อยู่สีไหน??...

“ใจซื่อใจ” เทคนิคง่าย ๆ ที่ต้องอาศัยความพยายาม

การดำเนินการสร้างพลเมืองของสถาบันพระปกเกล้า เพื่อให้ชาวจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นพลเมืองดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเข้มข้นด้วยเทคนิควิธีการที่ต้องใช้ความพยายาม เพื่อให้บรรลุสิ่งที่ตั้งใจไว้ ทั้งอบรมให้ความรู้ ลงพื้นที่พูดคุย ติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ภายใต้การขับเคลื่อนงานร่วมกับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด จนทำให้ชื่อของ “สถาบันพระปกเกล้า” กลายเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ดได้ในที่สุด

เป็นระยะเวลามากกว่า 3 ปี ที่สถาบันพระปกเกล้าลงพื้นที่สร้าง “ร้อยเอ็ดโมเดล” ร่วมกับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผลักดันจนเกิดเป็น สภาพลเมืองร้อยเอ็ด ที่ดำเนินการมาถึงปัจจุบันนี้ ภายใต้การดึง

แกนนำพลเมือง (กลุ่มไข่แดง) แต่ละอำเภอเข้ามาเป็นเครือข่าย เข้ามา มีส่วนร่วม ทั้งร่วมกันคิดและผลักดันให้สภาพลเมืองร้อยเอ็ดมีบทบาท มากขึ้น ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและจังหวัดของตนเอง ทั้งยังเป็นกระบอกเสียงของประชาชนที่จะรับฟังปัญหาและสะท้อนปัญหา สู่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อไป “ทำหน้าที่คือ เป็นสื่อกลางระหว่าง ประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ว่า (พ่อบ้าน)”

“การสานพลังประชาธิปไตยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการปลูกป่า” โครงการรวมพลังจิตอาสาร่วมทำบุญด้วยการปลูกป่า ตามศาสตร์พระราช าปลูกป่าในใจคน โครงการลำดับแรกที่ชาวร้อยเอ็ด ร่วมกับสภาพลเมือง ร้อยเอ็ดดำเนินการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง เพราะเล็งเห็นว่า...การปลูกป่า เป็นอีกกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทั้ง การมีส่วนร่วม และการปลูกจิตสำนึก ในใจคน

ทุกคนอาจสงสัยว่า การปลูกป่าจะสร้างการเป็นพลเมือง ได้อย่างไร??...

สำหรับชาวร้อยเอ็ดที่ต่างตอบคำถามนี้เป็นเสียงเดียวกันว่า...

“การปลูกป่าไม่ใช่เพียงแค่ปลูกให้ต้นไม้ให้เติบโตแล้วจบไป... แต่การปลูกป่าต้องปลูกในใจคนด้วย นั่นก็คือ ประชาชนทุกคนร่วมกัน ปลูกต้นไม้ด้วยใจรัก ทั้งในพื้นที่ของตนเองและพื้นที่สาธารณะ มีจิตสำนึก รับผิดชอบในการบำรุงรักษาติดตามประเมินผล ต่อเนื่องยาวนานไม่มีวัน สิ้นสุด จากรุ่นสู่รุ่นโดยประชาชน มีการรักษา ต่อยอด ต้นไม้ ให้มีจำนวน เพิ่มขึ้น เจริญงอกงาม สมบูรณ์แข็งแรงอยู่รอดยั่งยืน และเป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมเพราะการมีส่วนร่วม เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการขับเคลื่อน ประชาธิปไตยในชุมชน”

ด้วยการขับเคลื่อนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและชาวร้อยเอ็ดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด ในฐานะพ่อบ้านเล็งเห็นถึงความสำคัญและความสามัคคีในครั้งนี้ การจะบรรจุแผน สนับสนุนโครงการให้ดำเนินการต่อเนื่องจึงไม่ใช่เรื่องยาก และเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วภายหลังเกิดปรากฏการณ์ชาวร้อยเอ็ดขยับทั้งจังหวัด ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการปลูกป่าในใจคนและยังเป็นแผนพัฒนาจังหวัดที่ได้บรรจุให้ดำเนินการต่อเนื่องสืบไปในทุกปีอีกด้วย...

...การเดินทางไม่สิ้นสุดของชาวร้อยเอ็ด...

เมื่อป่าไม้ยังปลูกได้ ทำไมขยะกองโตจะกำจัดไม่ได้!!!...

หากใครเคยไปจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรถยนต์ เมื่อขับรถผ่านถนนทางเข้าหลักสู่ตัวเมืองจังหวัดร้อยเอ็ดต่างต้องตั้งคำถามกันทั้งนั้นว่า...

“นั่นกองอะไรตรงทางเข้าเมืองร้อยเอ็ด ทำไมกองใหญ่โตขนาดนี้ ???” หรือ

“จังหวัดร้อยเอ็ดมีภูเขาอยู่ตรงทางเข้าด้วยหรือ ???”

ใครจะรู้ว่าภูเขาที่เห็นผ่านตาไปนั้นคือ “กองขยะ”

กาลเวลาเปลี่ยน แต่ภูเขาขยะไม่เปลี่ยนไป... มีแต่จะเพิ่มขึ้นทับถมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดต้องนำล้อมรั้วกองขยะที่สูงเทียบภูเขาอันไว้เพื่อปกปิดสายตาคอนที่สัญจรผ่านไปมา อย่างไรก็ตามแก้ไขให้หมดไป...

...จากประชาชนผู้นักเรียนพลเมือง กับ ขยะกองใหญ่ ๆ ...

...ปัญหาขยะเริ่มกลายเป็นเรื่องธรรมดาที่คุ้นตาของชาวร้อยเอ็ดและชุมชนโดยรอบ ถ้าตัวเราเองไม่ขยับขยะก็จะเป็นปัญหาของเมืองร้อยเอ็ดต่อไป...

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ขยายผลความเป็นพลเมืองอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดตั้งโรงเรียนพลเมืองในทุกพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อหวังเพียงว่าอยากเปิดพื้นที่และโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความเข้มแข็งตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้

เพราะอยากให้ทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และความรู้ โดยเท่าเทียมกัน ในปัจจุบันนี้จึงมีโรงเรียนพลเมืองทั้งหมด 12 โรงเรียน ทั่วจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย...

1. โรงเรียนพลเมืองธวัชบุรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. โรงเรียนพลเมืองโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. โรงเรียนพลเมืองตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. โรงเรียนพลเมืองตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
5. โรงเรียนพลเมืองพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
6. โรงเรียนพลเมืองหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
7. โรงเรียนพลเมืองตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
8. โรงเรียนพลเมืองเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
9. โรงเรียนพลเมืองสะอาดสมบูรณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด
10. โรงเรียนพลเมืองอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
11. โรงเรียนพลเมืองตำบลนาหวล อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
12. โรงเรียนพลเมืองเมยวดี อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลล่าสุด ปี 2562

ซึ่งการจัดตั้งโรงเรียนพลเมืองในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ๆ คือ ผู้ที่เข้าเรียนมีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของตนเอง อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งและสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

เมื่อขณะเป็นปัญหาของชาวร้อยเอ็ด ประชาชนในฐานะนักเรียนพลเมืองจึงรวมกลุ่มกันดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะ ผ่านการประสานความร่วมมือกับสภาพลเมืองร้อยเอ็ด ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะเสนอต่อทั้งพ่อบ้าน (ผู้ว่าราชการ) เสนอสาธารณะสุข ผ่านองค์ความรู้จากหลักสูตรของโรงเรียนพลเมือง ถึงแม้ว่าเขาขยะจะไม่หมดไปจากจังหวัดร้อยเอ็ด แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเพิ่มขึ้น หรือไม่ได้รับการแก้ไขให้น้อยลง เพียงแต่ต้องอาศัยเวลาในการกำจัด ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป เนื่องจากขยะต้องถูกกำจัดให้ถูกวิธี และต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายสุขภาพด้วย นอกจากชาวร้อยเอ็ดจะดำเนินการแก้ปัญหาภูเขาขยะแล้ว การกำจัดขยะด้วยตัวเองในครัวเรือนก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการเบื้องต้นง่าย ๆ ที่ลดปริมาณขยะ ไม่สร้างภาระเพิ่ม ซึ่งเป็นผลจากการมีส่วนร่วมของ “นักเรียนพลเมือง” ทั้งสิ้น...

จึงเห็นได้ว่าไม่ใช่เพียงแค่นักเรียนพลเมืองที่ขยับ แต่ชาวร้อยเอ็ดขยับทั้งจังหวัด เพราะการดำเนินการหากกระทำเพียงแค่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจไม่ประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย

...การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของนักเรียนพลเมือง และศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด...

“...การเปลี่ยนแปลงทำให้คนเปลี่ยนไป...”

จากการดำเนินการที่ผ่านมาของนักเรียนโรงเรียนพลเมืองและสภาพลเมืองร้อยเอ็ด ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมือง

ภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ใช่เพียงแค่พื้นที่เปลี่ยน ภูเขาขยะที่ทุกคนต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไม่มีทางเป็นไปได้ที่ขยะจะหมดไป ไม่มีทางเป็นไปได้ที่ขยะจะลดลง” ได้รับการแก้ไข แม้แต่คนร้อยเอ็ดเองก็เปลี่ยนไป...

หากจะให้กล่าวทั้งจังหวัดอาจจะต้องใช้เวลานานจนเกินไป จึงขอยกเพียงแค่ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของคนร้อยเอ็ดที่ผ่านการเรียนหลักสูตรโรงเรียนพลเมือง และปัจจุบันเป็นคณะกรรมการสมาชิกสภาพลเมืองร้อยเอ็ด เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนพลเมืองร้อยเอ็ด สู่การเชื่อมโยงของจังหวัด ต่อไป

นายอภิจักร ภูสนาม ผู้ใหญ่บ้านโนนพอง หมู่ 5 ตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แกนนำการเปลี่ยนแปลงที่รู้สึกหมดหวังกับพิษโรคร้อยเอ็ด จึงคิดว่าการเมืองเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ มีแต่ความวุ่นวายต่อเนื่องยาวนานไม่จบ ไม่สิ้น มีทั้งความขัดแย้ง ความไม่สงบ จากการรักสันโดษเป็นทุนเดิมทำให้นายอภิจักร ภูสนาม ดำเนินวิถีชีวิตตามแบบฉบับของตนเอง “ไม่ขอเกี่ยวข้องกับใคร”

ภาษาชาวบ้านเรียกว่า **สุดโต่ง** คือ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร และไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะเห็นด้วยตา พิสูจน์ด้วยมือ คำถามแรกที่ถาม “**คุณอยู่สี่อะไร???... จะมาล้างสมองผมหรือเปล่า**” ก่อนเข้าอบรมโครงการของสถาบันพระปกเกล้า

นี่คือสิ่งที่ ผู้ใหญ่อภิจักร ภูสนาม และชาวร้อยเอ็ดต่างก็ตั้งคำถามกับสถาบันพระปกเกล้าตลอดมาหาก แต่การพูด หรือการบอกกล่าวเฉย ๆ ไม่สามารถแก้ปัญหาในใจคนได้ แต่การสร้าง**ความไว้ใจและความเชื่อใจ**ต่างหากที่สถาบันพระปกเกล้าได้ดำเนินการร่วมกับผู้ใหญ่อภิจักร ภูสนาม

จนเกิดพลเมืองที่กระตือรือร้นและค่อย ๆ เปลี่ยนใจคนอย่าง นายอภิจักร ภูสนาม ได้ในที่สุด ผู้ใหญ่อภิจักร ภูสนาม นำความรู้ ทักษะไปสร้าง กระบวนการให้ชุมชน ชาวบ้านคิดเอง ซึ่งให้เห็นการเปลี่ยนแปลง หากเรา ไม่ช่วยกันให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง ผลที่ได้มันจะออกมาในรูปแบบ เดิม ๆ ทำตัวเองให้แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก ด้วยการเป็น “แกะดำ” คำนี้ ที่ชี้จุดเปลี่ยน เมื่อได้ฟังบรรยายถึงช่วงหนึ่งของสถาบันพระปกเกล้า การปรากฏขึ้นมาของคำว่าแกะดำ จึงเป็นข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในใจเสมอมา ว่าแกะดำจะทำอะไรได้ ก็แค่ตัวประหลาดที่ไม่เหมือนชาวบ้าน ไม่เหมือน คนอื่น หากแต่เมื่อรู้ความหมายของแกะดำแล้วทำให้ ผู้ใหญ่อภิจักร ภูสนาม ไม่รอช้าเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นแกะดำทันที

ฉันโตฉันนั้น ไม่ง่ายที่จะเปลี่ยนคนอื่น แต่ไม่ยากที่จะเปลี่ยนตนเอง เมื่ออยากเป็นแกะดำ ก็ต้องทนฟังเสียงวิพากษ์ วิจารณ์ของชาวบ้านให้ได้ **“ทุกคนคิดว่านายอภิจักรเป็นคนบ้าในสายตาชาวบ้าน”** แต่การจะให้ ชุมชนเปลี่ยนแปลงเป็นแกะดำได้ต้องใช้ความอดทน ไม่สนใจคำพูดของใคร ยึดมั่นในเจตนารมณ์ของตนเองว่า **ตัวอย่างที่ดีคือการสอน การปฏิบัติ ให้ดู จนเกิดเป็นพฤติกรรมการคล้อยตาม การสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และลงมือปฏิบัติจริง**จึงจะเป็นที่มาของการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากชุมชนเล็ก ๆ ก่อน ปัจจุบัน ผู้ใหญ่อภิจักร ภูสนาม เป็น คณะกรรมการสภาพลเมือง เพื่อขับเคลื่อนร้อยเอ็ดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทิศทางที่ดีขึ้นต่อไป

รองประภากร โพธิ์มุต รองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลสุวรรณภูมิ เมื่อก่อนเป็นคนอารมณ์ร้อน ไม่มีเหตุผล ไม่กล้าพูดต่อที่สาธารณะไม่มีจิต สาธารณะ ต่อมาได้เป็นส่วนหนึ่งของ โรงเรียนพลเมือง โดยการเข้าเรียน

โรงเรียนพลเมืองผ่านการชักชวนของเพื่อน ๆ ระยะเวลาเพียง 1 ปี การเปลี่ยนแปลงที่ค่อย ๆ พัฒนาดตนเอง ลองถูก ลองผิดในชีวิตที่ต้องปรับ การจับไม้ค้ำพุดต่อที่สาธารณะจึงเป็นสิ่งแรกที่ตัดสินใจทำ ด้วยตำแหน่งที่ตนเป็นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ แม้จะยังต้องจดสคลิปในการพูดแต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่คนอารมณ์ร้อนจะต้องระงับอารมณ์ตัวเองให้มีสมาธิอยู่กับสิ่งที่กำลังทำ ไม่ใช่เรื่องง่ายที่กลายเป็นคนกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยากหากเราคิดจะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น สามารถพัฒนาตนเองจนเข้าร่วมกับกลุ่มสภาพพลเมืองร้อยเอ็ดได้ และเมื่อเรียนรู้ถึงเจตนารมณ์ของสภาพพลเมืองอย่างจริงจัง ทำให้ทราบว่า การเห็นแก่ส่วนรวม การเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชน ชาวบ้าน ได้ทั้งความสุขทางกาย และทางใจ โดยไม่ต้องร้องขอทุกอย่างที่ไม่เคยคิดจะทำกลับเป็นสิ่งที่ทำออกมาได้ดี เห็นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ทำให้จัดความอารมณ์ร้อนของตนเองออกไปได้อย่างหมดสิ้น อีกทั้งยังยึดการเปลี่ยนแปลงของตนเองนี้เป็นอาชีพ และความสามารถพิเศษได้อีกด้วย

หากจะถามว่า โรงเรียนพลเมืองสอนอะไร ทำไมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเองได้ขนาดนี้

รองประภากร ไพธิมุต กล่าวว่า “โรงเรียนพลเมือง ตรงตัวคือสอนเรื่องพลเมือง แต่หากจะขยายความพลเมือง ในที่นี้ คือการอยู่ร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน การแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือกัน สิ่งที่โรงเรียนอื่นไม่มีแต่โรงเรียนพลเมืองมีคือ การเรียนที่ไม่เหมือนใคร ไม่ใช่การเรียนการสอน มานั่งเรียนแล้วจบไป แต่เป็นโรงเรียนที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งอยากพัฒนาดตนเอง พัฒนาชุมชน เมื่อเรียนไปแล้วสามารถตอบโจทย์ชีวิตตนเอง วิชาเรียนที่มีหลากหลาย แต่โรงเรียนเน้นการเรียนที่ตอบโจทย์ของพื้นที่ เน้นความต้องการของนักเรียนจริง เพราะการเปิดโอกาสให้ตนเองเข้าเรียนรู้โรงเรียนพลเมือง อันดับแรกของการเข้าไปเรียน

พ่อพยนต์ ปัญญาภา ได้กล่าวไว้ว่า “วิธีการเลือกตั้งแบบสมานฉันท์ นั้นเป็นวิธีการง่าย ๆ ที่ชาวบ้านทุกคนสามารถทำได้ คือการใช้วิธีการซื้อใจคนจากใจเรา โดยไม่ใช้เงิน วิธีการคือให้หลักความเชื่อของชาวบ้าน เข้ามาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคน การสาบาน กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำ หมู่บ้านเพื่อแสดงความซื่อสัตย์ต่อกันและกัน การมีความรับผิดชอบต่อกำพูด การมีจิตสาธารณะที่จะแข่งขันด้วยวิธีที่เป็นธรรม และมีเหตุผล ในการลงสมัครในครั้งนี้อย่างจริงจัง ๆ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว” ด้วยวิธีการนี้ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้มีงบค่าใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหาเสียง ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียงในหมู่บ้านนี้อีกเลย

จากความสำเร็จสู่การจัดทำหมู่บ้านต้นแบบและขยายผลสู่หมู่บ้าน อื่นที่มีการเลือกตั้ง ส่งเสริมให้เกิดการขยายสู่ชุมชนอื่น และชุมชนนั้น สามารถนำกระบวนการนี้ไปใช้ต่อยอด

หากจะถามว่า การเลือกผู้ใหญ่บ้านแบบสมานฉันท์จะสำเร็จได้ ต้องทำอย่างไร???...

คงเป็นคำตอบที่หาได้ยากหากปราศจากการถอดบทเรียน โดย พ่อพยนต์ ปัญญาภา กล่าวโดยสรุปไว้ว่า...

การที่จะผลักดันให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านสมานฉันท์ประสบผลสำเร็จ ควรปฏิบัติตามแนวทาง 20 ข้อ คือ

- (1) คณะกรรมการหมู่บ้านต้องตกลงกัน ปรับแนวความคิดให้ตรงกันและทำงานไปในทิศทางเดียวกันเสียก่อน
- (2) ให้ผู้สมัครแสดงวิสัยทัศน์ต่อสาธารณชน จะทำให้ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน สามารถประเมินการเป็นคนดีได้ในระดับหนึ่ง
- (3) จัดเวทีเสวนาและประชาคมร่วมกัน แนะนำให้ผู้มีสิทธิเลือกเข้าใจถึงผลเสียจากซื้อสิทธิขายเสียง
- (4) ผู้สมัครประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

- (5) การสร้างการมีส่วนร่วมของคนหลายกลุ่ม จะช่วยทำให้การคัดเลือกได้คนดี คนที่เสียสละในชุมชนอย่างแท้จริง
- (6) ผู้อาวุโสที่ชาวบ้านนับถือเป็นคนพิจารณาคัดเลือกผู้ใหญ่บ้าน
- (7) ธรรมนูญสร้างความเข้าใจประชาธิปไตยฐานราก 5 ข้อ คือ เหตุผล วินัย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ จิตอาสา
- (8) การจัดประชุมในหมู่บ้าน ต้องพูดคุยหรือเกี่ยวกับคนที่เหมาะสมบ่อย ๆ แจ้งให้คนในชุมชนทราบ พิจารณาคุณสมบัติ ผู้สมัคร หาข้อตกลงร่วมกัน และร่วมกันคัดเลือกคนดีในชุมชน ให้เข้ามาเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน
- (9) ดูผลงานและบทบาทที่ผ่านมาระยะยาว ของบุคคลที่สนใจสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้าน ดูบุคคลจากการเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวมประชาชนให้การยอมรับ
- (10) เชิญผู้สมัครมาพูดกันแบบปรองดอง ผู้ลงสมัครต้องพูดคุยตกลงกันก่อนเลือกตั้ง และให้ทุกคนสัญญาสาบานกันว่าจะไม่ซื้อเสียง
- (11) การยึดหลักความสามัคคี ความรัก ความพอดี ความพอเพียง
- (12) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เรื่องการเลือกผู้ใหญ่บ้าน สมานฉันท์ทางหอกระจายข่าวบ่อย ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ
- (13) การยอมรับในผลเลือกตั้ง ไม่ใส่ร้ายป้ายสีกัน
- (14) การสร้างความเข้าใจความหมายของการเลือกตั้งสมานฉันท์ร่วมกัน
- (15) สร้างจิตสำนึก สร้างพลังความคิด ให้ประชาชนในชุมชนได้มีความรักความสามัคคีในชุมชน ทุกคนต้องร่วมมือกันร่วมมือร่วมใจกันทุกคน
- (16) การยอมรับเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

- (17) ส่วนราชการต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย
- (18) สร้างพลังในหมู่บ้าน ด้วยการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งแบบไม่ขายเสียง
- (19) การแสดงตนของผู้ที่อยากเป็นผู้ใหญ่บ้าน แสดงผลงานให้ประชาชนยอมรับ ในความรู้ความสามารถ
- (20) การไม่ยุ่งเกี่ยวกับอิทธิพลต่าง ๆ ของผู้ที่จะสมัครเข้ารับ การเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

เพียงแคื่อยึดมั่นในศีลธรรม มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์ ต่อตนเองและส่วนรวม มองประโยชน์ที่จะพัฒนาชุมชน สังคมเป็นที่ตั้ง ก็จะไม่มีความกังวลใจใด ๆ ชนะความจริงใจไปได้เป็นแน่แท้

“จากพลังเล็ก ๆ สู่ ต้นแบบประชาธิปไตย” การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินการอย่างเข้มข้น และเข้มแข็ง ผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจึงก่อให้เกิดเป็น “สภาพลเมืองร้อยเอ็ด” ที่เป็นการรวมกลุ่มของทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และผู้นำชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน ซึ่งการรวมกลุ่มในครั้งนี้ทำให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายอันเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อเสนอต่อรองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 ข้อเสนอ ได้แก่

1. นโยบายปลูกป่าในใจคน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้)
2. นโยบาย โคก-หนอง-นา-อาหารปลอดภัย เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์
3. นโยบายเลือกตั้งสมานฉันท์ ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง
4. นโยบายโครงการโรงเรียนพลเมือง

จากใจคนศูนย์ฯ...

การปลูกจิตสำนึกที่อยู่ลึก ๆ ในหัวใจคนไม่ใช่เรื่องง่าย และยิ่งการจะทำให้ชาวบ้านที่หาเช้ากินค่ำตระหนักถึงส่วนรวมแล้วหละก็ ยิ่งเป็นเรื่องที่ยากที่สุด หากแต่ความยากนั้นต้องอาศัยความพยายามและความอดทน **เหนื่อยแต่มีความสุข สุขที่ได้รับและสุขที่ได้ให้** หลักการง่าย ๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคือ**เปลี่ยนที่ตัวเองก่อนแล้วชุมชนสังคมจะเปลี่ยนตาม** วันนี้จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถพูดได้อย่างเต็มปากและภาคภูมิใจว่าเป็นพื้นที่แห่งพลเมืองโดยแท้จริง การขยับด้วยพลังตัวเองอันน้อยนิดอาจไม่สะเทือนวงการ แต่พลเมืองร่วมใจกันขยับ ก็จะทำให้วงการระดับจังหวัดเขยื้อนได้เช่นกัน **“คนร้อยเอ็ดเป็นพลเมืองแล้วคุณล่ะเริ่มจะเป็นพลเมืองหรือยัง???”**

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “พลเมืองขยับ สู่ จังหวัดเขยื้อน” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด คือ การ “**ทำให้ดู... ดูแล้วจำ...จำแล้วนำไปใช้**” ทำให้ดู ทำให้เห็น และทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความสำเร็จ ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมจะมาร่วมสนับสนุนเอง

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด

การลงพื้นที่พัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ดของ
สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบัน
พระปกเกล้า นำทีมโดย ผอ.ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์

สู่การหารือร่วมกับเครือข่าย
สภาพลเมืองร้อยเอ็ด
เพื่อขับเคลื่อนร้อยเอ็ดอย่างยั่งยืน

ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งสิทธิ หน้าที่
การมีส่วนร่วม และความเป็นพลเมือง

สู่การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์
ต่อชุมชน

และนำไปสู่การเสนอนโยบายสาธารณะ
เพื่อจัดการปัญหาในจังหวัดร้อยเอ็ด กับผู้มีอำนาจ

ผู้มีอำนาจทางหน่วยงานภาครัฐ รับทราบปัญหา
และรับนโยบายสาธารณะไปดำเนินการต่อ

6

“ยกระดับการศึกษา พัฒนาพลเมือง”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดเลย

แผนที่จังหวัดเลย
รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 042

“ยกระดับการศึกษา พัฒนาพลเมือง” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย

เพราะ “การศึกษา” คือ การสร้างคนให้มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม พร้อมทั้งจะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม พร้อมทั้งจะประกอบการงานอาชีพ การศึกษา ช่วยให้คนมีทั้งสติ ปัญญา จิตใจ และร่างกายที่แข็งแรง เพราะฉะนั้น การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิต

ดังเช่นกับ ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2546 เป็นเวลามากกว่า 10 ปี ที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่จนกลายเป็นชุมชนต้นแบบได้ในที่สุด เพราะเชื่อว่า “รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี”

การดำเนินการของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย จึงมุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นพลเมืองผ่านภาคการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหวังผลเพียงแต่ ทุกคนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และมีสำนึกความเป็นพลเมืองให้มากขึ้นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป...

...เพราะพลเมืองต้องปลุกฝัง รอช้าไม่ได้... แนวคิดการปลุกฝังให้ทุกคนเป็นพลเมืองผ่านการปลุกฝังในรูปแบบของการเรียนการสอน การวางแผนการดำเนินงานเชิงรุกของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย จึงเริ่มขึ้น...การสร้างเครือข่ายที่ครอบคลุมพื้นที่การทำงานจึงเป็นเป้าหมายแรก ๆ ที่เร่งดำเนินการเพื่อให้ทุกองค์กร และหน่วยงานต่างตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ และความสำคัญของความเป็นพลเมือง หากแต่รูปแบบจะออกมาเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับการดำเนินการหลังจากนี้... แผนปฏิบัติการ ผลักดันนโยบายการสร้างสำนักพลเมืองปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเลย จึงเริ่มขึ้นผ่านการลงมือปฏิบัติ

การทำงานเชิงรุก...จึงได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มที่เรียกว่า “คณะกรรมการการศึกษาในระดับจังหวัด” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มาจากตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะ (การปฏิรูปการศึกษา) ร่วมกับหน่วยงานด้านการศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำไปส่งมอบให้คณะกรรมการศึกษาจังหวัดเลยและให้ผู้บริหารโรงเรียนได้นำไปประกอบพิจารณาบรรจุเป็นแผนงานบริหารจัดการปฏิรูปการศึกษาทั้งในและนอกระบบ และร่วมเสนอแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมต่อไป...

...เครือข่ายที่เข้มแข็ง นำพาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้...

การมีเครือข่ายที่กว้างขวางและเข้มแข็ง ทำให้การดำเนินการ “ผลักดันข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาเพื่อส่งมอบให้คณะกรรมการศึกษาจังหวัดเลย และให้ผู้บริหารโรงเรียนได้นำไปประกอบพิจารณาบรรจุเป็นแผนงานบริหารจัดการปฏิรูปการศึกษา” ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เห็นผลและเป็นรูปธรรม ผ่านการดำเนินโครงการที่ชื่อว่า “สร้างสำนักพลเมืองปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเลย” โดยได้นำหลักสูตรสร้างสำนักพลเมืองจากสถาบันพระปกเกล้าเข้ามาใช้ในพื้นที่เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และ

ต่อยอดการทำกิจกรรม รักษาป่า และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโครงการที่ชาวเลยร่วมกันดำเนินการเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างถูกกฎหมาย เพราะการศึกษาทำให้พลเมืองตระหนักรู้ ถึงสิ่งที่มีอยู่และนำไปต่อยอดการพัฒนาไปสู่พื้นที่เล็ก ๆ ต่างอำเภอ จนขยายไปสู่ระดับจังหวัด วันนี้สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า

“การศึกษาเป็นพื้นฐานหนึ่งของการพัฒนา เพราะการศึกษาทำให้คนมีความรู้ มีทักษะ ไม่ใช่เพียงแค่นิร้วของโรงเรียนเท่านั้น การที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในระบบนั้น แต่การศึกษานอกระบบก็เป็นสิ่งสำคัญ ชาวบ้านอาจจะไม่ได้เข้าไปเรียนในโรงเรียน แต่ชาวบ้านเข้ามาเรียนได้ด้วยการอบรม การลงพื้นที่ไปให้ความรู้ จึงเกิดกระบวนการคิด และช่วยกันดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป”

หากจะถามว่าการดำเนินการที่ผ่านมายากหรือไม่...ตอบได้เพียงสั้น ๆ เลยว่า... “ยาก” แต่ก็ไม่หยุด... แม้การศึกษาจะทำให้คนทุกคนมีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ก็จริง แต่ การที่จะให้ทุกคนมีความเป็นพลเมือง (ที่ตระหนักรู้ สิทธิ หน้าที่ ทำเพื่อส่วนรวม) คงจะไม่ใช่เรื่องง่ายแม้ในวันนี้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย จะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่สำเร็จที่เรียกว่า 100% เพราะไม่มีความสำเร็จใดได้มาในช่วงเวลาอันแสนสั้น...

ทำงานอย่างเจียว ๆ แต่ผลลัพธ์ยิ่งใหญ่เสมอ

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย แม้จะเป็นเพียงศูนย์เล็ก ๆ ที่อยู่ในภาคอีสาน ทำอย่างโดยไม่ได้มีเงินเดือนค่าจ้างตอบแทน มีแต่เพียงคำว่า จิตอาสา ซึ่งคนที่ทำงานด้วยจิตอาสาเนี่ยล้วนแต่เป็นคนที่เต็มไปด้วย ประสพการณ์ เต็มไปด้วยความรู้ แม้จะมีไม่กี่คน

แต่ก็สามารถดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ได้ และทำงานร่วมกัน
ฉันมิตร สามารถประสานขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนได้ไม่ว่าจะเป็น
ภาคการเมืองท้องถิ่น ภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน
ซึ่งมองว่าเป็นเส้นหนึ่งที่ต้องเล่า และมันเกิดขึ้นมานานแต่เราก็ไม่ได้
ทำอะไรที่เสนอกับสังคมมากนักเรารู้กันเพียงว่า การทำงานของศูนย์แม้จะ
ค่อย ๆ ดำเนินการไปอย่างเงียบ ๆ แต่ผลลัพธ์มันก็จะยิ่งใหญ่เสมอ

สร้างพื้นฐานจากความเชื่อใจ แล้วขยายผลสู่การร่วมมือ (ตามแนวคิด
ประธานศูนย์)

โดย อาจารย์ยลชาญ กมลรัตน์ ได้กล่าวไว้ ในรายการวิทยุ
รัฐสภา เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2562 ไว้ว่า

“...เทคนิคง่าย ๆ ที่แสนพิเศษ ของศูนย์พัฒนาการเมือง
ภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย คือ การพูดคุย การลง
สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้รู้จักกันผ่านเสียงพูดคุยกัน การจัดรายการวิทยุ
เสียงตามสายในแต่ละหมู่บ้านถือเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีมากอีก
รูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งที่จะซื้อใจประชาชนได้นั้นคือความจริงใจ
การสร้างความน่าเชื่อถือ ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดเลย ทำงานในนามของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็น
เพียงองค์กรน้อย ๆ แต่มีประเด็นในการดำเนินงานที่หลากหลาย

และประเด็นปัญหาต่าง ๆ
เหล่านี้เองที่จะนำคนที่ไม่รู้
จักกัน คนที่มีความเห็น
ต่างกัน เข้ามาหลอม
รวมกัน ยึดรวมกันไว้ได้
เพียงเพื่อที่จะแก้ไข้ปัญหา
ต่าง ๆ ไปด้วยกัน จนเกิด

เป็นความร่วมมือกัน การเชื่อใจกัน และเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน
นี้เป็นเพียงเทคนิคที่แสนวิเศษแม้แต่เงินก็หาซื้อไม่ได้

อีกเทคนิคที่ฟังมีของการทำงานภายใต้ องค์กรที่ชื่อว่า “ศูนย์พัฒนา
การเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย” คือทำให้ทุก
ภาคส่วนเห็นว่าศูนย์ฯ จังหวัดเลย ไม่ได้ทำงานโดยอิงการเมือง ไม่ได้
ฝักใฝ่ทางการเมือง แต่ศูนย์ฯ วางตัวเป็นกลางทางการเมือง เมื่อสิ่งที่
ปรากฏชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือ จึงทำให้เกิดความ “อยาก” *อยาก*ในที่นี้คือ
การอยากจะมาคุยร่วมกับศูนย์ฯ (ข้อควรคำนึง) อย่าลืมนว่าการรวมคนถ้ามี
ประเด็นโน้มเอียงไปให้ผลประโยชน์ทางการเมือง ไปกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
หรือให้โทษกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเค้าก็จะไม่ร่วมมือแน่นอน...

นี้เป็นเพียงเทคนิคง่าย ๆ ที่เป็นกระบวนการการมีส่วนร่วม หลักคิด
ตามแนวทางของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้จริง ทุกฝ่าย
สื่อสารและทำความเข้าใจโดยใช้ฐานที่ตั้งว่าเราเป็นกลาง ทำให้มีประโยชน์
จริงแต่เมื่อไหร่ที่เราไม่เป็นกลางทางการเมืองจะมีปัญหา ตัวกรรมการของ
เราที่เป็นกรรมการศูนย์ฯอันนี้เป็นกลางทางการเมืองจริง ๆ อันนี้น่าจะเป็น
เสน่ห์อย่างหนึ่งของศูนย์ฯจังหวัดเลย...”

...สุดท้ายแล้วหากจะเริ่มพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเองต้อง
ทำอย่างไร...

อาจารย์ยลชาญ กมลรัตน์ ได้กล่าวไว้ ในรายการวิทยุรัฐสภา เมื่อ
วันที่ 8 ตุลาคม 2562 ต่อว่า

ปัญหาในทุกที่ จะแก้ตรงไหนก่อนไม่สำคัญ สำคัญที่เราจะร่วมกัน
แก้ไขหรือไม่ต่างหาก คือคำตอบ...

“การศึกษา” เป็นเพียงองค์ความรู้หนึ่งที่ทำให้เรามีกระบวนการคิด
อย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน แต่เพราะการศึกษานี้แหละที่ทำให้ชุมชน

เกิดการตื่นตัวและเรียนรู้ไปพร้อมกัน ปัญหาที่อยู่ทุกที่ แต่การนำเสนอปัญหาอย่าเอาปัญหาอย่างเดียว บางที่เราต้องมีทางออกต้องหันหน้าเจรจา ไม่ต้องคิดว่าใครผิด ให้บททวนจากสิ่งที่เห็นและรับรู้ไปว่าควรจะทำอย่างไร การจะแก้ไขปัญหามาไม่ใช่ชี้ว่าคนนั้นทำให้เกิดปัญหาแล้วไม่มีทางออกเราต้องหาทางออกร่วมกัน ให้มองเราต่างคนต่างมีปัญหา แต่ปัญหานั้นคืออะไร เพราะฉะนั้นการศึกษา การสื่อสารมีส่วนสำคัญมาก ศึกษาทั้งปัญหาข้อกฎหมาย ศึกษาทั้งปัญหาเชิงนโยบาย และพูดคุยสื่อสารกันอย่างเข้าใจ อย่างไม่กดดันกัน วิธีการแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้เป็นการต่อสู้กันเพื่อเอาชนะ แต่เราแค่ช่วยเหลือกัน

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจะเห็นปัญหาแล้วเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อเท็จจริงจากคำบอกกล่าวเชิงวิชาการแล้วนำเสนอ มันจะมีทางออก บางครั้งนำเสนอไปมากแต่ได้กลับมาน้อยก็ยังถือว่าสำเร็จ นี่คือการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน แต่ไม่ใช่ว่านำเสนอไปมากแต่อยากได้มากกว่าอันนี้ก็ยังเป็นปัญหาที่เกิดข้อขัดแย้ง ฉะนั้นเรามีความเชื่อมั่นว่า ศูนย์ฯของเราทำงานมาในลักษณะนี้ ถ้าสมมติว่าเราช่วยกันทำงานมากขึ้น พี่น้องประชาชนจะมีความเชื่อมั่น ความเชื่อถือเรามากขึ้น ความร่วมมือมากขึ้นในการหันหน้าคุยกันมากขึ้น ปัญหาทุกอย่างมีทางแก้หมด

*“ปัญหามีไว้ให้แก้ แต่จะแก้ตรงไหนก่อนไม่สำคัญเท่า
เราจะแก้ไขมันหรือเปล่า”*

...ไม่มีคำว่าสายเกินไปสำหรับการเรียน... วันนี้ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย ได้ทำให้เห็นแล้วว่าการศึกษาคือสำคัญต่อคนในชาติ ไม่ว่าจะเป็เด็ก ผู้ใหญ่ หรือคนแก่ ไม่มีคำว่าสายเกินไปเรียน เห็นทีจะเป็นเรื่องจริง เพราะการจะสร้างพลเมืองได้นั้นต้องผ่านรูปแบบของความเข้าถึง เข้าใจ และการมีความรู้ ไม่ใช่เพียงเพราะการศึกษาในระบบของรัฐ แต่รวมไปถึงการศึกษาจากท้องถิ่น

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

การให้ความรู้ประชาชนเองก็ถือเป็นรูปแบบการพัฒนาการศึกษาสู่พื้นที่เช่นกัน เพราะความรู้เป็นสิ่งที่ไม่มีที่สิ้นสุด ผลของการนำความรู้สู่นักเรียนสู่ชุมชน ผลสำเร็จสุดท้ายของการพัฒนานี้คือ **ทุกคนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง** แต่การจะนำความรู้ที่ได้นั้นไปบูรณาการใช้ประโยชน์อย่างไรขึ้นอยู่กับบริบท หรือสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้น ๆ แต่ทุกการกระทำล้วนแต่เพื่อพัฒนาชุมชน สังคม และบ้านเมืองของตนเองให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้นต่อไปด้วยกันทั้งสิ้น

จากใจคนศูนย์ฯ...

ไม่ง่ายที่จะเปลี่ยนแปลงการศึกษาในรูปแบบเดิมที่มีมานานให้เป็นไปตามที่เราคิด... แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยากที่จะเพิ่มการเรียนรู้และเริ่มปลูกฝังสิ่งใหม่ ๆ ให้ผู้เรียน เพราะการศึกษาไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตาม ต่างมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น การร่วมมือกันในทุก ๆ ฝ่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันความสำเร็จนี้ เพราะเชื่อว่า “จะเด็กหรือผู้ใหญ่ทุกคนล้วนเป็นอนาคตของชาติทั้งนั้น” การเริ่มปลูกฝังความเป็นพลเมือง (ที่ตระหนักรู้ สิทธิ หน้าที่ ทำเพื่อส่วนรวม) ให้เด็กตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญ ในอนาคตเด็กในวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้าที่ต้องพัฒนาบ้านเมือง และประเทศชาติสืบต่อไป...

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดเลย ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “ยกระดับการศึกษา พัฒนาพลเมือง” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย คือ การ “ผูกมิตร ก่อนผูกงาน” การพูดคุยเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยก่อนการทำงานอาจใช้เวลานานแต่ เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี และมักจะยาวนาน มากกว่าการตั้งมั่นทำแต่งงานเพียงอย่างเดียว ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรจึงเป็นอีกกุศโลบายหนึ่ง จะช่วยทำให้การดำเนินงานราบรื่นและเกิดความสำเร็จ

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย

คณะกรรมการศูนย์ฯ จังหวัดเลยเข้าร่วมหารือ และวางแผน การดำเนินงานเชิงรุกกับกระทรวงการศึกษา

สู่การปลูกฝังให้ควมรู้กับนักเรียน

และให้ความรู้คุณลักษณะพลเมืองแก่บุคลากร ภาครัฐ เอกชน และประชาชน จังหวัดเลย

7

**“GIS เปลี่ยนชีวิต
กำหนดทิศให้คนน่าน”**

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดน่าน

แผนที่จังหวัดน่าน

รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 054

“GIS เปลี่ยนชีวิต กำหนดทิศให้คนน่าน” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน

“จังหวัดน่าน” หนึ่งในจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เต็มไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน ส่วนพื้นที่ราบจะอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด มีลุ่มน้ำสำคัญน้อยใหญ่ไหลผ่านไม่ว่าจะเป็นลำน้ำสา ลำน้ำว้า ลำน้ำสมุน ลำน้ำปัว ลำน้ำยาว ลำน้ำย่าง ลำน้ำแหง อีกทั้งยังเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสายสำคัญเพื่อใช้หล่อเลี้ยงผู้คนทั้งจังหวัด และทั้งประเทศ ซึ่งแหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดคือ “แม่น้ำน่าน” อันมีต้นกำเนิดทางตอนเหนือของจังหวัด แล้วไหลลงไปยังเขื่อนสิริกิติ์และบรรจบกับแม่น้ำปิงไหลรวมกันจนกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาในที่สุด...

นอกจากนี้จังหวัดน่านยังมีประชากรหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่รวมกัน นับว่าจังหวัดน่านเป็นอีกดินแดนหนึ่งที่มีความหลากหลายในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ภาษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และแหล่งที่อยู่อาศัย...

“จังหวัดน่านเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิไม่มากนัก ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวน เขตต้นน้ำ การจะจัดกิจกรรมที่ให้ชุมชน ให้ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงวิถีดั้งเดิมที่มีมานานนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่หากเราจัดกิจกรรมที่ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับชุมชนเสมือนชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมนี้เองก็จะทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยสมัครใจและจะไม่ได้รับการต่อต้าน อีกทั้งชุมชนเองก็ลุกขึ้นมาดูแลต้นน้ำให้กับทุกคนที่ชายน้ำเจ้าพระยาอีกด้วย”

นี่เป็นกิจกรรมของทางศูนย์ฯ ที่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนก่อน ให้ชุมชนลุกขึ้นมาดูแลต้นน้ำ จนเกิดเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำยมในเขตของอำเภอบ้านหลวงจังหวัดน่าน ซึ่งเริ่มต้นโครงการนี้มาตั้งแต่ ปี 2557

การขยายเครือข่ายคนน่านจัดการตนเองนี้ได้มีการทำข้อตกลงหรือ MOU ร่วมกับหน่วยงานที่อยู่ในจังหวัดน่าน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนที่อยู่ต้นน้ำ ปัญหากฎหมายที่ประกาศขึ้นมาทำให้ประชาชนมีความผิดเป็นระยะเวลา 3 ปีเต็ม ที่เครือข่ายคนน่านจัดการตนเองพูดคุยกันถึงปัญหาเหล่านี้และร่วมกันหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาจนตกผลึกความคิดเมื่อปี 2560 และดำเนินการเป็นกิจกรรมเชิงลึกโดยใช้พื้นที่บ้านหลวงจังหวัดน่านเป็นพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินกิจกรรม

การสำรวจปัญหา การสำรวจกฎระเบียบของหมู่บ้าน การสำรวจกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ในหมู่บ้านเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการดำเนินงานต่อจึงเริ่มขึ้น หากแต่เราจะไปหาข้อมูลเชิงลึกแบบนี้ได้อย่างไร นี่คือนหนทางที่ต้องมาร่วมกันคิดต่อ

...การสื่อสารที่ดีต้องผ่านผู้มีอิทธิพล...

หมู่บ้านทุกหมู่บ้านต่างต้องมีผู้นำชุมชน หรือภาษานักเลงมักจะเรียกว่า ผู้ทรงอิทธิพล การทำความเข้าใจร่วมกับผู้นำชุมชนก่อนเพื่อหวัง

ผลประโยชน์ต่อเนื่องในระยะยาวต่อไปก็คือ ผู้นำขยายสู่ลูกบ้าน และสิ่งที่หวังไว้ก็ประสบผลสำเร็จ ได้รับความร่วมมืออย่างชนิดที่คาดไม่ถึง จากการลงพื้นที่พูดคุยทำให้ทราบว่าแต่ละหมู่บ้านที่มีกฎข้อบังคับในการดูแลป่าของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งในขณะนั้นเป็นแค่ข้อตกลงไม่ใช่กฎหมาย การที่ชาวบ้านจะตัดต้นไม้หนึ่งต้นจะต้องได้รับการอนุญาตจากชุมชนเสียก่อน ซึ่งไม่มีกฎหมายรองรับ ชาวบ้านบางคนเลือกเกิดไม่ได้ เกิดมาก็อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนแล้ว บางคนก็ไม่ว่าสิ่งที่ทำอยู่มีความผิดหรือไม่

ดังนั้นการจะดำเนินการต่าง ๆ สิ่งที่เราควรคำนึงมากกว่าผลสำเร็จที่จะได้ก็คือความรู้สึกของชาวบ้าน เราไม่สามารถไปบอกว่าเขาผิด เพราะพวกเขาอาศัยอยู่มาก่อน ซึ่งบุคคลภายนอกส่วนใหญ่อาจจะคิดว่าพื้นที่ที่พวกเขาอยู่นั้นเป็นการบุกรุกป่า กฎหมายของประเทศไทยที่ประกาศขึ้นมานั้นก็บ่งชี้ว่าเขาบุกรุกป่าชาวบ้านต้องยอมรับว่าสิ่งที่กระทำนั้นมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ มีกฎหมาย มีแนวทางที่ต้องปฏิบัติตามทางรัฐ แล้วเราจะทำอย่างไรกันดีที่จะให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกับป่าไม้ ลำธารและธรรมชาติได้โดยไม่ผิดกฎหมายและยังสามารถดูแลทรัพยากรธรรมชาติและเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ นี่เป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ความระมัดระวังและละเอียดอ่อนอย่างมากในเรื่องของความรู้สึก

เมื่อมีผู้บุกรุก ย่อม มีผู้รักษา สู่ การขยับทั้งจังหวัด... เป็นเวลามากกว่า 10 ปี จนถึงปัจจุบันนี้ที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการบุกรุกที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน เพราะการขาดแคลนหลาย ๆ ประการ และความหลากหลายของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การไม่มีพื้นที่ทำกินที่แน่นอนเป็นของตนเอง การไม่มีพื้นที่อาศัยที่แน่นอนของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า ทำให้ไร้เสถียรภาพเพียงเพราะความอยู่รอดของตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา...

ด้วยสภาพป่าไม้ที่เสื่อมโทรมลงไปทุกวันนี้ การจะแก้ไขปัญหา แต่เพียงคนเดียวคงจะไม่ทันการ “เพราะหลายคนใช้ หนึ่งคนรักษา”

การร่วมด้วย ช่วยกันในการแก้ไขปัญหาจึงเป็นทางออกที่สำคัญที่สุด เพราะเชื่อว่า...

“เรามีที่ดินทำนา ทำไร่ เราต้องรักษาป่าไม้ต้นน้ำลำธารไว้ก่อน ถ้าป่าไม้สมบูรณ์มีน้ำไหลตลอดปี ก็มีอาหารและมีน้ำดื่มน้ำใช้ตลอดปี มีป่าไม้ก็มีฝนตกตามฤดูกาล ปลูกพืชทำนาได้ การปล่อยให้ขายทุนตัดไม้ ทำให้คนต้องอพยพไปขายแรงงานที่อื่น เพราะความอดอยาก เพราะป่าคือคลังอาหารของชาวบ้าน”

อำเภอบ้านหลวงจึงเป็นพื้นที่ยุทธการที่ให้ชาวบ้านลุกขึ้นมาดูแลป่า ไม่ให้เกิดการสัมปทานป่า จนเกิดการรวมกลุ่ม “บ้านหลวงหวงป่า” ทำให้พื้นที่อำเภอบ้านหลวง 4 ตำบลมีป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทยอีกแห่งหนึ่ง การต่อยอดและสืบสานอุดมการณ์ในการดูแลป่า จากข้อตกลงของหมู่บ้านกลายเป็นข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดูแลป่าจึงเกิดขึ้น...

คำกล่าวจาก อาจารย์สุเรียน วงศ์เป็ง ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน

ความร่วมมือที่เกิดจากหลายฝ่าย...

จากการดำเนินการที่ผ่านมาได้รับทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน กว่า 48 หน่วยงาน ที่ร่วมลงนาม MOU ในการดูแลป่านาน เพื่อพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำยม โดยใช้พื้นที่ในเขตอำเภอบ้านหลวงเป็นพื้นที่ต้นแบบนั้น ได้ถือเป็นการสืบสานตำนานการรักษป่าของบรรพชนที่ได้สืบทอดจากรุ่นต่อรุ่น โดยได้พัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี

มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ (จนเกิดการเรียนรู้พร้อมกัน) ด้วยโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป การก้าวทันเทคโนโลยีจึงเป็นอีกแบบทดสอบหนึ่งของการพัฒนาทั้งงาน และคน ไปพร้อมกัน (ไม่มีอะไรใหม่ เพียงแค่นำเทคโนโลยีมาต่อยอดควบคู่ไปกับการงาน)

...เป็นทั้งผู้เรียน และผู้สร้าง ในเวลาเดียวกัน...

ปัญหาป่าถูกบุกรุก เป็นเหมือนยอดเขาน้ำแข็ง ที่ซ่อนอะไรไว้ในน้ำอีกมากมาย การให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการดูแลป่าแก้ปัญหาป่าถูกบุกรุกจึงเกิดขึ้น เริ่มจากการออกมาแสดงตัวตนของชาวบ้านว่าทำกินอยู่ตรงไหนของโลกโดยใช้ความรู้ทางภูมิศาสตร์สารสนเทศ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เรียกว่า “ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS)” ที่ทุกฝ่ายยอมรับมาเป็นเครื่องยืนยันการหยุดการขยายพื้นที่การทำลายเกษตรพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “การห้ามเลือด” (นางชัชฌิมพร กองสอน: 2562)

เมื่อชาวบ้านเกิดข้อสงสัยจึงมีคำถามที่ว่า...

เราจะเป็นผู้เรียน ได้อย่างไร ???...

การนำความรู้ทางภูมิศาสตร์สารสนเทศ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เรียกว่า “ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS)” มาใช้นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับชาวบ้านและทางราชการจะยอมรับว่าชาวบ้านสามารถเรียนรู้และทำได้ การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เข้าใจเทคโนโลยีจึงเริ่มขึ้น เพราะทุกคนต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันว่า “ไม่มีสิ่งใดได้มาง่าย ๆ ถ้าไม่เรียนรู้”...

“**เกร็ดความรู้** แม้เพียงเล็กน้อย... เทคโนโลยีเรียกว่า **ภูมิศาสตร์สารสนเทศ** ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (อังกฤษ: *geographic information system, GIS*) คือ กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลเชิงพื้นที่ (*spatial data*) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยการกำหนดข้อมูลเชิงบรรยายหรือข้อมูลคุณลักษณะ (*attribute data*) และสารสนเทศ เช่น ที่อยู่ บ้านเลขที่ ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ (*spatial data*) เช่น ตำแหน่งบ้าน

นายอิสรภาพ คำฟู นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฟ้า รองประธานศูนย์ คณะทำงานเครือข่ายคนน่านจัดการตนเอง กล่าวทุกครั้งเมื่อมีคณะมาศึกษาดูงานว่า “การใช้เทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ที่ทางราชการยอมรับมาให้ชาวบ้านได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติลงมือทำข้อมูลเอง จึงเป็นการลุกขึ้นมาแสดงตัวตนในการอยู่ในป่า ยืนยันการใช้พื้นที่ผ่านเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ และเป็นการควบคุมกันเองไม่ให้ขยายพื้นที่ในการทำกิน ซึ่งจะเป็นการหยุดการบุกรุกและแสดงตัวตนพร้อมในการพิสูจน์สิทธิตามกระบวนการทางราชการ”

และเราจะเป็นผู้สร้าง ได้อย่างไร ???...

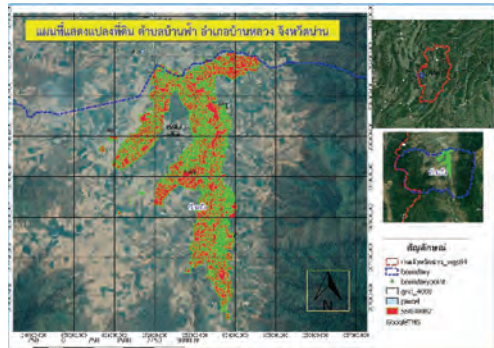
การนำภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) มาใช้ในพื้นที่จังหวัดน่าน เพราะต้องการที่จะกำหนดพื้นที่ทำกินให้กับชาวบ้านในชุมชนให้มีพื้นที่ทำกินของตนเองที่ชัดเจน เพื่อให้ชาวบ้านมีที่อยู่และที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำกินหรือเป็นพื้นที่ในการสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่ม... (อันเป็นแนวทางการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าของจังหวัดน่าน) จึงถือได้ว่าเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทุกคนมีอยู่จำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและความยั่งยืน ทำให้เกิดพลเมืองที่ตระหนักรู้และกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภาวะและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดความสำเร็จ

จากการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว...สู่...แผนการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

ปัจจุบันจังหวัดน่าน 99 ตำบล ได้ลงมือเรียนรู้และทำข้อมูลรายแปลงโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) ภายใต้การสนับสนุนของหลากหลายภาคี สำหรับอำเภอบ้านหลวง ประกอบด้วย ตำบลบ้านพี ตำบลบ้านฟ้า ตำบลป่าคา และตำบลสวด ศูนย์ฯ เป็นพี่เลี้ยงร่วมเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ทำให้ทราบว่าแกนนำที่ผ่านการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) ไปสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นคงในที่อยู่และที่ทำกิน โดยดำเนินการจัดการแปลงที่ดินในชุมชนของตนเอง และประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไปใช้ในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น...

พื้นที่ที่ทดลอง สู่ พื้นที่ดูงาน

ผลสำเร็จสุด ทำย จังหวัดน่าน โดยเฉพาะพื้นที่ อำเภอบ้านหลวง กลายเป็นพื้นที่ที่เปิดให้หลายกลุ่มเข้ามาดูงาน เพราะหลายที่ประสบกับปัญหาคล้าย ๆ กัน

คือการบุกเบิกพื้นที่เพื่อใช้ทำกิน บุกเบิกป่าต้นน้ำ ทำให้ทุกภาคส่วนของจังหวัดเองก็ตระหนักถึงปัญหานี้มากขึ้น จนทำให้สามารถต่อยอดไปสู่ในเรื่องของปัญหาปากท้องและการทำมาหากินได้อีกด้วย การเข้าหาชุมชนก่อนและเข้าถึงคนในชุมชนอย่างเป็นมิตร กระตุ้นให้ชุมชนลุกขึ้นมาแก้ปัญหาทำงานแบบมีส่วนร่วม แม้ปัญหาจะไม่สามารถแก้ได้หมดแต่ก็เป็นกระดุมเม็ดแรก จึงเป็นการแสดงเจตนาของศูนย์ฯ จังหวัดน่าน เพื่อให้ชาวบ้านเห็นว่า สิ่งที่เราได้ทำนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นของชุมชนจริง และกำลังจะแก้ไขปัญหาให้ชุมชนจริง ๆ เช่นกัน ซึ่งการดำเนินการอย่างมี

ส่วนร่วมที่แท้จริงคือต้องทำให้ชุมชน ชาวบ้านรับรู้ถึงปัญหาและลุกขึ้นมา
แก้ปัญหาด้วยมือของพวกเขาเอง...

จากใจคนศูนย์ฯ...

รากฐานของการสร้างพลเมืองในจังหวัดน่านคือการสร้างให้เกิด
การมีส่วนร่วม สำนึกรักในผืนป่า อันเป็นพื้นที่บ้านเกิดและแหล่งทำมา
หากิน การจะรักษาพื้นที่ป่าไม้นั้นไม่ใช่เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง
แต่เป็นหน้าที่ของทุกคน เพราะทุกคนต่างมีส่วนในการใช้ทรัพยากร
ด้วยกันทั้งสิ้น การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
สูงสุดจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการสร้าง และการปลูกฝังการมีส่วนร่วม
ที่จะเรียนรู้และสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาไปพร้อม ๆ กัน จึงทำให้
เกิดการทำงานร่วมกันในหลายภาคส่วนทั่วจังหวัดน่าน เพราะทุกคนมี
จุดประสงค์เดียวกันคือ เพื่อพัฒนาเครือข่าย ฝักระวัง และฟื้นฟูทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ในวันนี้การดำเนินการจะอยู่ในช่วงของ
การเริ่มต้น แต่ความพยายามไม่ได้มีคำว่าสิ้นสุด การขยายพื้นที่จัดการ
ปัญหาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นวาระที่ต้อง
เร่งแก้ไขอย่างต่อเนื่องและเร็วที่สุดต่อไป...

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดน่าน ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “GIS เปลี่ยนชีวิต กำหนดทิศ
ให้คนน่าน” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดน่าน คือ การ “ให้ประชาชนเป็น
พระเอก” ให้โอกาสประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน
เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอนและเรียนรู้ไป
พร้อมกัน แต่ให้ประชาชนเป็นตัวเดินในการจัดการปัญหา
ชุมชน

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน

การร่วมปรึกษารื้อกับภาคีเครือข่ายน่านจัดการตนเอง และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วางแผนการดำเนินงานร่วมกันในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี GPS

ลงพื้นที่สำรวจพิกัดจุด GPs ของจังหวัดน่าน

8

“เชียงรายรำลึก ๗๓๓(กำลัง)เป็นหนึ่งใน”

**ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดเชียงราย**

แผนที่จังหวัดเชียงราย
รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 053

“เชียงรายรำลึก ผนึก(กำลัง)เป็นหนึ่ง” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย

“จังหวัดเจียงฮาย” เป็นคำเมืองที่ใช้เรียกกันในภาษาล้านนา หรือที่เรียกกันในภาษาไทยกลางเรียกว่า จังหวัดเชียงราย จังหวัดเหนือสุดของประเทศไทย มีอาณาเขตติดกับ 2 ประเทศ เพื่อนบ้านคือ ประเทศพม่า และประเทศลาว หรือที่รู้จักกันดีในนามของ “ดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ” ดินแดนแห่งการเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งในอดีตนั้นเคยเป็นแหล่งผลิตและขนส่งฝิ่นที่สำคัญของโลก...

โดยจังหวัดเชียงรายแบ่งเขตการปกครองเป็น 18 อำเภอ มีประชากรหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา และชาวจีนฮ่อที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนดอยสูง แต่ละชนชาติจะมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม อาทิ คนไทยพื้นราบ ประกอบด้วยชาวไทยยวน หรือคนเมืองที่เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด ไทลื้อ ไทเขิน ไทใหญ่ ชาวไทยภูเขา ที่มีหลายชนเผ่า เช่น อาข่า มูเซอ เย้า กะเหรี่ยง ลีซอ ม้ง ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า ชาวลาวอพยพ เป็นต้น

ทำให้จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีการค้า การลงทุน ที่สูง ด้วยสภาพแหล่งน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ด้วยความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม เพราะเป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจึงทำให้จังหวัดเชียงรายมีกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาหลากหลายกลุ่ม...

เป้าหมายหลักในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดเชียงรายของ *ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย* ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2551 ที่มุ่งดำเนินการสร้างความเป็นพลเมือง และสร้างเครือข่ายการเป็นพลเมืองให้ครอบคลุมทั่วจังหวัด โดยได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการรวมตัวเป็นเครือข่ายภาคประชาชน และผลักดันให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ผ่านการจัดโครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเครือข่ายภาคประชาชนสู่การบูรณาการยุทธศาสตร์จังหวัด...

ดึงจุดเด่นที่มีหลากหลาย ขยายเป็นพลเมืองที่กว้างขวาง

ด้วยจังหวัดเชียงรายมีจุดเด่นในหลายเรื่อง ทั้งทำเลที่ตั้งอันรายล้อมไปด้วยเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นพม่า ลาว จีน และเป็นจังหวัดที่มีอนาคตแจ่มใสที่มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อีกทั้งคนเชียงรายก็เป็นคนที่มีอุปนิสัยใจคอดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับแขกผู้มาเยือน พุดจาอ่อนหวาน การดำเนินชีวิตก็เป็นแบบเรียบง่าย หากใครมาอยู่เชียงรายก็จะขึ้นขอบและหลงรักจังหวัดเชียงรายไปในที่สุด อันนี้ก็คือจุดเด่นหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ที่จะสามารถนำมาต่อยอดการพัฒนาและสร้างความเป็นพลเมืองได้

คำถามที่ว่า... “เราจะทำอย่างไรให้คนเชียงรายรักเชียงราย เมื่อใครก็ตามที่มาอยู่เชียงรายและอยากจะช่วยสร้างเชียงราย” นี้จึงเป็นที่มาของการดำเนินโครงการฝึกกำลังคนเชียงรายให้เป็นหนึ่ง เพียงเพื่อหวังว่าจะให้จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองที่น่าอยู่ ทำให้ศูนย์พัฒนาการเมือง

ภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย เริ่มตระหนักถึงจุดเด่นตรงนี้และนำมาสร้างรูปแบบและกระบวนการการทำงาน โดยมีเป้าหมายคือทำงานเต็มพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้งหมด 18 อำเภอให้ได้

“จะไม่พัฒนาเพียงแค่พื้นที่เดียว แต่ต้องพัฒนาทุกพื้นที่ เพราะมันคือการเท่าเทียมกันในสังคม...” นี่คืออุดมการณ์ของการสร้างพลเมืองจังหวัดเชียงรายในครั้งนี้ หากการดำเนินการจะสร้างเพียงแค่ชุมชนเมืองสิ่งที่ได้รับก็จะเป็นพลเมืองแบบชุมชนเมือง คนในพื้นที่อื่น ๆ อาจไม่รู้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของหรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนตนเองเช่นกัน

“เครือข่าย” บุคคลสำคัญในการนำไปสู่การขยายผล หากแต่การทำงานใด ๆ ก็ตาม ผลสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นั้นการมีเครือข่ายที่เข้าใจตรงกันและพร้อมดำเนินการนั้นให้ประสบผลสำเร็จจึงเป็นสิ่งสำคัญ หากการทำงานใดไม่มีเครือข่าย ไม่มีคนมีจิตอาสา งานจะทำได้ยาก “การแปลงบ้านแปลงเมือง” ด้วยมือของเราเองนั้นจะทำให้เราประสบผลสำเร็จและภาคภูมิใจไปด้วยกัน

ภาษาเหนือวันละคำ...“การแปลงบ้านแปลงเมือง” คือการสร้างบ้านเมืองของเราเอง

ข้อมูลสำคัญ มักจะมาพร้อมเครือข่ายที่ยิ่งใหญ่

เมื่อเราเริ่มสร้างเครือข่าย การดำเนินงานที่ต้องควบคู่กันไปคือ “ข้อมูล” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เชื่อกันว่าข้อมูลที่ดีมักจะมาพร้อมเครือข่ายที่กว้างขวาง สู่การแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ยั่งยืนต่อไปได้ เมื่อนำข้อมูล ทั้งหมดมาวิเคราะห์จะทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในพื้นที่ (ไม่มีใครรู้พื้นที่เราดี เท่ากับคนเราเอง) หลายพื้นที่หลายปัญหา แต่ถ้ามีเข้ามาเราต้องช่วยกันแก้ เรามักจะมีการตั้งคำถามกันเสมอว่า “เมื่อมีข้อมูลแล้ว รู้ปัญหาแล้ว เราจะทำอย่างไร

ต่อ???” หากจะทำการใหญ่ใจต้องนิ่ง คำพูดนี้เห็นทีจะเป็นเรื่องจริง เพราะเป้าหมายการสร้างเครือข่ายครั้งนี้ไม่ใช่แค่ “1 ตำบลขยับ 1 อำเภอเข้าร่วม 1 หน่วยงานแก้ไข” แต่นั่นหมายความว่าพลเมืองทุกคนในจังหวัดเชียงรายมีส่วนร่วมจริง ๆ แม้จะไม่ได้คำตอบแทนที่เป็นทรัพย์สินเงินทอง หากแต่ผลตอบแทนที่ได้กลับมามีค่ามากกว่าทรัพย์สินเงินทอง นอกกายทั้งสิ้น ความร่วมมือที่เกิดจากเครือข่ายจึงมีทั้งจิตอาสา นักวิชาการ กลุ่มงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนคนเชียงราย ที่สนใจและสำนึกกรบ้านเกิดจริง ๆ

เมื่อมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่มีใครแก้ไขได้ดีเท่าคนเชียงรายเอง โมเดลการสร้างยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดการสร้างเครือข่ายจึงเริ่มก่อตัวขึ้น จากพื้นฐานของปัญหาที่ถูกมองข้ามมาตลอด ทำให้ภาครัฐตระหนักถึงหน้าที่ตนเองมากขึ้นมาร่วมกันคิดและกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้ในที่สุด เมื่อเป็นยุทธศาสตร์จังหวัด ปัญหาต่าง ๆ มักจะได้รับการแก้ไขเสมอ โดยขยายยุทธศาสตร์ลงท้องถิ่น (แถวบ้านเรียกสั่งการ) ทำให้ท้องถิ่น พื้นที่ตระหนักถึงปัญหาชุมชนมากขึ้น หากจะยกตัวอย่างทั้งจังหวัดคงจะมีรายละเอียดที่มากเกินไป แต่ประเด็นที่ประสบผลสำเร็จจริง ๆ จากความร่วมมือของเครือข่ายคงจะหนีไม่พ้นเครือข่ายของกลุ่มเยาวชน คนไฟแรง เป็นแน่แท้...

ผศ.วรสถุष्ฎิ ปิงเมือง ในฐานะประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวไว้ว่า...

“...โครงการมัดปึกเจียงฮาย... หนึ่งในโครงการที่สร้างเครือข่ายเยาวชน ทั้ง 18 อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย ที่อยากจะให้เยาวชนได้ทำงานร่วมกันในพื้นที่ แล้วทำงานร่วมกันระหว่างอำเภอ จนขยายเป็นรูปแบบการทำงานระดับจังหวัด เมื่อเก่าไป คนใหม่ก็ต้องมา การดำเนินการสร้างเครือข่ายเยาวชนนี้เป็นจึงมีการสืบทอดรุ่นสู่รุ่นจนมาถึงรุ่นที่ 3 แล้ว

ในปัจจุบันนี้ หากจะถามว่าการดำเนินงานเยาวชนสามารถทำอะไรได้บ้าง นี่คงเป็นคำถามที่ดูถูกความสามารถของเยาวชนจนเกินไป เพราะเราสร้างเยาวชนให้เขามีการทำงานที่เริ่มจากความคิด แล้วลงมือปฏิบัติ และทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน หลังจากที่เขาปฏิบัติแล้ว ถ้าเขาล้มเหลวหรือสำเร็จ ถ้าสำเร็จก็ภาคภูมิใจ ถ้าล้มเหลวก็เอาตรงนั้นมาแก้ปัญหainอนาคตต่อไป หากเราหวังว่าอนาคตถ้าท้องถิ่นมีงบประมาณ เช่น ระดับตำบล หรือระดับหมู่บ้าน มีงบประมาณมาให้เยาวชนได้ทำงาน ก็จะทำให้เกิดกลุ่มเยาวชนเข้มแข็งในอนาคต นี่จึงเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จจากการสร้างเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย”

จากความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชนที่เกิดขึ้น สู่ความท้าทายที่เห็นอขึ้น...เมื่อเยาวชนยังสามารถสร้างเครือข่ายได้ การจะสร้างกลุ่มเครือข่ายจากความชอบของบุคคลคงจะไม่ใช่เรื่องยาก หลายคนอาจสงสัยว่าคนเราชอบไม่เหมือนจะทำงานร่วมกันได้อย่างไร? นี่ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ที่จะแก้ไขไม่ได้

“หลากหลายไม่หลากใจ แตกต่างแต่ลงตัว”

การทำงานทุกครั้งกว่าจะประสบผลสำเร็จได้นั้น “ปัญหา” เกิดขึ้นอย่างแน่นอน หากแต่เรามองเห็นว่าเป็นปัญหา และเคารพในความคิดที่แตกต่างของกันและกัน ไม่ว่าจะอยู่ฝั่งไหน คุณจะอยู่สีแดง สีเหลือง หรือสีอะไรก็ตาม เมื่อเวลาทำงานเราจะทำงานร่วมกันหมด เพราะเราจะเคารพความคิดที่แตกต่างกัน แล้วเอามาทำเป็นพลัง อันนี้คือสิ่งที่ทางศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย นำมาเป็นหลักในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้คนทุกคนได้แสดงความสามารถที่แตกต่างของตนเองอย่างเต็มที่และเข้ามาทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่การสร้างบ้านเมืองให้เป็นบ้านเมืองแห่งการพัฒนาและเป็นประชาธิปไตยต่อไป

อีกหลากหลายประเด็นในพื้นที่จังหวัดเชียงรายไม่ว่าจะเป็น ประเด็นชาติพันธุ์ ประเด็นการจัดการภัยพิบัติ ประเด็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ประเด็นการจัดการเกษตรกรรมเพื่อการพึ่งตนเอง ประเด็นการจัดการที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ประเด็นการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการชุมชนและสังคม ประเด็นแรงงานนอกระบบ และสิทธิแรงงาน ประเด็นการจัดการการฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญา ประเด็นการจัดการระบบสุขภาพ ประเด็นการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งพาตนเอง ประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและร่วมมือกับประชาคมอาเซียน ประเด็นการจัดการผังเมือง ประเด็นความปลอดภัยในการใช้บริการรถรับนักเรียนและรถโดยสารสาธารณะ ประเด็นการดูแลและคุณภาพผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาสิทธิเด็ก เยาวชน สตรี และผู้พิการ ก็จะใช้เครือข่ายเป็นกลไกในการทำงานที่นำข้อมูลมาแก้ไขปัญหาร่วมกัน และทำให้ภาคประชาชนให้มีพื้นที่พบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ พร้อมนำเสนอผลงานที่ได้ขับเคลื่อนกิจกรรม โดยมุ่งเน้นประเด็นการสร้างสำนักพลเมือง และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน จนทำให้ภาคประชาชนมีการตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม และสามารถทำงานเชื่อมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทคนศูนย์ฯ กับเครือข่ายที่เกิดขึ้น

“ศูนย์ฯ ผู้ปิดทองหลังพระ” สมญานามที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงรายได้รับ หากจะมองศูนย์ฯ เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีงบประมาณมากมายในการดำเนินงาน และทำงานเพื่อหวังผลประโยชน์นั้น เห็นทีคงจะเป็นเพียงคำพูดที่เข้าใจผิด เพราะศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย เป็นเพียงกลุ่มพลังมวลชนเล็ก ๆ ที่มีรูปแบบการทำงานคือการช่วยกัน
การบูรณาการการทำงานร่วมกัน

หากจะถามว่าการทำงานเช่นนี้ยากหรือไม่ ?...

คงจะไม่สามารถพูดเร็ว ๆ ว่า “ง่าย” เพราะทุกคนยังคิดว่า งานที่ตัวเองทำมันเป็นงานของตัวเอง เป็นงานของภาครัฐ ภาคประชาชน ไม่เกี่ยวข้องและปิดกั้นโอกาสการมีส่วนร่วม หากแต่ศูนย์ฯ ในฐานะเครือข่าย ภาคพลเมืองแม้งานจะยากสักเพียงใด จะต้องท้อแท้ก็ครั้ง หากแต่การเชื่อมต่อประสานระหว่างภาครัฐและประชาชนได้ นั่นถือเป็นความสำเร็จหนึ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างบนเส้นทางของการทำงานศูนย์ฯ แม้การทำงานจะไม่ได้ชื่อเสียง เงินทอง หากแต่สิ่งที่ได้คือมิตรภาพและความสุขทางใจ ในสิ่งที่ได้ทำ และความภาคภูมิใจที่อย่างน้อยการพัฒนาในครั้งนี้นักศูนย์ฯ ได้มีส่วนร่วม

ไม่มีปัญหาและอุปสรรคใดที่ใหญ่จนไม่สามารถแก้ไขได้...

ผศ.วรสถุष्ฎิ ปิงเมือง ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวไว้ว่า “...เงื่อนไขเดียวในการสร้างเครือข่ายให้กว้างขวางคือ การทำงานเพื่อบ้านเมือง...หากเราวางเงื่อนไขของการทำงานไว้ตั้งแต่แรกและเข้าใจตรงกันว่าเราไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง เราทำเพื่อสร้างจังหวัดเชียงราย สร้างบ้านเมืองของเราไปด้วยกัน จะไม่มีปัญหาและอุปสรรคใดที่เราจะไม่สามารถผ่านไปได้ หากทำงานด้วยความสนุกและพร้อมจะเรียนรู้ไปพร้อมกัน รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และทำเพื่อส่วนรวมปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำงานก็ไม่เกิดขึ้น ทุกคนต่างเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน ทุกคนทำงานกันด้วยจิตอาสา ใครถนัดสิ่งไหนทำสิ่งนั้น ทำแล้วผลออกมาดีหรือไม่ดีเราจะไม่ว่ากัน เพราะว่าเราถือว่าทุกคนมาช่วยกัน ทุกคนต่างเข้ามาทำงานในประเด็นที่ตัวเองสนใจ เข้ามาด้วยความสามารถ เข้ามาด้วยความชอบที่อยากจะทำ เมื่อมาเจอกลุ่มคนที่มีความคิดใกล้เคียงกัน การทำงานร่วมกันไม่ได้จึงไม่ใช่ปัญหาและอุปสรรค แต่กลับเป็นการทำงานร่วมกันที่ลงตัวจนทำให้เกิดพลังที่ดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงราย”

จากใจคนศูนย์ฯ...

การกำหนดเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน เพราะเมื่อเป้าหมายเราชัดเจนเมื่อไหร่ การทำงานก็จะง่าย การดำเนินงานก็จะไปในทิศทางที่ตรงกัน การที่เรามีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และทุ่มเท ในการทำงานอย่างเต็มที่แล้ว ต่อให้ต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็จะไม่สิ่งที่บั่นทอนจิตใจเรา หากแต่เรากลับพบความสวยงามและมีมิตรภาพระหว่างเส้นทางที่เดินไปสู่เป้าหมาย อาจจะไม่ใช่ความสำเร็จที่เต็มร้อย แต่มันจะค่อย ๆ สำเร็จทีละน้อย จนมันสำเร็จตามเป้าหมายได้ในที่สุด เพราะหากคิดว่าการทำงานเป็นการทำไปตามหน้าที่แต่ขาดความมุ่งมั่น ตั้งใจและทุ่มเทอย่างเต็มที่แล้ว งานก็จะประสบความสำเร็จได้ยาก และสิ่งที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่งสำคัญของการทำงานนั้นก็คือการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดที่แตกต่างของกันและกัน นี่เป็นสิ่งที่พลเมืองทุกคนในจังหวัดเชียงรายและพลเมืองทั่วประเทศพึงมี วันนี้เชียงรายฉีกกำลังเป็นหนึ่งในแล้ว มีเครือข่ายที่กว้างขวางทั่วจังหวัดแล้ว และพร้อมที่จะพัฒนาจังหวัดของเราเองให้ดีขึ้นไปอย่างเต็มที่แล้ว คุณล่ะพร้อมที่จะเป็นพลเมืองหรือยัง???... “พลเมืองเป็นง่าย เป็นได้ตลอดชีวิต”

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดเชียงราย ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “เชียงรายรำลึก ผนิก(กำลัง) เป็นหนึ่ง” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย คือ การ “แปลงบ้าน แปลงเมือง” เป็นกลยุทธ์ที่ปลูกฝังให้คนหวงแหน สำนักรักษากำแพงบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง และหันกลับมาทำนุบำรุงรักษากำแพงเมืองตนเองมากขึ้น

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย

การสร้างเครือข่ายผ่าน
กลุ่มเยาวชน นักเรียน/นักศึกษา ในโรงเรียน

รณรงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านวัฒนธรรม

จนเกิดเป็นความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนของจังหวัดเชียงราย

9

**“ปลูกพลัง...พลเมือง
...ผลักดันยุทธศาสตร์จังหวัด”**

**ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดสุพรรณบุรี**

แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี

รหัสโทรศัพท์พื้นฐาน 035

“ปลูกพลัง...พลเมือง... พลักดันยุทธศาสตร์จังหวัด”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี

หลายคนอาจคุ้นเคยกับคำว่า “ยุทธศาสตร์” แต่จะมีเพียงสักกี่คนที่ได้มีส่วนร่วมในการทำตามยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ของจังหวัด จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะดำเนินการให้ชาวบ้าน ตาสี ตาสา มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นศัพท์เชิงวิชาการ หากจะให้ชาวบ้านเข้าใจและมีส่วนร่วมจริง ๆ คงต้องใช้ทั้งระยะเวลาที่นานแสนนาน และทรัพยากรบุคคลที่มากโขอยู่ หากแต่ข้อกังวลนี้กลับไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคของ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัด

สุพรรณบุรี ที่เชื่อว่าชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้นทุกคนต้องเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์เช่น การระดมความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติร่วมกันจากทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน และทุกคนในจังหวัดสุพรรณบุรี

“จังหวัดสุพรรณบุรี” ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน (ลำน้ำสุพรรณ) เป็นจังหวัดเก่าแก่จังหวัดหนึ่ง อยู่ทางภาคตะวันตกของประเทศไทย เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์บนพื้นที่ราบภาคกลาง ซึ่งถือได้ว่าเป็น

เมืองอยู่ข้างอู่น้ำที่สำคัญทั้งในอดีตกาลและปัจจุบัน แม้จะต้องผ่านศึกสงครามหลายต่อหลายครั้งในสมัยโบราณแต่ก็ไม่ทำให้วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามจางหายหรือถูกทำลายไปตามกาลเวลา อีกทั้งยังคงสืบสานความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันนี้ได้อย่างสวยงามและงดงามอีกด้วย

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม และมองว่าการพัฒนาบ้านเมืองไม่ใช่เรื่องจำเป็นของประชาชนคนธรรมดาที่หาเช้ากินค่ำ ทำไร่ ทำนา เรื่องยุทธศาสตร์ยิ่งไม่ต้องพูดถึงเป็นเรื่องที่ไกลตัวและยากจะเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง มีชีวิต มีครอบครัวก็ดำรงไปตามสิ่งที่บรรพบุรุษสรรสร้างและให้มาเท่านั้น

กลยุทธ์ “เปลี่ยนวิธีคิด เป็นวิธีทำ” เริ่มต้นขึ้นจากศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี นำทีมโดยอาจารย์วิภาสดี ช้างทอง ในฐานะประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ดำเนินการชุมชนเข้มแข็งด้วยแบบของการมีส่วนร่วม เป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี แล้วภายหลังก่อตั้งศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อปี พ.ศ.2555 ที่คณะกรรมการศูนย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเป็นพลเมืองซึ่งเป็นพลังกำลังของบ้านเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะการที่จะปลุกจิตสำนึกและสร้างความเป็นพลังพลเมืองให้เกิดขึ้นในตัวคน ในชุมชน ค่อนข้างจะเป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นสำหรับหัวใจนักพัฒนา หากแต่เมื่อคิดจะทำแล้วปลายทางต้องสำเร็จ トラบไตก็ตามที่ประชาชนไม่รู้จักหน้าที่ นั้นจะทำให้เขาไม่สามารถที่จะมาร่วมไม่ร่วมมือกันหรือแสดงพลังของตัวเองได้...

...หัวใจนักพัฒนาสู่ความพยายามที่ไม่สิ้นสุด...

ด้วยเล็งเห็นว่า การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองคือพลังที่ยิ่งใหญ่ สาเหตุมักเกิดจากความที่ต่างคนก็ต่างไม่อยากจะยุ่งเกี่ยว ไม่อยากมีปัญหา ไม่อยากรับเอามาเป็นธุระของตนเอง ด้วยจุดนี้เอง

เป็นหนทางของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี การสร้างพลเมืองที่ให้ชุมชนให้ชาวบ้านได้รับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาบ้านเมืองของตนเองไปพร้อมกันนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะหากชาวบ้านสนใจเรื่องราวที่มันจะเป็นทุกข์หรือจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดความทุกข์ทั้งในปัจจุบันหรือในอนาคตได้นั้นจะเป็นการดีที่จะร่วมกันแก้ไขและหาทางออกต่อไปได้ ดังนั้นเราจะต้องมาร่วมมือกันทำให้เกิดพลเมืองที่ตระหนักรู้ และกระตือรือร้นขึ้นในสังคม นี่เป็นสิ่งที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี พยายามที่จะปลูก และปลูก จิตสำนึกความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นให้ได้ ในตอนนี้และดำเนินต่อไปในอนาคต...

...มีพื้นที่ ย่อมมีการแลกเปลี่ยน...

การเปิดพื้นที่จัดตั้งโรงเรียนพลเมืองเองก็ดี การจัดตั้งสภาประชาชนเองก็ดี หรือจัดเวทีสาธารณะเองก็ดี ย่อมเป็นการเปิดพื้นที่ให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน ทำให้ชาวบ้าน และชุมชนเริ่มเข้าใจเรื่องของบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น และเข้ามามี

ส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะ เป็นพื้นที่ในหมู่บ้าน ตำบล เองต่างก็ให้ความสำคัญ กับเวทีสาธารณะทั้งสิ้น และ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จุดประสงค์หลักของการจัดเวที ในทุก ๆ ครั้งคือ ขอเพียง ทุกคน ทุกภาคส่วน ได้เข้าถึง เข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ของ

ความเป็นพลเมืองของตนเอง และเคารพสิทธิ หน้าที่ ความเป็นพลเมือง ของผู้อื่นด้วย เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่แล้วมักจะมองแต่สิทธิของ ตนเอง เรียกร้องว่าตนเองมีสิทธิอะไรบ้างเท่านั้น ด้วยคำว่าพลเมืองไม่ได้ ถูกจำกัดทั้งเพศ อายุ หรือการศึกษาแต่อย่างใด ทุกคนสามารถเป็น พลเมืองได้ การแสดงความคิดเห็น แสดงปัญหาต่อที่สาธารณะก็ถือว่าเป็น พลเมืองแล้ว พลเมืองเป็นได้ง่าย ๆ และนำไปสู่กระบวนการแก้ไขร่วมกัน

ทำไมบ่อย แต่ต่อเนื่อง ผลลัพธ์ที่ได้มักสวยงามเสมอ... การจัดเวที สาธารณะถึงแม้จะทำอย่างต่อเนื่องและจะจัดทุกครั้งที่มีโอกาส จนนำไปสู่ การทำแผน ทำข้อเสนอเชิงนโยบายร่วมกันมากขึ้น และได้เห็นถึง ผลกระทบที่สามารถนำเสนอสู่เวทีระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและระดับ ประเทศได้ จนเกิดเป็นการขยายพื้นที่จากหนึ่งตำบลและขยายไปใน หลายตำบล ขยายสู่อำเภอ และขยายสู่จังหวัดได้ในที่สุด จนสามารถนำ มาจัดทำเป็นแผนพัฒนา และเสนอนโยบายไปเรียบร้อยแล้ว แต่ก็ยังไม่ถือว่า เสร็จสิ้นกระบวนการของการพัฒนาเพียงเท่านั้น...

...จากปัญหาสู่การเสนอแผนยุทธศาสตร์...

ปัญหาที่หลากหลาย นำมาซึ่งความร่วมมือที่หลากหลาก จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเมืองที่เคยรุ่งเรืองในอดีตกาลอย่างสุพรรณบุรีจะไม่มี

ปัญหา เพียงแต่ไม่มีใครรู้ก็เท่านั้น แต่การได้มาซึ่งปัญหานั้นคงจะไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายหากไม่ผ่านการสร้างความไว้วางใจ และปลูกความเป็นพลเมืองในตัวเราขึ้นมาบอกกล่าว และถ่ายทอดปัญหาสู่สาธารณะให้ได้รับทราบ การมีปัญหามาไม่ใช่เรื่องน่าอาย แต่เป็นเรื่องที่เราจะพัฒนาและแก้ไขไปด้วยกันเพื่อให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติดีขึ้น

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่ดิน ปัญหาป่าชุมชน ปัญหาผักตบชวาในแม่น้ำ ปัญหาสุขภาพ ปัญหามลพิษในอากาศ ปัญหาการใช้สารเคมี ซึ่งถือเป็นความหลากหลายมากที่เดียวสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อส่วนรวมโดยแท้จริงของพี่น้องเมืองสุพรรณบุรี หากแต่ปัญหาเหล่านี้จะได้รับการแก้ไขด้วยการทำงานที่เป็นขั้นตอน ด้วยเทคนิคที่ไม่ง่าย และไม่ธรรมดา หรือไม่?

เทคนิคที่แสนวิเศษ... เริ่มจากการพูดคุยกันในระดับตำบล เชิญทุกภาคส่วน ทั้ง เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และกลุ่มอื่น ๆ ที่สนใจเข้ามาร่วมพูดคุยกันในตำบล จากนั้นจัดเวทีในระดับอำเภอ โดยจัดทั้งหมด 10 อำเภอทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี ในแต่ละอำเภอจะมีทั้งความเหมือน ความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นจำนวนคน ปัญหา หรือข้อเสนอแนะ **เมื่อได้ข้อเสนอที่มีจากประชาชนแล้วจึงนำมาซึ่งการรวบรวมและจัดเป็นเวทีในระดับจังหวัด** เพื่อให้ผู้มีอำนาจและประชาชนทุกคนได้รับทราบ โดยเชิญหน่วยงานภาคต่าง ๆ (รัฐและเอกชน) เข้ามามีส่วนร่วมในการรับฟัง กลุ่มองค์กรต่าง ๆ (ภาคประชาชน และประชาสังคม) ที่มีอยู่ในจังหวัด พัฒนาชุมชน บุคคลสำคัญที่ขาดไม่ได้คือผู้ว่าราชการจังหวัด มาเป็นประธานและรับข้อเสนอของประชาชน อีกทั้งยังได้รับเกียรติจาก สว.(สภาผู้แทนฯ)เขตจังหวัดสุพรรณบุรี เข้าร่วมรับฟัง เสวนาแลกเปลี่ยนประเด็นนโยบายสาธารณะของประชาชนในครั้งนี้อย่างดี และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้มารับรู้ข้อเสนอของชาวบ้านที่สะท้อนปัญหาของชุมชนตนเองออกมาผ่านการนำเสนอในครั้งนี้ และได้รับเอา

ปัญหาเรื่องราวเหล่านี้ นำไปสู่กระบวนการดำเนินการแก้ไข โดยการบรรจุเข้าไปในแผนยุทธศาสตร์จังหวัด นำเสนอต่อท่านผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งหมด และได้สั่งการให้มีการตั้งคณะติดตามนโยบายด้วย...ด้วยเห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง การจัดทำโครงการสมาชิกวุฒิสภาพบประชาชนจึงเกิดขึ้น ภายใต้เงื่อนไขเพียงเพื่อติดตามความก้าวหน้าของแผนในระดับตำบลและอำเภอ โดยเริ่มจากอำเภอบางปลาม้าและอำเภอสามชูก่อนเป็นพื้นที่นำร่องและจะขยายโครงการนี้ไปสู่อำเภออื่น ๆ ต่อไป...

ข้อคิดสะกิดจุด

อาจารย์วิภาศศิ ข้างทอง ในฐานะประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี ได้กล่าวไว้ใน การสัมภาษณ์รายการวิทยุรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ม.ค. 63 ว่า...

“การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในทุก ๆ เรื่อง ถ้าหากว่าหน่วยทุกหน่วยทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดด้วยการที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอถึงปัญหาและปฏิบัติงานไปด้วยกัน งานทุกงานก็สามารถบรรลุเป้าหมายไปด้วยกันได้ เพราะจริง ๆ แล้วประชาชนก็อยากจะให้ปัญหานั้นหมดไปถ้าหน่วยงานไหนสืบทราบปัญหาอะไรแล้วเรามาร่วมมือกันที่จะแก้ปัญหาไปด้วยกันและเชื่อว่าทุก ๆ พื้นที่ก็จะประสบความสำเร็จและมีผลงานที่เป็นของตนเองได้ ประชาชนหวังเพียงแต่จะสามารถแก้ไขปัญหาไปเท่านั้น พวกเขาต้องการแค่นั้นเองจริง ๆ จากใจ และการทำงานทุก ๆ พื้นที่ก็จะประสบความสำเร็จ มีความเข้มแข็งโดยพลังของประชาชนร่วมกับการร่วมมือของหน่วยงานในการหนุนเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเพียงแค่นี้ก็เชื่อว่าจะประสบความสำเร็จแล้วก็อยากจะให้ทุกจังหวัดได้ทำแบบนี้ ถือว่าเป็นโอกาสที่ดีทั้งของชาวบ้านและหน่วยงานด้วยเช่นกัน”

จากใจคนศูนย์ฯ...

การดำเนินงานภายใต้ขอบเขตของคำว่า “ยุทธศาสตร์” ที่เป็นแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าประสงค์เพื่อแสดงเจตจำนงร่วมของทุกฝ่าย เพื่อกระทำพันธกิจอันถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การมีแผนยุทธศาสตร์นี้ทำให้เราสามารถวิเคราะห์อดีต รู้ปัจจุบัน ไล่ทันอนาคตได้ เพราะฉะนั้นแผนยุทธศาสตร์ที่ดีย่อมเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการวางแผนที่ดี มีการบริหารจัดการแผนนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จนเกิดเป็นประสิทธิผลที่ปรากฏจริง ซึ่งแผนจะดีได้นั้นย่อมมาจากเกิดการร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “ปลุกพลัง...พลเมือง...ผลักดันยุทธศาสตร์จังหวัด” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี คือ การ “กมผู้คนไว้ในมือ” ให้มีความสำคัญกับหน่วยงานภาคประชาชน ประชาสังคมทุกภาคส่วน ดำเนินการขยายการมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมจนเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานให้เต็มพื้นที่ เพื่อถ่ายทอดการติดต่อและประสานงาน

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี

คณะกรรมการศูนย์ฯ เข้าร่วมพูดคุย
และพบปะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จัดอบรมให้ความรู้กับชุมชนทุกระดับ

ขยายผลให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและเข้มข้น

สู่การขยายผลให้ความรู้สู่หน่วยงานระดับจังหวัด
และกำหนดแผนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

10

“ปึกหมุดพลเมือง
กำจัด...ขยะ...เมืองตราด”

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดตราด

“ปึกหมุดพลเมือง กำจัด...ขยะ...เมืองตราด” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด

หากจะพูดถึง “เมืองเกาะครึ่งร้อย” คงจะเป็นที่ไหนไปไม่ได้ นอกจากจังหวัดตราด เป็นจังหวัดชายแดนเล็ก ๆ สุดด้านชายฝั่งตะวันออกของประเทศไทย ติดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศกัมพูชา ด้วยจังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกาะ ทำให้ตราดได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีเกาะจำนวนมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ คือมีถึง 62 เกาะ (*เกาะครึ่งร้อย*) โดยอยู่ในเขตอำเภอเมือง 8 เกาะ อำเภอแหลมงอบ 4 เกาะ อำเภอเกาะช้าง 31 เกาะ และอำเภอเกาะกูด 19 เกาะ ซึ่งเกาะช้างเป็นเกาะที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตราด มีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศเดินทางเข้าไปเที่ยวเกาะกูดมากมาย และนอกจากนี้ยังมีอีกหลายเกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น เกาะช้างอันเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะทะเลตราด มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศไทยเลยทีเดียว...

“จังหวัดตราด หาดสวย น้ำใส และมีอะไรมากกว่าที่คิด” คำโฆษณาชวนเชื่อตามเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศเข้าสู่จังหวัดตราด จนทำให้ตราดเป็นเมืองเศรษฐกิจของประเทศไทย และเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวแนวธรรมชาติอย่างสมบูรณ์แบบของคนที่รักธรรมชาติ รักการพักผ่อนในสถานที่ ที่อากาศบริสุทธิ์ จังหวัดตราดสามารถตอบใจหทัยคนเมืองกรุงที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติที่เขียวชอุ่ม ทะเลสีฟ้าครามได้อย่างดีเลยทีเดียว (เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่แม้กระทั่งผู้เขียนเองก็ยังอยากไปเยือน) เมืองน่าเที่ยว ทะเลน่าเล่น ผลไม้ก็น่ารับประทาน ครบครันชีวิตดีดีที่เมืองตราด

แต่ใครจะรู้ว่าเมืองที่สมบูรณ์แบบนี้จะมีปัญหาที่แม้แต่ภาครัฐเองก็แก้ไม่ตกเหมือนกัน เมื่อเป็นเมืองท่องเที่ยว เมืองเศรษฐกิจแน่นอนสิ่งที่ตามมาเมื่อเปิดเมืองให้ผู้คนเข้าไปสัมผัสวิถีธรรมชาติ เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจ แต่ก็ไม่สามารถที่จะการันตีได้ว่า คนจะไม่นำ “ขยะ” เข้ามาลำพังเพียงแค่ประชาชนคนตราดก็มีขยะอยู่ในชุมชน ในหมู่บ้านของตนเองมากพออยู่แล้ว ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขยากหากทุกคนไม่ตระหนักธรรมชาติที่สวยงามอาจกลายเป็นธรรมชาติแห่งขยะ ท้องทะเลขยะและตราดก็จะกลายเป็นเมืองแห่งขยะที่แม้แต่คนในชุมชนเองก็ยังประกอบอาชีพ ทำมาหากินกับผืนป่า และท้องทะเลไม่ได้อีกต่อไป...

“ไม่มีใครรู้วันข้างหน้า รู้แค่ว่าวันนี้ขยะยังไม่ได้ถูกกำจัด
แต่กลับเพิ่มขึ้นมากเป็นทวีคูณ”

“จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ส่งผลให้วิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลกใบนี้ได้รับผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากมาย โดยเฉพาะ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่พยายามสร้างสรรค์สิ่งอำนวยความสะดวกให้ตัวเอง โดยลืมคิดไปว่าสิ่งเหล่านี้จะมีผลไปกระทบกับสภาวะแวดล้อมทำให้

เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงกับทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์เราต้องพึ่งพาอาศัย และไม่สามารถสร้างทดแทนได้ นั่นคือ “ขยะ” ที่หลุดรอดไปจากกระบวนการจัดการที่หน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมไว้ในจุดต่าง ๆ และจากบุคคลที่ขาดจิตสำนึก ทั้งขยะในที่ที่ไม่สมควรทิ้งต่าง ๆ ปนเปื้อนไปสู่สิ่งแวดล้อมทั่วทุกพื้นที่ ซึ่ง ปัญหานี้ ผู้ที่จะสามารถแก้ไขได้ก็คือ มนุษย์เท่านั้น ที่ต้องมีสำนึกความรับผิดชอบบนฐานของความเป็นพลเมืองที่จะต้องจัดการแก้ไขด้วยตนเอง โดยไม่เลือกภัยและเพศ และไม่จำเป็นต้องสร้างเสริมให้เพราะมีอยู่ในสามัญสำนึกของทุกคนที่จะต้องดึงออกมาร่วมรับผิดชอบผลการกระทำนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ และสร้างความเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาได้อย่างง่ายดาย...”

จากข้อความข้างต้น นี้คือ เจตนารมณ์ที่ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด ได้ตระหนักถึงชุมชนและจังหวัดของตนเอง อย่างที่ทราบกันว่าจังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่แต่ละอำเภอต่างเป็นเกาะ การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่จะทั่วถึงและครอบคลุม การดำเนินการของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราดจึงไม่ได้สวยหรู ราบรื่นเหมือนที่วาดฝันเอาไว้สมัยเมื่อเริ่มก่อตั้งศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด เมื่อปี พ.ศ 2559

“บทบาทของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด การวางตัวที่เหมาะสม อยู่ถูกที่ทำให้ **ศูนย์ฯเป็นคนรับใช้** อย่างเต็มที่” โดยให้พื้นที่ ให้ชุมชน เป็นพระเอก เป็นพระรองว่ากันไป เพียงแต่หน้าที่ของคนรับใช้คือลงมือปฏิบัติ ซึ่ให้เห็นสิ่งที่มี สิ่งที่ขาดจนเกิดเป็นความร่วมมือกัน แต่พระเอกต้องมองเห็นปัญหา ก่อน เพื่อนำมาขบคิดแก้ไขไปพร้อมคนรับใช้ นี่คือนิยามรูปแบบการดำเนินการของศูนย์จังหวัดตราด

อาจารย์สมโภชน์ วาสุกกรี ในฐานะประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด ได้กล่าวไว้ในขณะสัมมนาฯ ราชการวิทยุรัฐสภา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563 ใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า...

“หากจะเปรียบเทียบดินจังหวัดตราดเป็นเสมือนบ้านที่เราอยู่อาศัย ขยะไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาจากธรรมชาติ แต่ขยะเกิดขึ้นจากมนุษย์เราเอง แม้แต่ขยะในครัวเรือนของเรา ขยะในบ้านเราก็เกิดจากเรา ถ้ายังคิดว่าเป็นของ อบต. เป็นของเทศบาล ไม่มีวันที่เราจะแก้ไขปัญหานี้ได้สำเร็จ การเริ่มต้นจะแก้ปัญหามาที่บ้านเราได้ดีที่สุดคือ คนในบ้านเรา คนในครอบครัวเรา ถ้าจะเป็นภาษาพูดชาวบ้าน ๆ คือ

...เริ่มแก้ไขปัญหาจากบ้านกุส่วบ้านกุ บ้านมิ่งส่วนบ้านมิ่งก่อน แต่ถ้ามิ่งมันหนักไป บ้านกูมันก็หนักไปเรามาช่วยกันเรียกว่า “บ้านเรา” ดี ใหม่ มาช่วยกัน...

นี่คือวิธีเดิม ๆ ไม่ใช่อะไรใหม่เลย อัยการรถเทศบาล อัยการความช่วยเหลือจากคนที่เรามองไม่เห็น แยกขยะสิครับ ผมมองไม่ออกเลยว่าอะไรเรียกว่าขยะ มันมีแต่ของรอใช้ประโยชน์แต่เราเก็บให้เป็นเรื่องเป็นราว คัดแยก พอที่จะเอาไปทำอะไร เอาองไว้ตรงนี้ให้มิดชิด ไม่ใช่กองให้สูงท่วมหัว แล้วก็ขวางลูกตาใครมองเข้ามาก็จะหาว่าบ้านเรารก บ้านเราราคาตั้งแพง บางคนราคาหลายล้าน แล้วก็ขยะอยู่รอบรั้ว คือไม่สนใจเพราะว่าอยู่ในบ้านราคาตั้งหลายล้าน ท่านลองออกมานอกรั้วแล้วมองเข้าไปในรั้วบ้านท่านสิครับ รั้วบ้านรอบ ๆ มันปราศจากขยะ จะมีเส้นหิ้งของราคาหลายล้านจะผุดขึ้นมาทั้งที่เห็นง่าย ๆ เลยนะครับ ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ขอฝากไว้เป็นมุกคิด สั้น ๆ เล็ก ๆ เริ่มจากเราทั้งสิ้น”

ถ้าเราเดินทางคนเดียว อาจจะไปได้รวดเร็วแต่ระยะทางไม่ไกล เราจะได้เรียนรู้ปัญหาและวิธีแก้ไขระหว่างทาง

การดำเนินงานของศูนย์ฯ จังหวัดตราดเป็นการเดินไปพร้อมกัน และเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาระหว่างทาง ปัญหาของชาวบ้านในระหว่างเส้นทางเดินมักมีทุกตารางนิ้วเราจะทิ้งไม่ได้อย่าแก้ปัญหาด้วยการคอยมองว่าใครจะมาช่วยเรา แต่เราต้องลงมือก่อน ผ่านการเชื่อมประสานกับหน่วยงานที่จะช่วยกันคิดแก้ปัญหาให้ชาวบ้านพร้อมทั้งกำชับชาวบ้านและชุมชนอยู่เสมอว่าปัญหาจะถูกแก้ไขด้วยมือของเรา ทำให้ในปัจจุบันนี้ศูนย์ฯ จังหวัดตราด ได้เดินไปอย่างมั่นคงในการแก้ไขปัญหา ชยะ และต่างก็เป็นที่ยอมรับของส่วนราชการทุกส่วนในจังหวัดตราด

...ไม่ต้องทำอะไรใหม่ หากเรารู้จักการต่อยอด...

จังหวัดตราดเริ่มปักหมุดพลเมือง แก้ไขปัญหาชยะทันที โดยการต่อยอดการเสริมสร้างกระตุนจิตสำนึก พลเมือง และเสริมสร้างความรู้ด้านการเมืองภาคพลเมืองให้เกิดการสร้างกิจกรรมรูปธรรมมาปฏิบัติในชุมชน จังหวัดตราด โดยได้นำ

ปัญหา “ชยะ” ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดที่มีอยู่ในทุกพื้นที่ ทั้งชยะในพื้นที่บกและทะเลที่ตอนนี้กำลังเจอผลกระทบอย่างมากมาย ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อระดับจังหวัดเท่านั้น ยังส่งผลกระทบไปสู่ระดับประเทศอีกด้วย จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยความร่วมมือตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางเลยทีเดียว “การจัดการชยะ” เป็นสำนึกร่วมของทุกคน ที่ตอนนี้ควรจะต้องตระหนักในหน้าที่และสิทธิของความเป็นพลเมืองของตนเองได้แล้วที่จะลุกขึ้นมาจัดการปัญหาชยะอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน โดยการปักหมุดพลเมืองในครั้งนี้กำหนดอย่างน้อย 1 อำเภอ 1 แห่ง ในจังหวัดตราด

เมื่อทุกคน ทุกพื้นที่ต่างเห็นว่าขยะในบ้านของเรา (จังหวัดตราด) เป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องร่วมกันแก้ไข การเริ่มต้นความเป็นพลเมืองที่พร้อมจะ บักหมุดให้ชุมชนตนเองจึงเกิดขึ้น ทำให้มีพื้นที่ 7 พื้นที่ ใน 7 อำเภอทั่วจังหวัดตราดเป็นพื้นที่บักหมุดพลเมือง แก้ไขปัญหาขยะได้ในที่สุด ทำให้เกิดพื้นที่รูปธรรมของแต่ละอำเภอมารวมกันเป็นต้นแบบตามวิถีของพื้นที่ที่จะจัดการกับปัญหาขยะ อันเป็นผลมาจากคนในพื้นที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักที่จะมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม ตนเอง ได้ลุกขึ้นมาจัดการปัญหาด้วยตนเองให้เกิดผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถขยายผลต่อไปได้

ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด ในฐานะ *คนรับใช้* ก็พร้อมที่จะเป็นกลไกในการช่วยกระตุ้นจิตสำนึกพลเมือง จิตสำนึกรับผิดชอบ ของคนตราด ที่จะมาร่วมกันพัฒนากระบวนการจัดการขยะตามวิถีของแต่ละพื้นที่และปัญหาอื่น ๆ อีกต่อไปด้วยความเต็มใจ...

เมื่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น ไม่ได้มาจากการเรียนรู้เพียงครั้งเดียว กลยุทธ์ วิธีการ กระบวนการ และเทคนิคต่าง ๆ ก็ถูกปรับให้เป็นรูปแบบของตนเอง โดยการทำงานที่ต้องมีองค์ความรู้ไปขยายสู่ชุมชนนั้น การตัดแปลงเนื้อหาเชิงวิชาการให้เป็นเนื้อหาพื้นบ้าน แปลงเนื้อหาเชิงหลักการสู่ความรับรู้ได้ของชุมชนของชาวบ้าน **จึงเป็นเรื่องสำคัญ** ต้องไม่มีใจความเชิงวิชาการจนเกินไป หรือคำพูดเชิงทฤษฎีจนเกินไปซึ่งจะทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ส่งผลให้ไม่เกิดความร่วมมือและต่อต้านในที่สุด

...ไม่ยาก และไม่ง่าย... การดัดแปลง การสื่อสาร เพื่อให้ชุมชนให้ชาวบ้านเข้าใจ จะเป็นเรื่องยากหรือไม่ขึ้นอยู่กับ เทคนิคของผู้สื่อสารที่จะมีวิธีการพูดอย่างไร ซึ่งมีเพียงเทคนิคในการสื่อสารเพียงอย่างเดียวคงจะไม่พอผู้สื่อสารต้องมีความสามารถด้วย

...หากเปรียบเทียบการสื่อสารก็เหมือนเวทิมวย

หากคุณจะชกให้คู่ต่อสู้บาดเจ็บหรือแพ้น็อก

คุณต้องชกในภาษาของเขา ชกในลวดลายท่ามวยเดียวกัน...

คำพูดสวยหรู คำพูดที่เอามาใช้ในเชิงวิชาการที่ดูดี ไม่สามารถจะสื่อความหมายให้ชาวบ้านเข้าใจได้จริง ๆ ต่อยมวยง่าย ๆ ให้ชนะคือต้องหาคำพูดที่เข้าใจง่าย ๆ เป็นคำพูดที่ชาวบ้านรู้ว่าต้องปฏิบัติไปในแนวทางไหน (เพียงเท่านี้ความร่วมมือจะล้นหลามทันที)

ข้อคิดชวนทำตาม

“การจะลงพื้นที่หรือทำงานเชิงพื้นที่นั้นบุคคล ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนของส่วนราชการ หรือส่วนงานอื่น ๆ ที่จะไปเชิญชวนให้ชาวบ้านลุกขึ้นมาคิดแบบ และร่วมกันพัฒนาไปพร้อม ๆ กันนั้น **ต้องมีเทคนิค** ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ไม่ต้องไปเสียค่าหน่วยกิตเรียน เพียงแค่ลดความเป็นนักวิชาการลงบ้าง ลดความเป็นผู้รู้ของบุคคลในองค์กรลงบ้าง และเป็นตัวของตัวเองที่อยากจะร่วมพัฒนาชุมชน ส่วนร่วมไปพร้อม ๆ กันจริง ๆ เพราะเชื่อว่าพื้นฐานของชีวิตคนที่เข้ามาทำงานราชการส่วนใหญ่แล้วเป็นคนต่างจังหวัดเป็นคนชนบทที่ผ่านการศึกษาดูตามหลักสูตรสูง ๆ พูดคุยในหลักเชิงวิชาการทำให้ลืมวิธีการเดิม ๆ เทคนิคบ้าน ๆ ไปบ้าง แต่ถ้าหากลองพลิกผันกลับกันนำวิธีการเดิมมาใช้ ปรับกระบวนการใหม่ (ที่แต่เดิมมี) ไปใช้ในการสื่อสาร จะทำให้เกิดความน่าสนใจและคล้อยตามได้ง่ายที่สุด เพราะคนที่นั่งฟังเราคือพี่น้องเราทั้งนั้นบางทีเราก็อายุเรื่องน่าเบื่อ เพราะชาวบ้านไม่เข้าใจและมองว่าเป็นเรื่องยาก เมื่อไม่รู้เรื่องก็อยากจะลุกหนีไปบ้าง ความตั้งใจดี

แต่การสื่อสารไม่ดี ก็มักจะกลับไปไร้สาระ (จับเสียมือเปล่า) การสื่อสารที่ผ่านมามีไม่เกิดประโยชน์ เพราะฉะนั้นการปรับวิธีการของผู้ที่จะลงไปสื่อสารนั้นสำคัญมากจริง ๆ”

อาจารย์สมโภชน์ วาสุกรี

ในฐานะประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด

มองหาสิ่งที่ตนมี ก่อนมองหาสิ่งที่ตนขาด

เราอาจจะมองข้ามสิ่งที่เรามีไป โดยเรามักจะมองหาสิ่งที่เราขาด นี่คือนิสัยที่ทุกคนเป็น แต่ศูนย์ฯจังหวัดตราดกลับไม่คิดเช่นนั้น การตั้งศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์ฯทุกคนออกมาใช้เป็นสิ่งสำคัญที่พึงพัฒนา เพราะในตัวคณะกรรมการศูนย์ฯ ทุกคนแล้วย่อมมีทักษะการสื่อสาร อยู่ในตัวเองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทำไมการให้ความรู้กับชาวบ้าน กับชุมชน เราจะต้องไปหาวิทยากร หรือผู้สื่อสารภายนอก หากมองลึก ๆ ไม่มีใครจะสื่อสารกับชาวบ้านได้ดีเท่ากับชาวบ้าน หรือคนในชุมชนสื่อสารกันเอง อาจจะพูดไม่เพราะแต่คำพูดมักจะแฝงไปด้วยความจริงใจเสมอ ทำให้มันถือเป็นความสำเร็จในอีกรูปแบบหนึ่งของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด เพียงแค่เทคนิคเล็กน้อย แต่ผลลัพธ์มีอิทธิพลในวงกว้าง ทุกคนมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว มีความรู้ มีความสามารถ เฉพาะด้าน มีการสื่อสารที่เป็นเลิศในชุมชนของตนเอง ไม่มีใครรู้จักชุมชนได้ดีเท่าคนในชุมชนเอง และไม่มีมีการสื่อสารได้สำเร็จได้หากไม่ลงมือทำ...

จากใจคนศูนย์ฯ...

เมื่อปัญหาที่มองว่าเล็กในชุมชนกลายเป็นปัญหาสากลที่ยิ่งใหญ่ระดับชาติ การสร้างความร่วมมือจากผู้อื่นจึงเป็นหน้าที่ของพลเมือง หากมองว่าขยะทุกวันนี้เป็นเรื่องใกล้ตัวเมื่อไหร่ จงรู้ว่าคุณคิดผิด ขยะแท้จริงแล้วเป็นเรื่องใกล้ตัว การมีสำนึกสาธารณะต่อตนเอง ต่อชุมชน จินนำไปสู่การปฏิบัติจริง จึงเป็นสิ่งที่ประชาชน พลเมืองพึงมีเป็นอันดับแรก มองพื้นที่ มองชุมชนของตนเองให้ออก และสื่อสารอย่างถูกวิธีการจะร่วมกันแก้ไขปัญหานี้จึงไม่ใช่เรื่องยากสำหรับพลเมืองตราดอีกต่อไป

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดตราด ปี 2562

เคล็ดลับความสำเร็จ ของ “ปักหมุดพลเมือง กำจัด...ขยะ...ตราด” ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด คือ “บนเวทีมวย จะชนะคู่แข่งได้ต้องชกมวยทำเดียวกัน” ให้ความสำคัญกับพื้นที่ชุมชนมากกว่าให้ความสำคัญของตนเอง การสื่อสารต้องเป็นภาษา และท่วงทำนองเดียวกับชุมชน นี่คือหัวใจของนักพัฒนา

รูปภาพประกอบ

โดยศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด

การลงพื้นที่ให้ความรู้กับชุมชนเรื่องของขยะ
ทั้งที่เป็นพิษและไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ขยายผลการให้ความรู้สู่กลุ่มนักเรียน
ในฐานะเยาวชนของชาติในอนาคต

สุพื้นที่การทดลองปฏิบัติจริงในชุมชน

จนเกิดเป็นความสำเร็จ ที่มีจากความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

**รายชื่อคณะกรรมการ
ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า
ประจำปี 2562**

1. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2562

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจารี แก้วคง ประธานกรรมการ
2. นายเจษฎา สมานธิ กรรมการ
3. นางปราณี พูนเอียด กรรมการ
4. นายวิสูตร อะหลี่ กรรมการ
5. นางเกษร ธาณีรัตน์ กรรมการ
6. นายธรรมรงค์ โสมมล กรรมการ
7. นายฐชนม์พรหม สมสุข กรรมการ
8. นางนิจกานต์ ภูริพัฒนชัย กรรมการ
9. นายสันติ หิมมะ กรรมการ
10. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า กรรมการ
11. นางจิวรัตน์ แก้วจำนง กรรมการและเลขานุการ

2. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี ปี 2562

1. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	ประธานกรรมการ
2. ดร.อุสมาน สารี	รองประธานกรรมการ
3. ดร.อังคาร กาญจนเพชร	รองประธานกรรมการ
4. นายมณูญ แว่นแก้ว	กรรมการ
5. นายธวัช บุญศาสตร์	กรรมการ
6. นายประพฤทธิ วงศาริยะ	กรรมการ
7. นายปรุ่ง เฟ็งอุบล	กรรมการ
8. ร้อยตำรวจตรีสมมาศ ตราสิงห์	กรรมการ
9. นางวาสนา ศักรานุกิจ	กรรมการ
10. นางพาณิภัค ซอบคำ	กรรมการ
11. นายอับลูเลียห์ วาแม	กรรมการ
12. นางแวซัมเซีย นือสมัย	กรรมการ
13. นายพอนนท์ มะดอโร	กรรมการ
14. ดร.ธนพิพัฒน์ ปรัชญาเมธีธรรม	กรรมการ
15. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
16. นางเครือมาส แก้วทอน	กรรมการและเลขานุการ

3. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดระนอง ปี 2562

1. นายสมชาย หัสจักร์	ที่ปรึกษา
2. นางสุมาลี ไชยภักดี	กรรมการ
3. นายปรีชา หัสจักร์	กรรมการ
4. นายรังสิมันต์ หวันร่าหมาน	กรรมการ
5. ดร.ชยพล บัวดิษ	กรรมการ
6. ดร.บุศรินทร์ นาคอุบล	กรรมการ
7. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
8. นางสาวจันทร์รัตน์ รัตนะ	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
9. นางทัศนีย์ จินาอ่อน	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

4. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร ปี 2562

1. อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	ที่ปรึกษา
2. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	ที่ปรึกษา
3. นางปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง	ประธานกรรมการ
4. นายภูซงค์ วงศ์กันหา	รองประธานกรรมการ
5. นายสมบูรณ์ กุดนอก	กรรมการ
6. นางภัทรวดี เขี่ยมประเสริฐ	กรรมการ
7. ผู้แทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดสกลนคร	กรรมการ
8. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
9. นายศุภศิษฐ์ ราชกรม	กรรมการและเลขานุการ
10. นางสาวอุทุมพร หลอดโค	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

5. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2562

1. นางนุชนัน ชูศรีทอง	ที่ปรึกษา
2. นายสมพงษ์ นาไชโย	ที่ปรึกษา
3. นายไพบุลย์ ดิษฐาเนตร	ที่ปรึกษา
4. นายประจักษ์ อาษาธง	ที่ปรึกษา
5. นายนิน บุญสินชัย	ที่ปรึกษา
6. นายนันทสิทธิ์ ราชสีหา	ที่ปรึกษา
7. นางดาวเรือง ยกน้อย	ที่ปรึกษา
8. นายธนาทร พานทอง	ที่ปรึกษา
9. นายอังครเนตร วรรณาม	ที่ปรึกษา
10. นางสาวจิรวรรณ สิทธิศักดิ์	ประธานกรรมการ
11. ดาบตำรวจ ไพฑูรย์ ทะวะลัย	รองประธานกรรมการ
12. นางโพสพ โพธิ์บุผา	รองประธานกรรมการ
13. นายสุวัฒน์ ลิขจร	รองประธานกรรมการ
14. นายพงษ์ศักดิ์ นวานุช	กรรมการ
15. นางทองเพชร แสงสงค์	กรรมการ
16. นายอุทัย มะลิวัลย์	กรรมการ
17. ดาบตำรวจ ครรชิต ฝริตระโมมล	กรรมการ
18. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
19. นายสมยงค์ รังเสนา	กรรมการและเลขานุการ

6. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเลย ปี 2562

1. ผ.ศ.ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์	ประธานกรรมการ
2. นายยลชาญ กมลรัตน์	รองประธานกรรมการ
3. นายชวลิต จบดี	กรรมการ
4. นายธีรศักดิ์ ศุภพิทักษ์ไพบุลย์	กรรมการ
5. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
6. ร.ศ. ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	กรรมการและเลขานุการ
7. นางสาวสุพรรณณี บุญหนัก	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
8. นางสาวปราณี พลดาหาญ	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

7. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดน่าน ปี 2562

1. พระครูสุจินนันทกิจ	ที่ปรึกษา
2. นายสุฤษฏี สุฤทธิ	ที่ปรึกษา
3. นายสมยศ ภิราญคำ	ที่ปรึกษา
4. นายสุเรี่ยน วงศ์เป็ง	ประธานกรรมการ
5. นายอนุชา ธนะแพทย์	รองประธานกรรมการ
6. นายวินัย ชาติครบุรี	รองประธานกรรมการ
7. นายเสนอ ปินะอินทร์	กรรมการ
8. นางสาวเมธิรี สมณา	กรรมการ
9. นายทรงสิทธิ์ สอนสมฤทธิ	กรรมการ
10. นายอิสรภาพ คำฟู	กรรมการ
11. นายสุทัต แก้วใหม่	กรรมการ
12. นายมานะชัย เพิ่มการ	กรรมการ
13. นางสาวนิกุล ธิมา	กรรมการ
14. นายสมบัติ วงศ์เปง	กรรมการ
15. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
16. นายพนมกร กันทา	กรรมการและเลขานุการ

8. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย ปี 2562

1. นายเลื่อน ณะแพทย์	ที่ปรึกษา
2. นายสนั่น เนตรสุวรรณ	ที่ปรึกษา
3. ดร.จิรภูมย์ สินธุอารีย์	ที่ปรึกษา
4. นายธเนศธรรม ไคร์ศรี	ที่ปรึกษา
5. นายวรสฤกษ์ ปิงเมือง	ประธานกรรมการ
6. ผ.ศ. ดร.เด่นศักดิ์ สุริยะ	รองประธานกรรมการ
7. นางกรรณิการ์ เทพโพธา	กรรมการ
8. นายวัชรพงศ์ จอมวงศ์	กรรมการ
9. นายสุเทพ ล้อสีทอง	กรรมการ
10. นายนคร คำธิตา	กรรมการ
11. นายแก้ว สุวรรณ	กรรมการ
12. นายพรหมมินทร์ สายพรม	กรรมการ
13. นางณัฐรัตน์ คำมูล	กรรมการ
14. นายอรรถนพ หลิมไพบูลย์	กรรมการ
15. นายเกษม ทนันทชัย	กรรมการ
16. นางศรีวรรณ นุกาศ	กรรมการ
17. นางสาวศันสนีย์ อินสาร	กรรมการ
18. นายจุมพล ศีตีสาร	กรรมการ
19. นายธนพงศ์ จันทร์ดีนะเขต	กรรมการ
20. นายสมชัย แสงทอง	กรรมการ
21. นายทรงพล เกตุโสภา	กรรมการ
22. นายสวาท สมใจ	กรรมการ
23. นายแสวง วงศ์ปินตา	กรรมการ
24. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
25. นายไพรัช โรงสะอาด	กรรมการและเลขานุการ

9. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2562

1. นางสาววิภาศติ ช้างทอง	ประธานกรรมการ
2. นายมานะ พุ่มจันทร์	รองประธานกรรมการ
3. นางบุญยานุช เทพาทูป	รองประธานกรรมการ
4. นายชะลอ แก้วดวง	กรรมการ
5. นายธนรัช ไกล่กลาง	กรรมการ
6. นางนันทิยา สิงสีมา	กรรมการ
7. นายบุญเลิศ วรอรุณ	กรรมการ
8. นางเพียงใจ ปริยัติชมพันธ์	กรรมการ
9. นายมะยม สุพรรณ	กรรมการ
10. นายมานุษย์ กลิ่นน้ำหอม	กรรมการ
11. นางสาวอัยวสันต์ ปริยัติชมพันธ์	กรรมการ
12. นายอนุสรณ์ สุพรรณโรจน์	กรรมการ
13. นายอำนาจ อยู่ไทย	กรรมการ
14. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
15. นายทองใบ สิงสีทา	กรรมการและเลขานุการ
16. นางสาวอารมณ พูลสวัสดิ์	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

10. รายชื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดตราด ปี 2562

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
2. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
3. รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
4. พัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์จังหวัดตราด ที่ปรึกษา
5. พัฒนาการจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
6. อัยการสำนักคุ้มครองสิทธิและ
ช่วยเหลือทางกฎหมาย
และบังคับคดีจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
7. ผู้อำนวยการสำนักงาน ที่ปรึกษา
คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดตราด
8. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
9. วัฒนธรรมจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
10. ท้องถิ่นจังหวัดตราด ที่ปรึกษา
11. นายสมโภช วาสุกกรี ประธานกรรมการ
12. นางสาวศิริวรรณ บุตราช รองประธานกรรมการ
13. นายคมกริช บุญวัฒน์พงศ์ กรรมการ
14. นายปราโมทย์ ดุละลัมพะ กรรมการ
15. นางสาวกิจปภา ประสิทธิ์เวช กรรมการ
16. นายฉัตรดิกร โลหะคุปต์ กรรมการ
17. นายประสาธ สวัสดิ์สุข กรรมการ
18. นายวีระพล ศุภอักษร กรรมการ
19. นางอภิญญาจันทร์ เพ็ชรรัตน์ กรรมการ
20. นางสาวจันทนา เสียงสลัก กรรมการ

10 จังหวัด...พลังพลเมือง

21. นางรัชนี เอิบพบ	กรรมการ
22. นางสาวหรรษา ธรรมาน	กรรมการ
23. นางดวงรัตน์ ถนอมวงษ์	กรรมการ
24. ผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
25. นางสาวเบญจวรรณ เสี่ยงสลัก	กรรมการและเลขานุการ

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

งานวิจัย

จารุวรรณ แก้วมะโน. 2556 *ถอดบทเรียนชุมชนเข้มแข็ง แผนพัฒนาจังหวัด ฉบับเจ้าเมือง เล่ม 4*. เอกสารอัดสำเนา. สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

รายงาน

เล่มรายงานผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า. ประจำปี 2562.

เล่มรายงาน “10 ผลงานเด่น ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” สถาบันพระปกเกล้า. ประจำปี 2562.

สัมภาษณ์

ผศ.สุจารี แก้วคง, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดนครศรีธรรมราช

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 24 มีนาคม 2563

ดร.อังคาร กาญจนเพชร, รองประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดปัตตานี

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 31 ธันวาคม 2562

ดร.ปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดสกลนคร

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 25 กุมภาพันธ์ 2563

จิรวรรณ สิทธิศักดิ์, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดร้อยเอ็ด สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2563

ยลชาญ กมลรัตน์, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดเลย

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 8 ตุลาคม 2562

สุเรียน วงศ์เบ็ง, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดน่าน

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 26 พฤศจิกายน 2562

ผ.ศ.วรสฤกษ์ ปิงเมือง, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดเชียงราย

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 1 ตุลาคม 2562

วิภาศติ ช่างทอง, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดสุพรรณบุรี

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 21 มกราคม 2563

สมโภช วาสุกี, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า
จังหวัดตราด

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 18 กุมภาพันธ์ 2563

สมชาย หัสจักร์, ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบัน
พระปกเกล้า จังหวัดระยอง

สัมภาษณ์ผ่านรายการวิทยุรัฐสภา, 17 มีนาคม 2563

วัชรา รัตนันท์, นักบริหารโครงการชำนาญการ. สำนักส่งเสริมการเมือง
ภาคพลเมือง. สถาบันพระปกเกล้า สัมภาษณ์. 24 มกราคม
2563

สุพจน์ พากเพียร, พนักงานฝึกอบรมและบริหารโครงการ. สำนักส่งเสริม
การเมืองภาคพลเมือง. สถาบันพระปกเกล้า. สัมภาษณ์. 29
มกราคม 2563

10 จังหวัด...พลเมือง

สุนิสา ลัดดาอาชชะ, นักบริหารโครงการชำนาญการ.สำนักส่งเสริมการเมือง
ภาคพลเมือง. สถาบันพระปกเกล้า. สัมภาษณ์. 20 กุมภาพันธ์
2563

นวกานต์ แห่งทอง, พนักงานฝึกอบรมและบริหารโครงการ.สำนักส่งเสริม
การเมืองภาคพลเมือง. สถาบันพระปกเกล้า. สัมภาษณ์. 24
กุมภาพันธ์ 2563

เขียนและเรียบเรียงโดย

นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์
นางสาวสุภารัตน์ พรหมสวัสดิ์
นายวัชรวิภา ธิตินันท์

สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

ขอขอบคุณ

คำแนะนำ : ดร.ศรัณยู หมั่นทรัพย์
: นางสาวจันจิรา วัฒนพงษ์
: นายวัชรวิภา ธิตินันท์
: นายสุพจน์ ปากเพียร
: นางสาวสุนิสา ลัดดาอาชชะวะ
: นายนวกานต์ แท่งทอง

ขอขอบคุณ

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
สถาบันพระปกเกล้าทุกท่าน
สำหรับข้อมูลและรูปภาพประกอบ
การดำเนินโครงการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง

แนะนำโครงการโรงเรียนพลเมือง

โครงการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง
ประจำปี 2562

สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5 (ฝั่งทิศใต้)
120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2141-9525 โทรสาร 0-2143-8172

www.kpi.ac.th

The Office of Promoting Politics of the People,

King Prajadhipok's Institute

The Government Complex Commemorating His Majesty the King's 80th

Birthday Anniversary 5th (Southern Zone)

120 Moo 3 Chaengwattana Road,

Thung Song Hong, Laksi District, Bangkok 10210

Tel: +662-141-9525 Fax: +662-143-8172

www.kpi.ac.th